DEVRİMCİ İŞÇİ

Sayı 47 / Temmuz 1991 / 2,-DM

Devlet terörü karşısında susulmayacak!

Türkiye'deki faşist rejim kan dökmeye can almaya devam ediyor.
Son çıkarılan "terörle mücadele yasası" Devletin kan dökmesini can almasını yasal hale getirdi.
Kitlelerin devlet terörü karşısında can güvenlikleri yok.
Savunmasız insanlar evlerinde devlet terörüne kurban ediliyor, demokratik kitle kuruluşları bombalanıyor, kapatılıyor, özgürlük isteyen Kürtler kanla boğulmak isteniyor.
Haklarını arayan işçiler, memurlar, öğrenciler tutuklanıyor, kurşunlanıyor.
Hedef işçileri, kürtlerin ulusal direnişini ve devrimci demokratik güçleri susturmaktır.

Yazısı 4-5-6. sayfalarda

Kriz partisinde kriz

Devrimci İşçi'nin önceki sayılarında Türkiye'nin Özal eliyle "Yeni Dünya Düzeni"'ne entegre edilişinin çeşitli yönlerine değinmiştik. Cumhurbaşkanı Özal, Körfez Krizi ve savaşının yarattığı ortamı değerlendirerek TC'nin geleneksel dış politika anlayışını değiştirmeye yönelmişti. Bunun yanısıra ise Kürt sorunu ile komünist ve dinci partiler üzerindeki yasaklar hakkında resmi-geleneksel politikayı biraz da olsa yumuşatmayı hedefleyen adımlar atmıştı. **Fakat buna karşılık, muhalif olmayı terör suçu haline getiren yeni bir kanun çıkarmıştı. Böylece istikrarı tehdit etme potansiyeli taşıyan işçi hareketi ile Kürt hareketini ve Devrimci-Demokratik Güçleri etkisizleştirmeyi hedeflemişti.**

Türkiye'yi Filipinler'in devrik diktatörü Marcos'u andıran bir şekilde yöneten Özal'ın dış politik ilişkilerle iç politik süreçleri "Yeni Dünya Düzeni"'ne uyacak şekilde değiştirme girişimleri kendi partisi ANAP'ta da somutlanmaktaydı. Özal, Avrupa Topluluğu ile ilişkileri yumuşatmak, ordu ile arasında varolan sorunları aşmak gibi amaçlarla ANAP'daki ve hükümetteki islamcıları geri plana çekmek için bu yılın İlkbaharında çeşitli girişimlerde bulundu. Bu girişimlerin en önemlisi, eşini ANAP İstanbul il başkanlığına seçtirme yönündeki adımlardı. **"Laik, modern ve Avrupalı Müslüman"** görüntülü Semra Özal'ın ANAP'ın İstanbul il başkanlığına aday oluşunun fanatik müslümanların tepkisine yolaçacağı belliydi. Nitekim, şimdiye kadar Özal'a yakınlığıyla tanınan ve bazıları bakan olan çeşitli kişiler Semra Özal'ın adaylığına itiraz ettiler. Cumhurbaşkanı Özal, bunları gericilikle suçladı ve birisinin bakanlık görevine son verdi. (Milli Savunma Bakanı Hüsnü Doğan)

Özal, kendi partisinin oy tabanının gün geçtikçe daraldığını görüyordu. Önlem alınmazsa, partinin önümüzdeki seçimlerde 4. parti durumuna düşeceği belliydi. Nitekim son bir yıl içinde yapılan kamuoyu araştırmaları bunu gösteriyordu. Muhalefet partileri, mecliste çoğunluğa sahip olduklarında Özal'ı cumhurbaşkanlığından düşüreceklerini ilan etmişlerdi.

İşte bu şartlarda Özal, hem "Yeni Dünya Düzeni"nin bir gereği olarak hem de kendi tek adam yönetimini sürdürmek için ANAP'ta ve hükümette makyaj tazeleme ihtiyacı duyuyordu.

Semra Özal'ın Nisan ayında şüpheli bir şekilde ANAP İstanbul il başkanlığına seçilmesi, ANAP büyük kongresine katılacak delege birleşiminde "liberallerin" lehine bir değişim yarattı.

Devamı sayfa 2 de

Almanya'da neler oluyor?

*İki Almanya'nın "birleşmesinin" üzerinden 1 yıl geçti. Mark ile donanan Federal Almanya ekonomisinin ve siyasi iktidarının eski Demokratik Almanya vatandaşlarına verdiği "refah ve özgürlük" sözü, 1 yıl gibi kısa bir sürede bir aldatmaca olarak belirdi: 1 Haziran'dan itibaren Doğu Almanya'da 450 bin işçi sokağa atılmaya başlandı. CDU/CSU/FDP Hükümeti'nin "vergileri yükseltmeyeceğiz" sözü de bir seçim aldatmacasıydı.

*SPD'de parti başkanlığı seçimi yapıldı. SPD'nin başkanlığına getirilen Bjorn Engholm, partiyi yeni bir rotaya oturtacağım diye sağa kaydırmaya devam ediyor. Yeşiller partisindeki sağ kanat da, ekolojik sosyalistleri dıştalayarak, düzen partisi olma isteğine vurgu yaptı.

*Neo-naziler her türlü silahla yabancılara saldırmaya devam ederken, hükümet içerisinde kimi bakanlar yerel seçme seçilme hakkı konularında bir tartışma açtılar.

Evet Almanya'da neler oluyor?

Yazısı 3. sayfada

İçindekiler:

KRİZ PARTİSİNDE KRİZ

Baştarafı sayfa 1 de

Geçtiğimiz 15–16 Haziran'da yapılan ANAP kongresinde "liberal" Mesut Yımaz, bu değişikliğin sayesinde ve Özal'ın katkıları (müdahaleleri)yla parti genel başkanlığına seçildi. Seçimi kaybeden Yıldırım Akbulut, başbakanlıktan istifa etti; yerine Mesut Yılmaz başbakanlığa atandı. (TC. tarihinde ilk defa, parti genel başkanlığı değişimi nedeniyle başbakan değişmiş olmaktadır.)

15–16 Haziran'daki ANAP kongresinin oldukça çekişmeli geçtiği ve Mesut Yılmaz'ın Özal'ın ve ailesinin özel çabalarıyla başkanlığa seçildiği biliniyor. Daha önceki genel başkan ve başbakan Yıldırım Akbulut, 89 yılı sonunda Özal'ın Cumhurbaşkanı olması üzerine Özal tarafından parti liderliğine ve başbakanlığa getirilmişti. Bir çeşit atamaydı yapılan.

Cumhurbaşkanı Özal'ın son kongrede Mesut Yılmaz'dan yana yatması üzerine eski Başbakan Akbulut ve arkadaşları (toplam 90 milletvekili) Özal'a ve yeni yönetime karşı muhalefet grubu oluşturdular. Bu grubun ANAP'ı ve hükümeti zorlayacağı anlaşılıyor.

1983 yılında tek adam partisi olarak kurulan ve o tarihten bu yana hükümeti oluşturan ANAP, ilk defa ciddi bir krizin içine düşmüştür. Aslında ANAP, o sıralardaki konjonktürün bir gereği olarak bir kriz partisi olarak oluşmuştu ve kriz yönetiminin (12 Eylül iktidarının) bir partisi olmuştu. bu nitelikteki bir partide ortaya çıkan son parti–içi kriz, ciddi sorunlar doğurmaya aday görünmektedir.

Yeni yönetimin ve hükümetin niteliği üzerine

Yeni ANAP yönetimi ve hükümeti, kamuoyuna sunuluşunun aksine, liberal özelliklere sahip değildir. Yönetimin ve hükümetin omurgasını, eski (80 öncesi) faşist ve dinci partinin kadroları oluşturmaktadır. Özal'ın dışladığı islamcılar kadar islamcı olan kişiler yeni yönetimde yeralmışlardır. Bunun yanısıra hem hükümette hem de partide eski sağcı partilere mensup, ya da faşist ve dinci olmayan sağ eğilimlere mensup kişiler de yeralmaktadır.

Özal'ın Mesut Yılmaz'ın parti yönetimini ve hükümeti oluştururken bazı konulara dikkat ettikleri anlaşılmaktadır. Bunları kısaca şöyle sıralamak mümkündür:

1) Parti yönetimi ve hükümet, Özal'a sadakatle bağlı olmalı, Cumhurbaşkanının bir iktidar odağı olarak siyasal, ekonomik süreçlere müdahalesine ses çıkarmamalıdır.

2) Parti ve hükümet ABD'nin yanısıra Avrupa'ya da yakın duran bir görüntüye sahip olmalıdır. Körfez Krizi ve Savaşı sırasında daha açık görüldüğü gibi, Özal ve hükümet aşırı Amerikancı bir görünüm sergilemişti.

Bu durum, hem burjuvazide hem de kamuoyunda rahatsızlığa yolaçmıştı. Başta Almanya olmak üzere AT'nun diğer ülkeleriyle sıkı bir ekonomik ilişki içinde olan büyük burjuvazi, hükümetin ve Özal'ın ABD–AT dengelerine dikkat etmeyişinden rahatsızdı. Kamuoyunda adı Almancıya çıkan, kardeşi ve kendisi Alman sermayesiyle içli–dışlı olan, 1 yıl öncesine kadar Dışişleri Bakanlığı yapan ve o sırada Avrupa ile iyi ilişkiler kuran, Avrupa'yı yönetenlerin taktirini ve güvenini kazanan Mesut Yılmaz'ın ANAP liderliğine ve başbakanlığa getirilmesiyle bu rahatsızlık büyük ölçüde ortadan kalktı. Büyük sermaye, yeni durumdan memnuniyetini açık açık dile getirmektedir. Mesut Yılmaz aracılığıyla Avrupa, Türkiye'nin iç siyasetinde ve dış politikasında bundan sonra muhtemelen daha etkili olacaktır.

3) Yeni parti yönetimi ve hükümet, Türkiye'nin ekonomik, ideolojik ve politik olarak SSCB içinde yeralan bazı bölgelere açılmasını sağlayacak, böylece Türkiye burjuvazisinin büyümesine ve genişlemesine katkıda bulunacak özelliklere sahiptir. Türkiye, uluslararası konjonktürü kullanarak, coğrafi olarak olmasa bile etki alanı yaratmak itibariyle Ortadoğu'da ve özellikle Sovyetler Birliği'nde daha fazla söz sahibi olmak istemektedir. Ortadoğu'da Kürt kartına oynayarak güçlü bir pozisyona sahip olmuştur. SSCB'de ise, Türk ve müslüman cumhuriyetlerle yakından ilgilenerek etki alanı yaratmaya çalışmaktadır. Bu yönde başarılı olabilmek sadece ekonomik gelişmişliğe bağlı olmamakta; ideolojik–kültürel ilişkiyi de zorunlu kılmaktadır. Özal ve burjuvazi, dil, din, tarih ve gelenek benzerliklerini kullanarak Azerbeycan, Kazakistan, Tacikistan gibi Sovyet Cumhuriyetleriyle yakın bir ilişki kurmak istemektedir. Bu cumhuriyetlere yönelik İran'ın aşırı islama dayalı olarak izlediği etkileme çabalarını Türkiye, Türkçülük ve ılımlı müslümanlık motifiyle boşa çıkarmayı planlamaktadır.

ANAP'ın yeni yönetimiyle hükümetin yeni bileşimi, Özal'ın ve burjuvazinin bu amaçlarını gerçekleştirecek kadrolardan oluşmaktadır.

4) ANAP'ın oy oranındaki düşmeyi engelleyecek, hükümete yeniden itibar kazandıracak, iyice gerginleşen devlet–toplum ilişkilerini yumuşatacak topluma ekonomik sorunların çözümleneceği inancını verecek bir görüntü yaratılmalıdır. Gerçekten de ANAP, son kongresinden önce toplumun tüm kesimleriyle kavgalı durumdaydı. Yönetim ve hükümet değişikliğinden sonra işçilerle Kürtler'in dışında kalan topluluklar kısmen rahatladılar.

Özal işte böyle bir sonuca ulaşmak için ANAP'ta ve hükümette vitrin değişikliği yaratma ihtiyacı duydu. Ordunun bile erken seçim istediği bir ortamda Özal, böyle bir manevraya, parti içinde sorunlara yolaçacağını bile bile Mesut Yılmaz'a destek vermeye mecburdu.

Yeni hükümetle nereye kadar?

Yukarıda sayılan gelişmelerin sonucunda ANAP'ta yönetim değişmiş, bunu Mesut Yılmaz'ın başbakanlığı izlemiştir. Yeni hükümetin kuruluşu ve göreve başlaması oldukça süratli olmuştur. **Kamuoyuna, sanki iktidar bir partiden başka bir partiye geçiyor gibi bir izlenim verilmiştir.** Bunlar, ANAP ve Özal'ın güven tazelemek için tercih ettikleri bilinçli manevralardır.

Hem bu manevralar hem de yeni hükümet programındaki bazı vaadler, kamuoyunun Mesut Yılmaz hakkında ilk bakışta olumlu bir kanaate sahip olabileceğini göstermektedir.

Özal'ın dere geçerken at değiştirme eylemi kısa vadede başarılı olmuşa benzemektedir. Fakat, henüz dere geçilmemiş, düzlüğe çıkılmamıştır.

Kamuoyunun hükümetle ilgili olumlu beklentilere girmesinin önemli bir sebebi, ekonomik sorunların çözüleceğine ilişkin Mesut Yılmaz ve Ekrem Pakdemirli'nin bazı umutlar vermiş olmasıdır. Yeni hükümet, toplumun büyük bölümünü rahatsız eden geçim sıkıntısını nisbeten de olsa hafifletecek önlemleri alabileceği izlenimi yaratmıştır. Bir bakıma ANAP, seçimlere doğru, kitleleri biraz da olsa hoşnut edecek uygulamalara yönelmek zorundadır.

Ne varki, ekonominin genel durumu, bu konuda hükümetin fazla bir şansının olmadığını göstermektedir. Şöyleki:

Dış borcu 50 milyar liraya yaklaşan, iç borcu ise 40 trilyon TL. olan, milli hasılanın büyük bir bölümünü dış borç ödemesine ve ithalata ayıran, üretici sektörleri değil hizmet ve ticaret sektörünü teşvik eden bir ekonominin kısa sürede düzlüğe çıkması sözkonusu olamaz.

İkinci olarak, 1980 yılından bu yana izlenen iktisat politikaları sayesinde gelir dağılımında, tarım, ücret ve maaş kategorileri aleyhinde payı artan kar kategorisinin (sermayenin) bu konumundan vazgeçmeyeceği bilinmektedir. 1980 öncesinde (1977 verileri itibariyle) gelir dağılımında tarımın payı % 29, ücret ve maaşların payı % 37, sermayenin payı % 34 idi. 1988'de ise bu oran şu şekilde gerçekleşti: Tarım % 17, ücret ve maaslar % 14 sermaye % 59.(1991'de de bu oranların bu şekilde olacağı açıktı.) Toplumun çalışan kesimlerinin yarattığı değerlerden aslan payını alan bir burjuvazinin sosyal refah amaçlı önlemlere evet demesi beklenmemelidir. Mesut Yılmaz Hükümeti'nin seçim amaçlı bazı önlemlerinebile sermayenin karşı çıktığı bilinmektedir. ANAP oy oranını yükseltmek için kitleleri geçici de olsa hoşnut edecek düzenlemeler yapmak zorunda. Örneğin, maaş ve ücretleri arttırmak, tarım kesiminin gelirlerini çoğaltmak gibi.

Büyük sermayenin karşı çıkması bir yana, yeni hükümetin orta ve alt sınıfları nisbeten rahatlatabilmesi, kaynak bulmasına bağlıdır. Ortada bu amaçla kullanılacak bir kaynak olmadığına göre geriye tek çözüm para basmak kalmaktadır. Fakat para basımı, enflasyonu azdıran bir işlem olduğu için bundan ne memur ne işçi ne de köylünün fazla bir kazancı olmayacaktır.

Bu durum yeni hükümetin de eskilere benzemesine; dolayısıyla, ANAP'daki vitrin değişikliğinin anlamsızlığına işaret etmektedir.

İşçiler göstermelik ücret artışlarına razı olmayacakları için mücadelelerini çeşitli şekillerde sürdüreceklerdir. İşçilerin taleplerini karşılaması zor olan Mesut Yılmaz Hükümeti'nin elinde geriye belki de tek seçenek kalacaktır: Gerginliği tırmandırmak. Belki de, hükümet, kontr–gerilla'nın da yardım ve yönlandirmesiyle bizzat kendisi gerilimi arttıracak, işçilerle açıktan kavgaya girişecektir. Bu suretle toplumda yeniden "huzur, güven, istikrar" ihtiyacı yaratacak ve ANAP bu ihtiyacı karşılayacak tek "güvenilir" parti olarak seçimlere gidecektir. ANAP'ın 12 Eylülcü karekteri buna oldukça müsaittir. Hazır "Anti–Terör Yasası" yürürlüğe girmişken, yeni hükümetin böyle bir politikaya yönelmesi kolay olacaktır.

Yeni hükümeti bekleyen açmazlardan birisi de Kürt sorunudur. Mesut Yılmaz giderek kitleselleşen Kürt Ulusal Direnişine demokratik cevaplar veremeyeceği için Kürtler'le kavgaya devam edecektir. Bu durum kürtçenin serbest bırakılmasıyla ANAP'a akacağı tahmin edilen Kürt oylarını etkileyecektir.

Aslında Mesut Yılmaz'ın istese de yumuşayamayacağı tek konu Kürt sorunudur. Çünkü bu sorun esas olarak hükümetin değil devletin asıl iktidar organlarının söz sahibi olduğu bir sorundur. Ve devlet, tam da Mesut Yılmaz'ın başbakan olarak atandığı sıralarda Kürtler'e karşı sürdürdüğü Özel Harp'te yeni metodları devreye sokmuştur. Daha doğrusu dağda ve kırsal kesimde uyguladığı metodu şehirde de yürürlüğe koymuştur. Üstelik PKK'lı olmadığı bilinen hedeflere karşı.

Haziran'ın son haftasında Diyarbakır'da değişik yerlerde patlamalar olmuştur. İHD gibi demokratik örgütler, dergi büroları bombalanmıştır. Bombaları Kontr–Gerilla'nın patlattığı açıktır. Devletin PKK'lı olmadığı bilinen hedeflere yönelmesi, Kürdistan'daki kavganın genişlemekte olduğuna işaret etmektedir. Kürt bayrağını oluşturan renkleri yanyana taşımanın yasaklanması, kürtçe kasetlerin toplatılması da bu çerçevede değerlendirilmelidir.

İşte Mesut Yılmaz giderek büyüyen ve gerçekte muhatabı kendisi olmayan fakat öyle görünen bir sorunla yüzyüzedir. Ve bu sorunu çözecek araçlardan yoksundur. Daha önemlisi, elinde yetki olsa bile, kafa yapısı bu sorunun çözümüne uygun değildir.

Siyasi iktidar, Sosyalist Enternasyonal toplantısına katılmak için İstanbul'a gelen Kürdistan Yurtsever Birliği liderinin PKK ile ilgili garantilerine rağmen Türkiye de Kürt sorununu çözebilecek konumda değildir. TC ile Irak'taki Kürdistani Cephe, PKK'nın dışlanması konusunda anlaşmış olmalıdırlarki, Talabani son Türkiye ziyaretinde Özal ve diğer yetkililerle görüştükten sonra PKK aleyhine açıklamalar yapmıştır.

İç politika düzleminde hükümetin açmazları olarak şekillenen yukarıdaki olgulara dış politikada yeni ortaya çıkan bazı olguları da ekleyince, Mesut Yılmaz'ı zor günlerin beklediği kolayca anlaşılmaktadır.

Uluslararası ilişkilerde yeni hükümeti bekleyen sorunların başında Kıbrıs konusu gelmektedir. Son dönemlerde ABD'de, BM'de ve AT'nda Kıbrıs sorununun çözümü yönünde bazı girişimler sözkonusudur. Kıbrıs'ın bir bölümünü kendi vilayeti haline getiren Türkiye üzerinde uluslararası baskılar yoğunlaşmaktadır. Yunanistan'ı yönetenler, yıllardır AT–TC ilişkilerinde bu sorunu bir koz olarak kullanagelmektedirler. Ayrıca bu konu, zaman zaman ABD–TC ilişkilerini etkileyen bir faktör haline gelmiştir. Bu sorunun çözümü yönünde henüz taraflar arasında bir uzlaşma sağlanamamıştır. Hatta sorunun ele alınış şekli, görüşmelerin biçimi ve tekniği konusunda bile farklılıklar bulunmaktadır. Özal, son olarak Türkiye, Yunanistan, Kıbrıs ve Rum kesimlerinin katılacağı bir konferansla sorunun ele alınmasını önerirken Kıbrıs Rum Yönetimi ve Yunanistan, AT ve ABD'nin de katılacağı bir konferans istemiştir. BM Genel Sekreteri, Özal'ın, ABD ve AT ise Rum ve Yunanistan yönetiminin önerisine sıcak bakmaktadır. Son olarak ABD Özal'ın önerisiyle Yunanistan'ın önerisini birleştiren bir formül buldu. Bakalım bu formül tutacak mı?

Özal'ın Kıbrıs sorununun ABD tavsiyeleri gereğince çözümlenmesi yönünde bir eğilime sahip olduğu bilinmektedir. Fakat, ANAP'ın geniş bir kesimi, diğer partiler, kamuoyu, "ulusal dava" olarak gördükleri bu konuda tavize yanaşmamaktadırlar. Sosyal–Demokrat Ecevit ve İnönü bile sağcılardan daha fazla milliyetçi kesildikleri bir konudur Kıbrıs sorunu Türkiye'de.

Kıbrıs konusunda ABD Dayatmalarının yeni ANAP hükümetini zorlayacağı anlaşılmaktadır. Aynı zamanda bir seçim hükümeti olarak şekillenen Mesut Yılmaz yönetiminin Kıbrıs konusunda kamuoyunun tepkisini çekecek dolayısıyla oy kaybına yolaçacak bir çözüme evet demesi zayıf bir ihtimaldir. (Evet diyebileceği de gözönünde tutulmalıdır.)

Kıbrıs sorunu etrafındaki tartışmalar yeni hükümeti zaman zaman zorlayacağa benzemektedir. ABD Başkanı Bush'un 20 Temmuz Türkiye ziyaretinin başlıca konusunun Kıbrıs olacağı anlaşılmaktadır. Hemen ardından Yunanistan'ı ziyaret edecek olan Bush, Kıbrıs sorununu çözmek istemektedir. Bu isteğin bazı emrivakilerle Özal tarafından yerine getirilmesi hükümeti zor durumda bırakacaktır.

Irak'daki Kürtler'in güvenliğini sağlama bahanesiyle Türkiye'ye 5 bin kişilik bir ABD Çevik Kuvveti'nin yerleştirilmesi hazırlıkları, hem kamuoyunda hem de siyasi partiler arasında ciddi tepkilere yolaçmaktadır. Silopi'ye ve İncirlik'e yerleştirilmesi planlanan bu gücün Ortadoğu'daki krizlere anında müdahale edecek şekilde hazırlandığı anlaşılmaktadır. ABD, Ortadoğu'daki askeri üstünlüğünü böylece pekiştirmiş olacaktır.

Özal–Bush işbirliği sonucu kotarılan bu plana Mesut Yılmaz Hükümeti'nin uyacağı anlaşılmaktadır. Yeni başbakan "çevik kuvvete" Avrupalılar'ın da asker vermesini isteyerek görüntüyü kurtarmaya çalışmaktadır. Buna rağmen Yeni hükümetin bu konuda zorlanacağı muhtemeldir. Seçime doğru bu konu, partilerin elinde önemli bir koz olacaktır. Ayrıca, sözkonusu çevik kuvvetin T. Kürdistanı'nda anti–emperyalist bilincin ve tutumun yeniden şekillenmesine zemin hazırlayacak oluşu, yeni hükümetin başka bir handikapı olacaktır.

Üçüncü olarak, AT'nun yeni kimlik NATO'nun ise yeni konum arayışları, Türkiye'deki yeni hükümetin uğraşacağı başlıca sorunlardan birisi olacaktır. Mesut Yılmaz başta olmak üzere hükümette yüzü Avrupa'ya dönük çok sayıda bakan yeralmakla birlikte, bu durum, TC'nin AT'na üyeliğini kolaylaştırmayacaktır.

Öte yandan NATO'ya verilmek istenen yeni şekil, Türkiye'yi rahatsız etmektedir. 6–7 Haziran'da Brüksel'de yapılan NATO Dışişleri Bakanları Toplantısı'nda AT'nun kendine özgü bir güvenlik ve savunma politikasına sahip olabileceğinin kabul edilmesi, henüz Avrupa Topluluğu üyeliği kabul edilmeyen Türkiye'yi yalnızlık korkusuna itmiştir. Söz konusu toplantıda Türkiye, ABD ile birlikte NATO'nun sadece Avrupa için değil, üye ülkelerin tamamının savunmasından sorumlu olmasını dayatmışlardır. Bu dayatma etkili olmakla birlikte, AT'nun uzun vadede kendi savunma ve güvenlik örgütünü oluşturma hazırlığı Türkiye'yi kaygılandırmaktadır. Türkiye, bazı Avrupa ülkelerinin oluşturdukları Batı Avrupa Birliği'ne üyelik başvurusu yaparak yalnızlaşmanın ve Avrupa'dan kopmanın önüne geçmeye çalışmaktadır.

Büyük burjuvazinin ve Özal'ın ABD ile AT dengesini sağlamak için izledikleri politikaların (ANAP'ta yönetim değişikliği ve yeni bir hükümetin kuruluşu da dahil) ne kadar etkili olacağı henüz belirsizdir.

Sayılan iç ve dış sorunlara, kamuoyundaki erken seçim beklentisi ve talebi eklenince yeni ANAP Hükümeti'nin ömrünün kısa olacağı söylenebilir. Muhalefet partilerinin, basının, sermayenin etkili bir kesiminin ve hatta ordunun erken seçim istediği bir ortamda Ozal ve ANAP'ın seçim için 92 Ekimi'ne kadar beklemeleri zor görünmektedir.

Kriz ürünü olarak doğan ANAP bütün yeniliğine ve yükselen sınıflara dayanmasına rağmen kriz tarafından 4–5 yıl gibi kısa bir zaman diliminde öğütülmüş ve erime noktasına getirilmiştir. Partideki son gelişmeler bu erimenin önüne geçilemeyeceğini göstermektedir.

ABD başkanı Bush'un 20 Temmuz'da Türkiye'yi ziyaretinin Özal'a da ANAP'a da pek fazla bir katkısı olacağı sanılmamalıdır. Zira, ABD kurmayları da ANAP'taki erimeyi farketmiş ve yeni arayışlara yönelmişlerdir. Hernekadar ABD, Özal'dan desteğini çekmemiş olsa bile ANAP'ın durumu, Amerikan yönetimini yeni seçenekler oluşturmaya ve aramaya sevketmiştir. Bu bakımdan Bush'un ziyaretinin ANAP'ın oylarını arttırmaya fazlaca katkısı olmayacaktır.

Impressum:
V.i.S.d.P.: U. Hasselbring
Postfach 91 08 43
D– 3000 Hannover 91

Yazışma adresi:
Devrimci İşçi
c/o. S. Hasselbring
Postfach 26 03
D– 3000 Hannover 1

ÖDEMELER:
Stadtsparkasse Hannover
Y. Aydın
Konto Nr.: 253 07 096
BLZ: 250 501 80

Fransa	7,– ff
İsviçre	2.– sfr
Hollanda	2,–50 hlf
Avusturya	15,– s.
Belçika	50,– bfr
İsveç	10.– skr
Danimarka	10.– dkr
İngiltere	0,80 £
Norveç	8,– nkr
Avusturalya	2.50 $

ALMANYA'DA NELER OLUYOR?

Demokratik Almanya'nın Federal Almanya tarafından ilhak edilmesinin üzerinden daha bir yıl bile geçmemiş olmasına karşın, birleşmenin genel politik yaşam ve ekonomik durum üzerindeki etkileri her alanda görülüyor.

Birleşme sürecinde ve ardından yapılan genel seçimler öncesinde özellikle Federal Başbakan Helmut Kohl başta olmak üzere koalisyon ortağı partilerin sözcüleri tarafından bol vaadlerde bulunulduğu hatırlanacaktır. **"Birleşme"nin bazı sorunlar yaratabileceği, ama bu sorunların kısa sürede çözümlenebileceği; sosyal yaşamda, iş hayatında ve ücretlerde görülen farklılıkların az bir zaman içerisinde ortadan kaldırılacağı; serbest piyasa ekonomisinin "Doğu eyaletlerine" de refah ve mutluluk getireceği; özgürlük ve demokrasi (!) ortamında toplumun tüm nimetlerinden, modern tüketim mallarından herkesin istediği gibi yararlanabileceği, sık sık vurgulanan sözlerdi.** Ve bu sözler, "doğuluları" etkilemiş, oylarını koalisyon partilerine vermelerini sağlayabilmişti. Batı'da yaşayanlara ise, birleşmenin bazı maddi zorluklar yaratacağı açıklanırken, Başbakan Kohl ve Maliye Bakanı waigel tarafından vergilerin arttırılmayacağına dair defalarca söz verilmişti.

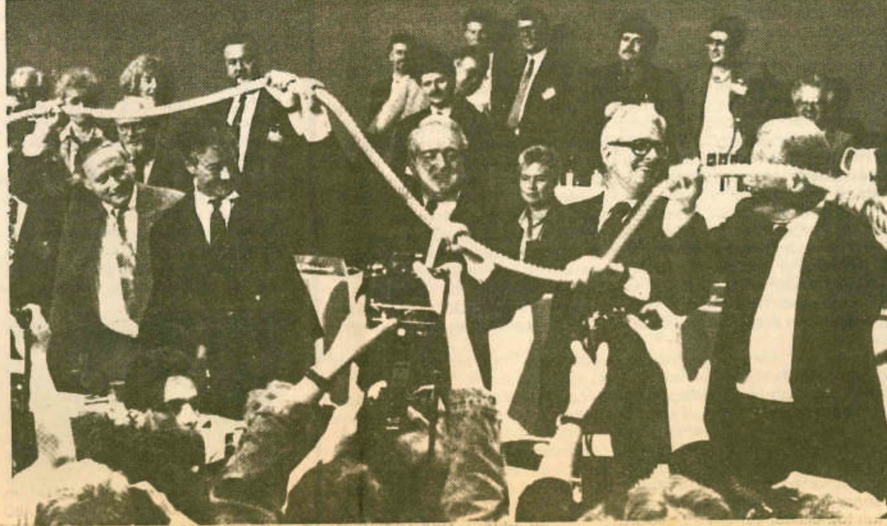
Çok kısa bir zamanda, verilen tüm sözlerin seçim aldatmacası oldukları gerçekliği açığa çıktı. Seçimlerden hemen sonra, Maliye Bakanı waigel bazı vergilerin arttırılacağını açıkladı. Birleşmenin düşünülenden ve hesabedilenden çok daha ağır bir mali yük getirdiği gerekçe olarak gösteriliyordu.

Bu açıklama, muhalefetin (öncelikle de SPD'nin) işine yaradı. Başbakan Kohl ve Maliye Bakanı waigel'i yalancılıkla suçlayan sosyal demokratlar, bunun meyvelerini – toplamakta da gecikmediler. Hessen, Ren–Falz eyaletlerinde ve Hamburg'da yapılan parlemento ve senato seçimlerinde SPD en büyük parti konumuna geldi ve böylece de Federal Senato'da (Bundesrat) çoğunluğu eline geçirdi. (Bilindiği gibi Federal Almanya'da ikili bir sistem var: Genel seçimler sonrası oluşan Bundestag ve Eyalet temsilcilerinden oluşan Bundesrat. Bir yasanın yürürlüğe girmesi için önce Bundestag, sonra da Bundesrat tarafından onaylanması gerekiyor. Bu nedenle, Bundesrat'ta çoğunluğun muhalefet partilerinde olması etkili olabiliyor.)

Aynı zamanda, koalisyon ortakları arasında da sorunlar açığa çıktı. Genel seçimler öncesinde de var olan, ama üzeri kapatılmaya çalışılan farklı düşünceler, koalisyonu dağılma noktasına kadar getirdi. CSU, hükümet içerisindeki etkinliğinin azaldığını, kardeş partileri CDU'nun koalisyon ortağı FDP'ye her konuda taviz verdiğini ileri sürerek ekonomik politikaların belirlenmesinde daha fazla söz sahibi olmayı istiyor, dış politikada da kendi istemleri doğrultusunda değişiklikler yapılmasını talep ediyordu. Vergilendirme konusunda da FDP'den ayrı düşüncede olduğunu açıklayan CSU başkanı, Federal Maliye Bakanı waigel, gerekirse koalisyondan ayrılacaklarını, Bavyera Eyaleti'nin dışına çıkarak Almanya'nın tümünde örgütleneceklerini açıklıyordu. (CDU'nun kardeş partisi olan CSU, sadece Bavyera'da örgütlü ve orada seçimlere katılıyor. CDU ise Bavyera'da yok)

Başbakan Kohl ve CDU ileri gelenleri ile yapılan toplantılar sonucunda bu koalisyon krizi şimdilik atlatılmış görünüyor. Ama, sorunların bir biçimiyle sürdüğü ve günün birinde yeniden açığa çıkarak koalisyonun dağılmasına neden olabileceği bir gerçeklik.

Körfez Savaşı'nın sonuçları ve Kuveyt'e savaşa asker gönderen ülkelere (başta ABD olmak üzere) yeniden inşa için öncelik tanınmış olması –ki bu milyarlarca dolar kar anlamına geliyor– Federal Hükümet ve partileri bir tartışmanın içerisine soktu. Anayasa'ya göre Almanya, hiçbir gerekçeyle NATO ülkeleri dışına asker gönderemiyor. Kuveyt örneğinde olduğu gibi, savaş sonrası durumdan politik ve ekonomik olarak daha kazançlı çıkabilme isteği, Anayasa'da gerekli değişikliğin yapılması ve "dost" ülkelere ihtiyaç duyulduğunda asker gönderilmesinin mümkün kılınması tartışmalarını başlattı. Ve bu düşünceyi savunanlar hiç de az değil. Önümüzdeki süreçte Anayasa'da değişiklik yapılarak bu olanağın – sağlanması oldukça kesin görülüyor.

"Hepimiz aynı ipi çekiyoruz" Acaba kimin?

Kamuoyu araştırmalarına göre bugün sosyal demokratlar birinci parti durumunda. Yarın seçimler yapılsa, SPD iktidar olabilecek. Ve parti de, herşeyiyle buna hazırlanıyor. Şilisvig Holştayn Eyalet Başbakanı olan Bjorn Engholm'ün parti başkanlığına seçilmesi, partinin çizgisinde de önemli değişikliklerin ipuçlarını verdi. Engholm, yaptığı açıklamalarda partinin daha "liberal" bir çizgide olacağını vurgulayarak sağa kayışın müjdeleyicisi oldu.

Yapılan SPD parti kongresi de, iktidar olacak partinin program vb. tartışmalarının yerine Birleşmiş Milletler Barış Gücü'ne katılım ve Hükümet merkezinin neresi olacağı gibi konulara ağırlık verdi. Ve kongrede, Anayasa'da gerekli değişikliği yaparak, BM–Barış Gücü'ne asker gönderilmesinin mümkün kılınması kararı alındı.

Bir kaç gün sonra bir açıklama yapan Engholm, BM–Barış Gücü'ne asker gönderilmesinin bir hükümet kararıyla mümkün olabileceğini, bunun için Anayasa değişikliğine gerek olmadığını açıklayarak hem kongre kararına karşı bir tavır içerisine girdi, hem de politik çizgisini belirtmiş oldu. (Partinin yıllarca genel başkanlığını yapan, şimdi de onur başkanı olan will Brand, aynı zamanda Sosyalist Enternasyonal'in de başkanı. Sosyalizm ve gerçek sosyalistler açısından düşünülmesi gereken ne acı bir durum değil mi?)

Geçtiğimiz dönemde önemli bir değişiklik de Yeşiller içerisinde yaşandı. "Batılı" Yeşiller, genel seçimlerde yaşanan başarısızlığın ardında önemli bir tartışma sürecine girdiler. Birçoğuna göre yenilginin nedeni, **parti içerisindeki görüş ayrılıklarıydı ve "sol kanat"ın politikalarıydı. Yapılan kongrede oldukça sert tartışmalar çıktı ve çoğunluğun anti–sosyalist, sağ "gerçekçi" kanadı desteklemesi üzerine başta Rita Ditfurt olamak üzere Ekolojik–Sosyalistler partiden ayrıldılar. Böylece Yeşiller içerisinde de sağ kanat hakim duruma geldi.** Yapılanmasını ve parti içi işleyişi, organlarını diğer düzen partilerine benzetmeye çalışan Yeşiller, şimdiden gelecek seçimler sonrası SPD ile koalisyon oluşturarak hükümete katılmanın yollarını aramaya başladı bile.

VE DOĞU EYALETLERİ

Bu gelişmeler olurken, özellikle Doğu Eyaletleri'nde yaşananlar ve kitlelerin durumu oldukça vahim boyutlara ulaştı. Birleşmeden çok şey bekleyen milyonlar, **"serbest pazar ekonomisi"**'ni herşeyiyle yaşayarak tanıdılar. Önce, yüzbinlerce insan işsiz kaldı. (Haziran ayında, iş dairelerine kayıtlı işsizlerin sayısı 900 bin civarında) Yine yüzbinlerce emekçi, "kısa süreli çalışma" denilen, ama aslında çalışmadan (çünkü çalışacakları bir işyeri yok) belli bir ücret aldıkları bir uygulamaya tabi tutuldular. (Birleşme sürecinde yapılan bir anlaşmaya göre, birçok işyerinde çalışmakta olan işçiler, 1 Temmuz 1991 tarihine kadar işten çıkarılamıyorlar. Ancak, bu işyerlerinde üretim durdurulduğu, ya da iyice azaltıldığı için bu işçiler çalıştırılamıyor ve kısa süreli çalışma adı verilen uygulama ile kendilerine belirli bir ücret ödeniyor.) **1 Temmuz'dan itibaren tüm bu insanlar da işsiz kalacaklar. Resmi açıklamalara göre, Temmuz'da işten çıkarılacakların sayısı 450 bin civarında. Böylece, sadece Doğu Eyaletleri'ndeki işsiz sayısının 1,5 milyona ulaşacağı kesin. Bu sayı, çalışabilir yaştaki tün insanların % 40'ına ulaşıyor.**

SED Yönetimi zamanında (birçok ulumsuzlukların varlığına rağmen) işsizlik görülmüyordu ve Doğu Almanya vatandaşları birçok sosyal hakka sahiptiler. Çalışanların çocukları için kreşler hemen hemen her işyerinde vardı. Kiralar, oldukça düşüktü ve (parti bürokratları dışında) hemen herkes aynı olanaklara aynı yaşam standartlarına sahipti Tüm vaadlere rağmen yüzbinlerce insanın işsiz kalması, çalışanların ise "Batılılar"a göre çok daha düşük ücret almaları (yaklaşık % 60), temel gıda maddeleri başta olmak üzere her şeyin fiyatında Batı'ya yaklaşan oranlarda bir artışın gerçekleşmesi, kiraların % 200 ila 300 oranında yükselmesi, birleşme sonrasında refah, mutluluk, özgürlük bekleyen "Doğulular"ın hayal kırıklığına uğramalarını, umutsuzluğa düşmelerini beraberinde getirdi. Herkes, bunalım içerisinde olduğunu, yarına ilişkin hiçbir güvencenin bulunmadığını söylüyor. Ve, – başta koalisyonun en güçlü partisi CDU olamak üzere, Hükümet tarafından aldatıldıklarını söyleyerek tepkilerini dile getiriyor. Öyle ki, Hükümet temsilcilerinin Doğu Eyaletleri'ne giderek kitleler karşısında konuşmaları mümkün olmuyor. Başbakan Kohl'un son gezisindeki protesto eylemleri bunun en somut göstergesi. (Hatırlanacağı gibi, Kohl'ün gezisi sırasında protestocular kafasına yumurta atmış, o da protestoculara saldırmıştı.)

Alman Sendikalar Birliği (DGB), kitlelerdeki bu tepkiyi örgütlemek ve bu durumdan sosyal demokratların kazançlı çıkması için çaba harcıyor. Ancak, işsizliğin sona erdirilmesi için onun da yapabileceği fazla bir şey yok. Bu durum, çok daha tehlikeli gelişmeleri beraberinde getiriyor: Doğu'da neo–nazi hareket giderek güçleniyor, yabancı düşmanlığı, şiddet eylemleri ve saldırılarla yükseliyor. Başta Dresden olmak üzere, büyük şehirler neo–nazilerin üsleri durumunda. Yaşları 15 ila 30 arasındaki gençlerden oluşan (çoğunluğu işsiz) neo–naziler, tüm olumsuzluların sorumlusu olarak gördükleri yabancılara karşı her türlü silahın kullanıldığı saldırılar düzenliyorlar. (Geçtiğimiz aylarda Mozambikli bir genç, bu saldırılar sonucu öldü.)

Dresden'de neo–nazi şeflerinden Rainer Sonntag, kadın tüccarlarıyla yapılan kavgalardan sonra öldürülünce, naziler, şehirde günlerce terör estirdiler. Binlerce nazinin katıldığı cenaze töreni, bir boy gösterisi idi ve **"Nefret, intikam, Almanya Almanlarındır–Yabancılar defolun"** çığlıklarıyla geçti. Tüm bu gelişmelerde polisin müdahale etmemesi, polis teşkilatı içerisinde bir çok nazi yanlısının oluşundan da kaynaklanıyor. Yapılan araştırmalara göre, örneğin Dresden polisinin birçoğu nazilerden yana ve birçoğu da onlara sempati duyuyor.

Yetkililer ise, polisin yeterli olmadığını, neo–nazilere karşı özel bir polis örgütlenmesinin gerekli olduğunu savunuyorlar.

Doğu'da işsizliğin bu denli yükselmesinin nedenleri üzerinde durmakta yarar var. SED döneminde, fabrikalar ve sanayi kuruluşları Devlet yönetimindeydi. Birlik sonrasında bu işyerlerinin yönetimi, denetimi ve giderek özelleştirilmesinin gerçekleştirilmesi, hükümet tarafından oluşturulan bir kuruma verilmişti. Treuhand (Yediemin) adı verilen bu kurum, modernleştirilmesi ve onarımı rentible olmayan birçok işyerinin kapatılmasına karar verdi. Batılı kapitalistlere de yatırım için elverişli gelmeyen bir çok işyerinin satılması mümkün olmayınca, bunların da üretime son vermeleri kararlaştırıldı. Üretilen birçok malın batı standartlarına uygun olmayışı; ücretlerde meydana gelen artışlar nedeniyle, düşük kalitedeki malların fiyatlarında meydana gelen yükselmenin rekabet olanaklarını ortadan kaldırması üretimin düşmesini, işsizliğin yükselmesini beraberinde getirdi.

Bu olumsuz gelişmelerin nedeni olarak Treuhand kurumunun yanlış uygulamaları gösteriliyordu. Bu kuruma karşı tepkiler giderek artıyordu. Öyle ki, kurumun başkanı ve arsa satışlarıyla görevli bir yetkilisi suikast sonucu öldürüldüler.

Geçtiğimiz haftalarda bizleri, tüm Alman olmayanları yakından ilgilendiren iki gelişme daha oldu: Federal Hükümet'in yabancılar politikasıyla görevlendirmiş olduğu Liselotte Funcke istifa ettiğini açıkladı. Bu güne kadar, yabancıların haklarını en olumlu biçimde savunan, katı yasal uygulamalara karşı çıkan Funcke, istifa gerekçesi olarak başta Başbakan Kohl olmak üzere Hükümet yetkililerinin yabancılar konusundaki katı ve olumsuz tavırlarını gösterdi. Yine, kendisi tarafından yapılan önerilerin dikkate alınmaması, yabancılar konusundaki politikaların gerçekçi olmayışı ve düzeltilmesi konusunda hiçbir çabanın bulunmayışı Funcke'nin istifa gerekçeleri arasındaydı.

Funcke'nin istifasının hemen ardından (18 Haziran) FDP'li Adalet Bakanı Klinke'nin bir açıklaması, yeni tartışmalara neden oldu. **Klinke, yabancıların uyumlu yaşayabilmeleri ve yabancı düşmanlığının kaldırılması için, yerel yönetim organlarında söz sahibi olmaları gerektiğini; bu nedenle de yerel seçimlere katılma hakkına sahip olabilmeleri için gerekli Anayasa değişikliğinin yapılmasını istedi.**

Bu, özellikle Hükümet içerisinde tartışmalara ve tepkilere yolaçtı. Yıllardır. talebimiz olan seçme seçilme hakkı konusunda ilk adım olan yerel seçimlere katılım hakkının hükümet içerisinde en yetkili bakanlardan biri tarafından dile getirilmiş olması önemli bir gelişmedir. Konu tartışmaya başlandığında **bizlere düşen görev bu tartışmaları yaygınlaştırmak, özellikle ilerici–devrimci–insan hakları kuruluşları ve örgütleri ile yoğun bir kampanya sürecine girmek, kamuoyu oluşturarak hükümet partilerine bu konuda baskı yapmak olmalıdır.**

Yabancıların daha fazla hak elde etmesine fazla karşı çıkan politikacılardan biri olan CSU Başkanı waigel'in bir talebi çok ilginç: waigel, Polonya'da yaşayan Almanlar'a azınlık haklarının tanınmasını ve onlara çifte vatandaşlık verilmesini istiyor. Bu talep, çifte standart anlayışı değil mi? Polonya'da yaşayan Almanlar'a bu haklar tanınmalı, Almanya'da yaşayan yabancılara tanınmamalı... Bu konuda tartışmalarda işlenmelidir.

Evet, işte tüm bu gelişmelerin yaşandığı süreçte, bilinçli olarak kamuoyu bambaşka bir konuda meşgul edildi: Birleşik Almanya'nın Başkenti ve Hükümet Merkezi Bonn mu olsun, Berlin mi?

Bu sürecin en önemli konusu haline getirildi. **Giderek artan işsizlik, neo–nazi saldırılar, vergilerin arttırılması, ekonomik zorluklar vb. unutturuldu.** Sonunda da, Federal Mecliste oylama yapıldı ve Başkent'in Berlin olması, hükümetin oraya taşınması az bir farkla (15 oy) kabul edildi.

Evet en geç 10 yıl içerisinde Hükümet ve parlemento Berlin'e taşınacak. Bu ise bütçeye yaklaşık 90 milyar Mark ek yük getirecek. Maliye Bakanı waigel, taşınma masraflarının karşılanması için vergilendirmeye gerek olmadığını açıkladı. Ama, hemen ardından seçim öncesi "vergi yalanı"nı hatırlamış olacak ki, açıklamasını değiştirdi ve vergi artışı olabileceğini söyledi. 1993'ten itibaren katma değer vergisinde (Mehrwertsteuer) en az % 1 artış olacağı kesin. Ayrıca, SED döneminden kalan 380 milyar Mark borcun ödenmesine de 1993'te başlanacak.

Bakalım **giderek artan işsizlik; yükselen dış borçlanma, artan vergiler; gelişen faşist hareketler; yükselen konut sorunu; subvansiyonların azaltılması; sosyal – hakların kısıtlanması önümüzdeki süreçte toplumu ve Almanlar'la yabancılar arasındaki ilişkileri nasıl etkileyecek?** Bilinen şey, etkilemenin olumsuz olacağı.

Oturup beklemek yerine güçlü Demokratik Birlikler yaratılması en acil görev olarak karşımızda. Treni kaçırmadan adım atmak zorundayız.

TÜRKİYE 91: YASALLAŞAN DEVLET TERÖRÜ GÖLGESİNDE DEMOKRASİ

Terörle Mücadele Yasası devlet terörünün yasalaştırılmasıdır.

İlericiler, devrimciler bu ülkede her zaman haksızlığa ve saldırıya uğradılar. En çok da 12 Eylül'den sonra uğradılar. Serbestçe düşünme, düşüncelerini yayma, bu düşünceler doğrultusunda örgütlenme hakları hiç bir zaman tanınmadı. Bu en doğal hakları istemek, bu haklar için mücadele etmek suç sayıldı, ceza konusu yapıldı. Emperyalist güçlere karşı ülkesini savunması, işçinin köylünün yanında yeralması saldırı nedeni oldu. Egemen çevreler mevcut düzeni savunan "solculuk" istediler, ancak o türden solculuğa izin verdiler. İstedikleri sınırlar içinde kalmayanları, üzerlerine saldıkları faşist güçlere direnenleri terörist ilan etttiler. Ellerinde tuttukları iletişim orgaları ile devrimcileri işlerine geldiği gibi suçladılar, mahkum ettiler. Gerçek durumu tersine çevirerek komuoyunu etkilemeye çalıştılar. Her türlü propaganda imkanına sahip olan egemen güçlerin bu çabalarında bütünüyle başarısız oldukları da söylenemez. Çünkü bu propagandadan bazı demokratlar bile etkilenerek devrimcileri "terörist" olarak nitelendirebilmektedir. Oysa bu kavram son derece izafi ve genellikle yanlış kullanılan bir kavramdır. Koşullara, kullananın amacına ve zamana göre değişebilir, anlam kaymalarına uğratılabilir, çarpıtılabilir. Bu kavrama haksız ve saldırgan olanlar insanları yanıltmak için sık sık başvururlar. İkinci Paylaşım Savaşı sırasında Fransa'yı işgal eden Naziler Fransız direnişçileri için terörist diyorlardı. Daha yakın bir zamana gelecek olursak; Güney Afrika Cumhuriyeti'nin ırkçı yöneticileri direnişçi siyahlar için de aynı kavramı kullandılar. İsrail'in yöneticileri de Filistinliler'i hala terörist olarak değerlendirirler. Bizde ise, Anayasa'yı ortadan kaldıran 12 Eylül cuntacıları Anayasa'yı ortadan kaldırmaya teşebbüs etmekle itham ettikleri devrimcilere terörist yakıştırmasında bulundular. Günümüzde ise bu kavram yasa adı olacak kadar günlük hayatımıza girmiş bulunmaktadır. Sözkonusu yasa, hiç bir ciddi tepki ile karşılaşmadan 12 Nisan 1991'de yürürlüğe sokuldu. Ne muhalefet çevrelerinden, ne kamuoyu üzerinde etkin olan aydınlardan ve ne de diğer demokratik güçlerden esaslı bir karşı çıkış aldı.

Gazeteye, dergiye yazı yazarken, kitap yazarken, TV'ye program yaparken artık bu yasa ile karşı karşıyasınız. Avukatlarınız yazdığınız yazıları daha sıkı kontrol etmek zorunda kalacaklar.

İktidar istediği herkesi, bir neden bulup, bu yasa ile yargılatabilir, kolayca tutuklatabilir. O insanın solcu olması da şart değil. Yeni yasaya göre insanlar kolaylıkla terörist ilan edilebilirler. Amacım kimseyi korkutmak değil, zaten bunları ve hatta daha fazlasını ünlü hukukçularımız söylüyor.

Bugün dünyamızda bir güç bütün yeryüzüne egemen olmak istiyor. Bu gücün işbirlikçisi, gönüllü bağımlılığı benimsemiş olan ülke yöneticileri de kendi ülkelerinde mutlak egemenlik kurmak istiyorlar. Dünyaya egemen olmak isteyen gücün ABD olduğu açıktır. Amerikan yönetimi bu eğilimi "Yeni Dünya Düzeni" kavramı ile ifade etmektedir. BM. gibi bazı uluslararası kuruluşları da gelişmiş bazı ülkeler üzerinde ve geri bıraktırılmış ülkelerin tamamına yakınında etkinliğini arttıran ABD, egemenliğini içeriklerini boşalttığı "demokrasi", "yumuşama" ve hatta "insan hakları" gibi kavramların gölgesinde kurmaya çalışmaktadır.

ABD'nin hegemonya isteğine "Stratejik İşbirliği Antlaşması" gibi oldukça "cesur" bir adımlı cevap veren ülkemiz yöneticileri "yeni Dünya Düzeni"ne ülkenin boynunu gönüllü olarak uzatmaktadırlar. Amerika'nın Sançopanço'luğuna talip olan iktidar ülke içinde bu role uygun düzenlemelere gitmektedir. Önce, çok büyük bir demokrasi ve barış atılımı yapıyoruz iddiaları ile ortaya çıktılar. TCK'nunda yeralan ünlü 141 ve 142. maddeleri kaldıracaklarını ve hapishaneleri boşaltacaklarını ilan ettiler. Hem düşünceye özgürlük hem de hapisteki herkese özgürlük getireceklerini açıkladılar. Öncelikle de siyasi mahkum ve tutukluları serbest bırakacaklarını belirttiler. Taa Amerikalardan (asıl "anavatan"ları demek belki daha doğru) yapılan bu açıklamalar ile herkese bol bol umut dağıttılar. Ve bütün dünyaya Türkiye'nin demokratikleşme yolunda ciddi adımlar atmakta olduğu mesajını verdiler. Çıkardıkları Terörle Mücadele Yasası ile bu vaadlerini gerçekleştirdiler mi?

Tabii ki hayır! 141 ve 142. maddelerin koyduğu yasaklamaları da aşarak kendilerine karşı olan herkesi terörist haline sokup ağır cezalara çarptırabilecekleri düzenlemelere gittiler. 12 Nisan 1991'den önceki terörist kavramı ile bu tarihten sonraki terörist kavramı arasındaki önemli bir anlam ve kapsam farkı yaratılılarak, gerekli gördükleri zaman kendileri dışındaki herkesi bu kavramın kapsamı içine sokabilecekleri bir oynak zemin oluşturdular. Dün sadece devrimcileri karalamak için bu kavramı kullanıyorlardı ama artık bu kavramlardan nasibini alanların sayısında ve çeşitliliğinde büyük bir artış olacak.

Bu arada herkesi serbest bırakacaklarına dair verdikleri sözü de tutmadılar. 12 Eylül yargılamalarının sağcılar ile solcular arasında yarattığı çifte ölçülü yaklaşım söz konusu yasa ile daha da ağırlaştırılarak sürdürüldü. Bu yasa ile gazetecilerin, yazarların, profesörlerin, savcıların, emniyet müdürünün, milletvekilinin ve her biri 5–10 kişinin katili olan faşistler serbest bırakılırken hiç adam öldürmemiş olan devrimciler içeride bırakıldılar. Burada önemli olan, Maraş'ta, Çorum'da, Piyangotepe'de katliama karışan faşistlerin serbest bırakılmasından çok bu yasanın sahiplerinin zihniyetidir. Sağcı on kişi de öldürmüş olsa serbest bırakacaksın ama solcu bir banka soymuş olsa bile bırakmayacaksın. Bu zihniyetin kökeninde solcu düşmanlığı yatmaktadır. Bu yasa ile ayrımcılık, kontrgerilla mantığının yeni bir örneğinden başka nedir? 12 Eylül döneminde bu mantık nedeniyle solcular TCK'nın devlete karşı suç işleyenleri kapsayan maddelerine göre cezalandırılırken sağcılar ise adi suçlu muamelesine tabi tutuldular. Kitabına uyduramadıkları için Maraş Katliamı'nda yer alanları da devlete karşı suç işleyenleri konu edinen TCK'nın 149. maddesine göre cezalandırılmışlardır. Terörle Mücadele Yasası ile onları da şartlı salıverilmenin kapsamı içine alarak serbest bıraktılar. Adalet Bakanı'nın "bu bir siyasi tercih meselesidir." diye izah ettiği mantığın temelinde sol düşmanlığı ve soldan intikam alma anlayışı yatmaktadır. Terörle Mücadele Yasası kontrgerilla zihniyetinin yasalaştırılmış biçimidir. Bu yasadaki sağ–sol ayrımı da aynı anlayışın açık ve somut bir göstergesidir.

Burada bir sorundan sözetmeden edemeyeceğim. Son bir kaç yıldır kapitalizm yanlıları, her fırsatta marksizmin öldüğünü büyük bir sevinçle ilan edip dururlar. Aynı koroya katılmaktan geri kalmayan bizim serbestiyecilerimiz, acaba neden hapishanelerdeki 2–3 bin marksistin dışarıya çıkmasından bu kadar korkuyorlar? Yoksa söylediklerine inanmıyorlar mı? Belki de öve öve yere göğe sığdıramadıkları "serbest piyasa" sisteminin sağlamlığına gövenemiyorlardır.

Sömürü devam ettiği sürece egemen sınıflardaki ilerici–devrimci düşmanlığı ve egemenlerin dış güçlere bağımlılığı devam edecektir. İçinde bulundukları bu durum da onların gittikçe daha fazla halktan ve ülke gerçeklerinden kopmalarını hızlandıracaktır. Bu kopuş hızlandıkça iktidarda kalabilmek daha çok baskı ve teröre sığınmaktan başka çaraleri de yoktur. Çıkardıkları Terörle Mücadele Yasası ile yaratacakları devlet terörü sayesinde bir süre daha ayakta kalmaya çalışmaktadırlar. Gerçek teröre başvurmalarına rağmen onları ne çok umut bağladıkları "büyük birader"leri, ne de baskı ve terörleri kurtaramayacaktır. Bugüne kadar hangi yöneticiyi devlet terörü kurtarabildiki bunları kurtarabilsin!

Yetmişli yıllarda ABD kaynaklı devlet terörü ve sivil faşist terör ile devrimcileri ve halk güçlerini susturamamışlardı, 12 Eylül faşist döneminde ise yoğun işkenceler ve bastırma yöntemleriyle devrimcileri ve halk güçlerini etkisizleştirdiler. Şimdi ise iktidar, canlamaya başlayan halk muhalefetini yok edip 12 Eylül'ün sessiz ve kasvetli ortamını yeniden yaratmak istemektedir. Güçlendirecekleri devlet terörü ile ülkenin kayıtsız şartsız hakimi olmak istemektedirler. Böylece ülkeye istedikleri deli gömleğini giydirebileceklerini sanmaktadırlar.

Bu politikalara devrimcilerin karşı çıkacakları açıktır. Devrimcileri içeride bırakarak gerici politikalarına karşı çıkacak herkese göz dağı vermektedirler.

Bütün demokratların, ilericilerin ülkenin daha fazla bağımlı hale getirilmesine ve devlet terörüne karşı mücadele etmek gerektiğine inanıyorum. Susmak çözüm değildir. Herkes elinden geldiği kadarıyla baskılara ve haksızlıklara karşı çıkmalıdır. Terörle Mücadele Yasası ile getirilen baskı, terör, haksızlık ve ayrımcılığa son verilmesi ülkemizin ve halkımızın yararına olacaktır.

22.5.1991
Mehmet Ali Yılmaz
Devrimci Yol Davası Sanıklarından

Dünya ve Türkiye kamuoyu, Saddam Diktatörlüğü'nden kaçan Kürtlerin Türkiye–Irak sınırda yaşadıkları dramla ilgilenirken Özal yönetimi devlet terörüne yeni yasal dayanaklar kazandırmak için uğraşmaktadır. *"Demokratikleşiyoruz; düşünce ve örgütlenme özgürlükleri üzerindeki yasakları kaldırıyoruz."* şeklindeki propagandaların eşliğinde yeni çıkarılan bir kanun, TC yönetiminin devlet terörünü yasallaştırma girişimlerinin son bir örneğini oluşturmaktadır. Sözkonusu kanun 12 Nisan 1991'de çıkarılmıştır. 3173 sayılı **"Terörle Mücadele Kanunu"** adıyla yürürlüğe konulan bu kanun çeşitli yönleriyle incelendiğinde görülecektirki, Özal ve ANAP yönetimi, Avrupa'nın sandığının aksine Türkiye'yi demokratikleştirmemektedir. TC'ni yönetenlerin yaptıkları tek şey, Türkiye'yi demoktratikleştirecek düşünce ve politikaları savunan güçleri terörize ederek hareketsiz bırakmaktır.

Bu yargıyı, son çıkarılan "Terörle Mücedele Kanunu"nu çeşitli yönleriyle inceleyerek kanıtlamak mümkündür.

3173 SAYILI KANUN NASIL HAZIRLANDI?

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM), hükümetin isteği üzerine 11 Nisan'da geceli–cündüzlü çalışarak "Terörle Mücadele Kanunu"nu kabul etti. Cumhurbaşkanı Özal, kanunu aynı hızla onaylayarak 13 Nisan'da yürürlüğe koydu.

Bu kanunun hazırlanış şekli oldukça ilginç. 5 Nisan'da toplanan MGK Hükümete, terörle mücadele konusunda bir kanun hazırlaması tavsiyesinde bulundu. İçinde ordu komutanlarının, MİT yetkililerinin yanısıra cumhurbaşkanı ile Başbakan ve bazı bakanların bulunduğu MGK'nın sözkonusu davranışını aslında tavsiye değil direktif olarak tarif etmek gerekiyor. Çünkü, Türkiye'nin iç ve dış politikalarıyla, toplumsal ve ekonomik düzeniyle ve diğer sorunlarıyla ilgili kararlar önce bu kurulda alınmakta, sonra meclise gönderilmektedir. Meclis, MGK'dan gelen önerileri neredeyse onaylama ve yasa haline getirme durumundadır.

Türkiye'deki rejimin işleyişine ilişkin yukarıda işaret ettiğimiz noktanın Anayasa'da yeraldığını, başta hükümet olmak üzere diğer devlet kurumlarının ve partilerin bu tür bir işleyişe karşı çıkmadığını hatırlatalım. Böyle bir durumun demoktratik devlet düzeniyle bağdaşmadığı açıktır.

6 Nisan tarihli gazeteler, hükümetin bir af yasası özerinde çalıştığını, bu arada terörle mücedele konusunda yeni bazı düzenlemeler yapıldığı haberini veriyordu. Aynı haber, daha sonraki günlerde değişik yönleri öne çıkarılarak tekrarlanıyordu. Gazeteler ve kamuoyu, büyük öçüde tasarının afla ilgili yönleri üzerinde duruyorlardı. Fakat ortada, üzerinde görüş açıklanarak tartışılacak bir tasarı yoktu. Hükümet, konuya ilişkin düşüncelerini resmen ve bir yasa taslağı şeklinde açıklamamıştı. Basın, muhalefet partileri, diğer kuruluşlar içeriği belirsiz bir taslak üzerinde ancak tartışıyorlar ve tahmine dayalı yorumlar yapıyorlardı.

Bu belirsizlik ortamı 1 hafta sürdükten sonra, Adelet Bakanlığı 10 Nisan günü tasarısını açıkladı. tasarı üzerinde hükümetin görüş belirtmesine fırsat bırakılmadan meclis ertesi gün tasarıyı görüşmeye başladı. Ve 24 saat içinde tasarı kanunlaştı.

Özetle bu kanun, MGK'nın direktifi gereğince hazırlandığı ve kamuoyunda tartışılmadan yasalaştığı için, en başta hukuk tekniği ve yasa yapma gelenekleri açılarından anti–demokratiktir. Daha önemlisi ise, içeriği mantığı ve yürütülüş biçimi itibariyle bu yasa, faşist, baskıcı ve otoriter düzenlerde ancak varolabilecek özelliklere sahiptir.

YASADA NELER VAR?

"Terörle Mücadele Kanunu". – toplam 5 bölümden oluşuyor. İlk bölüm terör, terör suçları, terör suçlularının yargılanma şekli, devlet görevlilerinin durumu vb. konuları kapsıyor. 5. bölüm ise 8 Nisan 1991'e kadar işlenmiş suçlarla ilgili ceza ertelemelerini konu alıyor. Şimdi sırasıyla bunlar üzerinde kısaca duralım.

Yasa terörün tanımını şöyle yapıyor:

"Madde 1: Terör; baskı, cebir ve şiddet, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, – Anayasa'da belirtilen cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik ve ekonomik düzenini değiştirmek, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk devletin ve cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, devlet otoritesni zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yoketmek, devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilebilecek hertürlü eylemlerdir.

Bu kanunda yazılı olan örgüt, iki veya daha fazla kimsenin aynı amaç etrafında birleşmesiyle meydana gelmiş sayılır. Örgüt terimi, Türk Ceza Kanunu ile ceza hükümlerini içeren özel kanunlarda geçen teşekkül, cemiyet, silahlı cemiyet, çete veya silahlı çeteyi de kapsar."

"Terör suçlusu" başlığını taşıyan kanunun 2. maddesi ise şöyle:

»

«

"Birinci maddede belirlenen amaca ulaşak için meydana getirilmiş örgütlerin mensubu olup da bu amaçlar doğrultusunda diğerleriyle beraber veya tek başına suç işleyen veya amaçlanan suçu işlemese dahi örgütlerin mensubu olan kişi terör suçlusudur. Terör örgütüne mensup olmasa dahi örgüt adına suç işleyenler de terör suçlusu sayılır ve örgüt mensupları gibi cezalandırılırlar."

Yasanın 3. ve 4. maddeleri, TCK'nun hangi maddelerinde yazılı suçların terör suçlusu olduğunu belirliyor. 5. maddede ise "terör suçlarını" işleyenlere verilecek cezaların 2 kat arttırılacağını hükme bağlıyor.

Kanun basına da yeni kısıtlamalar getiriyor. Yasanın 6. maddesinde, *"terör örgütleri tarafından suç işleneceğini haber veren, terörle mücadelede görev almış görevlilerin ismini açıklayan veya resmini basan, terör örgütlerinin açıklamalarını yayınlayanlara"* ağır cezaların verileceği ve bu cezaların hiç bir şekilde ertelenemeyeceği belirtiliyor. 7. maddede ise, terör suçlularına verilecek cezalar belirleniyor ve teröre destek oldukları saptanan, örneğin binalarını terör örgütlerine kullandıran dernek, sendika vb. kuruluşların kapatılacağı ve bunların mal varlıklarına elkonulacağı hükme bağlanıyor.

Öte yandan bu yasanın "Yürürlükten kaldırılan hükümler" başlıklı geçici 23. maddesinde, 140, 141, 142. ve 163. maddelerin yürürlükten kaldırıldığı belirtiliyor. (140. madde, yurtdışında Türkiye aleyhine faaliyeti, 141. madde komünist partisi kurmayı, 142. madde komünizm propagandası yapmayı, 163. madde ise laisizme karşı faaliyet yapmayı ve dini esaslara dayalı parti kurmayı yasaklayıp suç saymaktaydı.) Yeni yasada bunların iptal edildiği yazılmaktadır. Aynı maddenin e şıkkında ise Kürtçeyi yasaklayan 2932 sayılı kanunun iptal edildiği belirtilmektedir.

HERKES TERÖR SUÇLUSU

TC yönetiminin Türkiye ve Avrupa kamuoylarını kandırmak için sürdürdüğü propagandanın aksine yeni yasayla Türkiye'ye özgürlük ortamı getirilmemektedir. Bu gerçeği, hukukçuların, insan hakları örgütlerinin ve çeşitli kuruluşların verdikleri bilgileri özetle buraya alarak kanıtlayabiliriz.

Cumhuriyet Gazetesi'nin hukuk danışmanına sorular ve yanıtlar:

"Terör suçu nedir?

Yasanın 1. maddesindeki terör tanımı oldukça geniş, "Baskı, cebir ve şiddet, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle anayasada belirtilen cumhuriyetin niteliklerini siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzenini değiştirmek, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak..." terör suçu olarak kabul edilirken yasanın devamında - "devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzeni veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü eylem" de terör suçu kapsamına alınıyor. Hukukçular genel sağlığı bozma girişimlerini "terör suçu" kapsamına almanın yanlışlığını vurgularken - "Diyelim ki bozuk sucuk yapmak için birkaç kişi biraraya geldi ve bu suçu işledi bunlar da terör suçlusu mu olacak" sorusunu yöneltiyorlar.

"Örneğin bir dernek "terör örgütü" niteliğinde görülürse, bu derneğe konferans salonunu veren sendika da "bu terör örgütüne yardım etti" diye dava açılıp kapatılabilecek."

Kimler terör suçlusu sayılacak?

Hemen hemen herkes! Cumhuriyetin niteliklerini değiştirmek amacıyla örgüt kurdunuz gibi bir savla Marksist örgüt ve partiler hakkında dava açılıp bu parti ve derneklerin üyeleri terör suçlusu sayılabilir.

Daha önce ceza yasasının 141. maddesine sokulan örgütlenmeler, bundan sonra 146. madde kapsamı içinde görülebilir.

Yasanın 7. maddesiyle de laikliğe aykırı örgüt oluşturanlar, bu örgütlerin faaliyetlerini yönetenlere 5 yıldan 10 yıla kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılabilecek. Örgüt üyeliğinin cezası da 3 yıl. Bu örgütler kolaylıkla terör örgütü sayılabilecek. Bu örgütlerin terör örgütü sayılmaları için silahlı eylem de yapmaları gerekmiyor. Bir örgütün terör örgütü sayılması savcılığa ya da mahkemenin yorumuna bağlı. Bir örgüt, terör örgütü sayılırsa bu örgütün hiçbir eyleme katılmayan üyeleri de terör suçlusu sayılabilecek.

Bir derneğin hiç bir eyleme katılmamış üyesi terör suçlusu sayılarak tutuklanacak mı?

Evet. Yasanın 2. maddesi böyle bir uygulamaya yol açacak tehlikeyi içeriyor. Bir örgüt, terör örgütü olarak görülürse, bu örgütün terör eylemleri ile uzaktan yakından ilgisi olmayan üyeleri de terör suçlusu sayılacak; bu, "cezaların şahsiliği" ilkeasine aykırıdır.

Laikliğe aykırı örgüt kuranlar ve eylem yapanlar kaç yıla mahkum olacaklar?

Yasanın 7. maddesi din devleti kurma amacıyla örgüt oluşturanlara 5 yıldan 10 yıla kadar ağır hapis cezası vermek için de kullanılabilecek. Örgütü yönetenlere 5-10 yıllık ağır hapis cezası, üyeler de 3 yıldan 5 yıla kadar ağır hapis cezası ayrıca 200 milyondan 500 milyona kadar ağır para cezası öngörülmüş.

Bu örgütlerin propagandasına da 1 yıldan 5 yıla kadar hapis cezası öngörüyor.

Yasadışı örgütler hakkında haber yayınlayanlara ne ceza verilecek?

Bu suçlar için para cezası öngörülüyor. Terörle mücadelede görev almış kamu görevlilerinin adlarını açıklamak da 1 milyon liradan 10 milyon liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılacak.

Yasadışı örgütlere yardım edenler ne olacak?

Bir örgüt yasa dışı mı bundan sonrası zincirin halkaları gibi gelecek. Yardım, dernek, vakıf, sendika ve benzeri kuruluşlarca sağlanmışsa, bu kuruluşlar kapatılacak mal varlıklarına da el konulacak.

Örneğin, bir dernek, "terör örgütü" niteliğinde görülürse, bu derneğe konferans salonunu veren sendika da "bu terör örgütüne yardım etti" diye dava açılıp kapatılabilecek. Bütün bu anti-demokratik uygulamalar, terörün tanımındaki soyutluktan kaynaklanıyor. Yasanın terör tanımı yapan 1. maddesi "kanunsuz suç ve ceza olmaz" ilkesine aykırıdır. Bu ilke ceza yasalarında suçların açıkça tanımlanmalarını gerektiriyor.

Komünist partileri kurulabilecek mi?

Hayır. Komünist partilerinin kurulabilmeleri için hem anayasada hem de siyasi partiler yasasında değişiklik yapmak gerekiyor. Bugünkü anayasa ve siyasi partiler yasası varken "komünist" adıyla parti kurulamaz.

Terör suçuyla ilgili yargılamalarda cezaların üst sınırı aşılabilir mi?

Evet. Yasanın 5. maddesine göre cezaların yarı oranında arttırılacak hükmü getirildikten sonra yasada yeralan "cezaların üst sınırı" aşılabilir. Örneğin, 1-5 yıl ağır hapis cezası alan bir kişiye yargıç bu maddeye dayanarak 36 yıla kadar hapis cezası verebilir.

Kaldırılan 141-142. maddelerdeki suçlar ne oldu?

Terörle Mücadele Yasası'nın maddelerinde 141-142'deki suçların bir bölümü ağırlaştırılarak yeniden düzenleniyor. Bu madde örgüt kuranlar, yönetenlere ve örgütün faaliyetlerini düzenleyenlere 5-10 yıl ağır hapis, örgüte yardım edenlere, propaganda yapanlara 1-5 yıl ağır hapis cezası öngörüyor.

163 kalktı mı?

Yeni yasanın geçici maddesinde 163'ün kaldırıldığı belirtiliyor. Ancak yasanın 8. maddesiyle 163'deki hükümler yeniden gündeme getiriliyor. Bu madde devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı hedef alan yazılı ve sözlü propaganda ile her türlü toplantı ve gösteri yapmak yasaklanıyor. Yapanlara 50-100 milyon lira ağır para cezası öngörülüyor.

Kürtçe yasağı kalktı mı?

Yasanın yine 8. maddesinde yeralan "Türkiye Cumhuriyeti"nin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmaya" yönelik her türlü yayın yasaklanıyor. 12 Eylül sonrasında Kürtçe yapılan propagandalar "bölücülük" suçu olarak görülmüştü. Bu açıdan bakıldığında Türkçe'den başka dilleri konuşmayı yasaklayan 2932 sayılı yasanın kaldırılması Kürtçe'nin serbest bırakıldığı anlamını taşımıyor. (Cumhuriyet 10, 20, 21 Nisan 1991)

İstanbul Barosu Başkanı Tugut Kazan:

"Bu yasa 141, 142 ve 163'üncü maddeleri kaldırmakla tarihi bir iş yapıyor. Ancak büyük yanlışlık ve haksızlıkları da beraberinde getiriyor.

Şartlı salıverilme kurumunu hukuka aykırı kullanarak şu anda adaletsizliklere başlandı.

Suç türüne göre farklı cezalar verilir, o kadar. Suç türü esas alınarak şartlı salıverilme uygulanamaz. İnfaz her suçluya göre ayrı değil eşit uygulanır. Bu uygulama komik oldu ve adaletsizlikler yarattı.

Yasanın 17. maddesi kalıcı bir adaletsizliği ortaya koydu. 12 Eylül yargılanmalarının getirdiği adaletsizliği kabul eden ve ona bir adaletsizlik daha ekleyen bir uygulamadır bunlar. 12 eylül yargılaması taraflara farklı baktığı için farklı hukuklar getirmişti. Beş insanı öldüren biriyle banka soyguncusu aynı maddeden yargılanıyordu. Şimdi beş insanı öldüren serbest bırakılıyor, banka soyguncusunu içeride tutuyorlar. Bu yasayla savunma kurumu büyük ölçüde zedelendi. Avukat sayısının sınırlandırılması bir yana avukat-müvekkil görüşünün gözetim altında tutulması savunma hakkına müdahaledir. Yasanın bir başka maddesi birilerine veya bir gruba (yani polislere) tutuklama yasağı getiriyor. Bu yargının yetkilerine ve geleceğine müdahaledir. **Bu suç işlemeye, işkenceye, operasyon adı altında adam öldürmeye teşviktir. Devletin suç işlemesidir.** ***Bununla terörü kaşıyıp, kışkırtmış olursunuz.***

Bu kanun bütün dengeleri altüst etti. Muhbirlik özendirildi. Beni ihbar edenin bana söylenmemesi iftira suçunu ortadan kaldırır, ahlaksızların insanları ihbar etmesinin yolu açılır." (24 Nisan 91, Güneş Gazetesi.)

TBMM İnsan Hakları Komisyonu Başkanı Eyüp Aşık (ANAP)

"Hiçbir ülke terörle mücadele edeceğim derken insan haklarından fedekarlık yapmıyor. Bizde aşırıya kaçıldı. Mesela 141-142'de tarif edilen bazı suçlar terör yasasının içine saklanmış. Terörle ilgili sorgulamaya göz yumacağınız husustan dolayı karakoldaki işkenceyi meşru hale getiriyorsunuz. Mesela deniyor ki, terörle ilgili soruşturmayı yapan polisin kimliği açıklanamaz, hakim önüne çıkarılamaz. (Demokrat Mayıs 91)

ANAP'lı Eyüp Aşık 24 Nisan tarihli Hürriyet Gazetesi'nde yayınlanan bir reportajda da aynı konulara değinmektedir.

Ceza hukuku Profesörü Çetin Özek:

"141, 142 ve 163'ün kaldırılması bir aldatmacadır. Bu yasayla tüm özgürlükler sınırlandırıldı. Tüm Türkiye hapishane haline geliyor. Bu yasa suç açısında ayrım yaparak hem eşitlik kurallarına aykırı davranmaktadır, hem de uyguladığı sistemin mantığıyla çelişkiye düşmektedir. Bu anayasaya da kesinlikle aykırıdır. (Demokrat Mayıs 91)

Ankara Barosu avukatlarından Halit Çelenk:

"İşkence sanıkları hakkında dava açılması idarenin taktirine bırakılıyor, bu dava açılmasını önlemeye yönelik bir tedbirdir. ....sorumlu yönetmenler için de hapis cezası getirmiştir, bu basın hukuku açısından bir geriye dönüştür. ...işkence yapan polis memurlarının tutuksuz yargılanmalarını, ödüllendirilmelerini, onlara sahte kimlik, ehliyet, diploma evlenme cüzdanı verilmesini, estetik ameliyat yapılarak eşgal değiştirmelerini sağlayarak, koruyucu hükümler getirip işkence suçlarının artmasına olanak sağlamış ve işkencecilere cesaret vermiştir. (Mayıs 91 Demokrat)

Yukarıda çeşitli yönleriyle eleştirilen yasanın ilginç bir özelliği de şudur:

Bu yasa ile 12 Eylül'den sonra açılan bazı davalar düşmüş bulunmaktadır. Örneğin, DİSK ve TÖB-DER gibi kuruluşlar 141. maddeden yargılanarak kapatılmışlardı. 141. madde kalktığı için bu davalar düştü. Fakat, yeni çıkarılan "Terörle Mücadele Kanunu" DİSK ve TÖB-DER gibi mal varlıkları milyarlarca lira olan kuruluşların mallarına el konulmaktadır. Bu kuruluşların tüm mal varlıkları devletin olmaktadır. (Geçici hükümler başlıklı bölümün 9. maddesi)

Öte yandan yine bu yasanın son maddesi, Türkçeden başka dillerle konuşma yasağını içeren eski bir kanunu yürürlükten kaldırmaktadır. Bu maddeye dayanılarak Kürtçenin serbest bırakıldığı iddia edilmekte ve sanılmaktadır. Oysa " Terörle Mücadele Yasası"nın 1. maddesinde geçen "...devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak..." ifadesiyle Kürtçe konuşma ve yazma terör suçu haline getirilmiş bulunmaktadır.

BU YASA AF YASASI DEĞİLDİR

TC Hükümeti'nin buyasaylailgili yaptığı propagandalardan bisi de bu yasanın af yasası olduğu şeklindedir. Türkiye ve Avrupa komuoyları, hükümetin aldatıcı açıklamalarına bakarak sanki Türkiye'de genel af çıkarılmış zannetmektedirler.

Yasanın 5. bölümü, "Geçici hükümler" başlığını taşımaktadır. Bu bölümde yeralan maddelerden ilk 5'i, ceza ertelemeleriyle ilgilidir. Kanuna göre, 8 Nisan 1991 tarihine kadar haklarında dava açılmış olanların cezalarının bir bölümü ertelenmektedir. Kanun bir çeşit şartlı salıverilme özelliğini taşımaktadır. Bu kanunla cezalarının bir bölümü ertelenenler, yeni bir suç daha işledikleri taktirde eski cezalarını da çekeceklerdir.

"Özal içeriği tamamen boşaltılmış ve sadece şeklen demokrasiye benzeyen bir siyasal sistem yaratmak suretiyle içeride toplumsal muhalefeti resmi politikayla etkilemek, dışarıda ise liberal bir Türkiye imajı yaratmak istiyordu. Son yasa Özal'ın bu atakları gereğince yürürlüğe konuldu."

Bu yasa 12 Eylül 1980 darbesinden sonra haklarında dava açılanlar arasında ayrım yapmaktadır. İlk ayrım, sağ görüşlülerle sol politik tutuklular arasında yapılmaktadır. Kanunla, tüm sağ görüşlüler serbest bırakılırken sol görüşlülerin çok az bir kısmı ceza ertelemesinden yararlanmaktadır. Kanunun yaptığı ikinci ayrım sol görüşlüler arasındadır. TKP, TİP, TSİP gibi partilerin ya da sendika ve derneklerin yargılandığı maddeler (örneğin 141. ve 142. maddeler) yürürlükten kaldırıldığı için bu maddelerden hüküm giymiş olanlar serbest bırakılmakta, buna karşılık TCK'nun 125. ve 146. maddeleri aynen korunduğu ve bunlar terör suçu olarak yeniden tanımlandığı için bu maddelerden yargılananlar, (PKK, Devrimci Yol, Devrimci Sol gibi davalardan yargılananlar) kanunun aradığı şartlara sahip olmadıkları için, cezalarının belli bir miktarını yatmamış oldukları için, cezaevlerinde tutulmaya devam edilmektedirler.

Bu kanun çıkmadan önce Türkiye'de 12 Eylül'den sonra açılan davalardan 400'ü sağ, 2900'ü sol olmak üzere 3300 tutuklu ve hükümlü vardı. Bu kanunla sağ görüşlülerin tamamı serbest bırakılırken sol görüşlülerden 250-300 kişi cezaevlerinden salıverilmiştir.

İnsan Hakları Derneği'nin açıklaması:

"Terörle Mücadele Kanunu'nun geçici maddelerinde ceza ertelemeleriyle ilgili olarak İnsan Hakları Derneği Genel Başkanı ile Ankara Şube Başkanı'nın açıklamaları şöyle:

"Cezaları erteleyen yasa tasarısında kimi cezaların erteleme dışı tutulması, eşitlik ilkesine aykırıdır. Özellikle 125 ve 146. maddelerin erteleme kapsamı içine alınmaması, toplumsal beklentiyle çelişen bir durumdur.

Cezaların ertelenmesi, suçların değil, kişilerin affedilmesi amacını taşır. Bu nedenle, ceza ertelemesinde suç ayrımı yapılması, hukuksal açıdan yanlıştır.

İHD kurulduğu gündenbu yana ayrımsız genel affı, özellikle 12 Eylül askeri yönetimiyle adli hataları gider-

»

Yüzbaşı Ali Şahin'in 24-36 yıl hapsi isteniyor

İşkencecinin ölüm korkusu

İşkencede ölen Bingöllü öğretmen Sıddık Bilgin ve işkenceci Yüzbaşı Ali Şahin, 12 Eylül döneminin işkence tartışmaları içinde akıllarda en çok kalan iki isimdi. Yüzbaşı Şahin, Bilgin olayından önceki bir dizi vukuatından yakayı sıyırabilmişti. Ancak bu kez, geçtiğimiz hafta Bingöl Ağır Ceza Mahkemesi'nde başlayan davada "işkenceyle adam öldürmek" suçundan dört arkadaşıyla birlikte 24-36 yıl hapsi isteniyordu.

İnanılmaz öykü

"Köye iki reo geldi. Başlarında Yüzbaşı Ali Şahin vardı. Hepimizi çoluğumuzu, çocuğumu toplayıp karakola götürdü. Anarşistler karakola baskınlık yapmış, sizin de haberiniz varmış. Biz dedik ki duymadık. Bu sefer hepimizi önüne kattı, dayak çekti... Hepimizi okulun oraya topladı, hepimizin üzerine benzin döküp yakacağım dedi... Dayak, sopa... Meydanda 8 kişi kalmıştı, Sıddık da aralarındaydı. Kamyona bağladılar, gözlerini bağladılar, baltaların saplarını çıkardılar, sopalarla vurdular. Daha artık sesten, ağlamaylan heç böyle bir dunya biraraya gelmiş değil..." 89 asker bir doktordan oluşan operasyon timi akşama kadar sorguyu sürdürür. Güneş batarken işlerini bitirmişlerdir:

Şahin — Bir sıçradı, iki sıçradı...

"Hepsi yere uzanmıştı. Kalkın dediler, hepsi kalktı, Sıddık yerde kaldı. Yerde kalınca geldi ayaklarıyla vurdu kafasına. Sıddık'ın kafası kırılmıştı, içine pamuk doldurmuşlardı. Sıddık'ı kaldırınca kafası şöyle gitti geldi. Bu sefer gözlerindeki bağı açtı, ellerindeki kelepçeyi açtı. İki asker çağırdı. Çeşmeye götürdüler. Doktor da oradaydı, muayene etti, dedi ki kal-

Yüzbaşı Ali Şahin'in icraatı

• [illegible] Siirt-Pervari'de mahalli seçimlerde MSP adayı Emin [illegible] suçlandı. Köylerdeki etkili kişilere mektup göndererek MSP adayının desteklenmesini istemişti. Hakkında soruşturma açıldı. Mektuplardaki yazıların Şahin'e ait olduğu ekspertiz raporuyla saptandı. Soruşturmanın yürütülmesi kaymakam, görevle Ankara'ya gittiği bir sırada, dosya Siirt Valiliği'ne gitti ve olay sürüncemede kaldı.

• Nisan 1979'da bir yaralama olayı nedeniyle gözaltına aldığı iki öğrenciden, işkence ile, "Bizi suça öğretmen [illegible] Şenyuva azmettirdi" ifadesini aldı. Ali Şahin'in Şenyuva ile arasının kötü olduğunu bilmeyen yoktu. Öğrenciler çıktıkları ilk duruşmada ifadelerinin, "kendilerini askerlere dövdürmek" tehdidi ile alındığını söyleyerek [illegible] etmişlerdi.

• 19 Mayıs 1979'da [illegible] Halk Oyunları ekibinin kıyafetini bölücülük propagandası olarak yorumladı. Sıkıyönetime sevkettiği 15 kadar öğrenci ve öğretmen, soruşturma dahi açılmadan salıverildi.

• 1979 yazında Adıyan aşiretinden AP Pervari İlçe Başkanı Durmaz Bilen'in arabası kurşunlanmış, Durmaz Ağa hafif yaralarla kurtulmuştu. Ali Şahin, İl Jandarma Alay Komutanı ile bölgeye harekât etmiş, yolda rastladığı köylülerle "müsademeye" tutuşmuştu. Köylülerden ikisi ağır yaralanmış, ikisi de arkadan vurularak ölmüştü. Pervari çarşısında, "[illegible] aşiretinden dört kişiyi vurup Adıyan aşiretine teslim ettim" diyerek dolaşmaya başlayınca, ilçede gerginlik artmış ve sonuçta Ali Şahin apar topar Pervari'den uzaklaştırılmıştı.

• Ali Şahin, Pervari'den ayrılmadan önce hakkında bir de "ırza tasaddi" davası açılmıştı. Pervari Merkez Sağlık Ocağı'nda görevli hemşire Sunay Akdeniz, Şahin'in müteaddit defalar lojmanın kapısına geç saatte gelerek çirkin tekliflerde bulunduğu şikayetini yapmıştı. Dava sonuçlanmak üzereyken hemşirenin tayini çıkmış ve Akdeniz şikayetinden vazgeçmişti

«

...mek ve toplumsal barışı sağlamak amacıyla savunmuştur.

Cezaların ertelenmesinin, özellikle 12 Eylül yargılamalarında doğan hataların bir sonucu olarak cezaevinde bulunan insanların uğradığı haksızlıkların giderilmesi esas alınmak gerekirken, böyle bir haksızlığa en geniş ölçüde uğrayan insanların erteleme dışı bırakılması, yeni sorunlar yaratacaktır.

Yasa tasarısında sağ ve sol hükümlüler arasında ayrım yapıldığı düşüncesindeyiz. Sıkıyönetim mahkemelerinde uygulanan çifte standardın, cezaları erteleyen yasa tasarısına yansıtılması, yeni bir eşitsizlik yaratır.

Ertelemede ayrım yapılmamalıdır. Salıverilmenin ardından ayrımsız genel af çıkarılmasında sayısız yarar vardır."

Politik tutukluların açıklamaları:

TC Yönetimi'nin bu kanunla getirdiği hükümler, politik tutuklularla aileleri arasında yoğun bir tepkiye yolaçtı. Bursa Özel Tip Cezaevi'nde tutuklu ve hükümlü olarak bulunan ve çoğu 146. maddeden cezaalmış tutukluların konuya ilişkin açıklamaları şöyle:

"TECİL YASASI: MHP TUTUKLULARINI ÇIKARMA OPERASYONU

Hükümet tarafından gündeme getirilen ve mecliste kabul edilen anti-terör yasası ve ceza teciliyle birlikte Maraş'ta, Çorum ve Sivas'ta yüzlerce masum insanı katleden, Abdi İpekçi, Kemal Türkler, Bedrettin Cömert, Ümit Doğanay, Abdurrahman Köksaloğlu, Doğan Öz gibi birçok ilerici, demokrat insanı öldüren faşistleri serbest bırakırken, devlete karşı suç işledikleri gerekçesiyle sol görüşlü insanlar için 12 Eylül'ün işkenceli yargılamalarıyla verilen cezalar korunmaktadır. TİP üyesi 7 genci öldüren faşistler dışarı bırakılırken, herhangi bir TİP üyesi devlete karşı suç işlediği gerekçesiyle cezalandırılmaya devam ediyor. Mehmet Ali Ağca'nın cezasını tecil eden ANAP, DİSK üyeleriyle ilgili 12 Eylül'ün adaletsiz yargılamalarını sürdürüyor.

Anti-terör ve cezaların tecili yasalarıyla gerçekleşen çifte standart örnekleri:

*Bu yasayla, Maraş, Sivas, Çorum katliamlarında yaklaşık 200 civarında kişiyi öldüren faşist katiller serbest bırakılırken, saldırıya karşı canını ve malını korumak için meşru müdefa hakkını kullanan devrimci ve demokrat düşüncedeki insanlar "devleti ve anayasayı yıkmak"la suçlanarak cezaevinde tuutlmaya devam edecek.

*Bu yasayla Abdi İpekçi'yi katleden M. Ali Ağca, Balgat Katliamı'nı gerçekleştiren İsa Armağan, CHP Milletvekili A. Köksaloğlu'nu öldüren B. Tüfekçi, 7 TİP'liyi katleden Haluk Kırcı ve Abdullah Çatlı, DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler'i öldüren Aydın Eryılmaz, Necdet Bulut'u öldüren Miktat Şimşek, Bedrettin Cömert'i öldüren Üzeyir Bayraklı, canı sıkıldıkça toplam 8 kişiyi öldüren Ferhat Tüysüz, İTÜ otobüsünden iki devrimciyi indirerek kurşuna dizen Cengiz Ayhan, Piyangotepe'de kahve tarayarak 6 kişiyi katleden Nurullah Aydoğan, Kayseri'de kahve tarayarak 9 kişiyi öldüren Mustafa Gülnar ve yüzden fazla faşist katil ANAP'ın hazırladığı ve MGK'daki generallerce de onaylanan bu yasayla serbest bırakılacak. Eğer DİSK davası sanıkları bugün içeride olsalardı, başkanlarını öldüren faşist katiller bugün serbest bırakılırken, kendileri devlet aleyhine suç işledikleri iddiasıyla cezalandırılmaya devam edeceklerdi. Ya da Balgat'ta taranan kahvede ölenlerden biri, saldırganlara karşı kendini savunmak için ateş edip birini vursaydı, bu yasaya göre faşist saldırganı vurmaktan değil devleti yıkmaktan suçlu görülecek ve saldırganlar serbest bırakılırken onun tutukluluğu sürecekti.

*11 yıldır tutuklu bulunan ve davaları sonuçlanmadığı için halen suçlu olduklarına dair kesin hüküm bulunmayan 146/1 ve 125. maddeden yargılanmaları sürenler, yüzlerce sol görüşlü tutuklu serbest bırakılmaz iken, davaları sonuçlanmış ve suçlu oldukları kesinleşmiş idam ve müebbet hapus cezalısı faşistler serbest bırakılıyor. Dahası, cezaları kesinleşmiş idam hükümlüsü İsa Armağan, Abdullah Çatlı, M. Ağca gibi onlarca faşit katil yurtdışından geldikleri taktirde bir gün bile tutuklu kalmadan serbest bırakılacaklar.

* 16 Mart'da İstanbul Üniversitesi'nde öğrencilere bomba atan, ODTÜ öğrencilerini defalarca tarayan, Yükseliş öğrencilerinden 17'sini bomba ve kurşunla katleden faşistler "demokratik dönüşün" adına serbest bırakılırken, demokratik üniversite mücadelesi için örgütlenen ve meşru savunma anlayışını hayata geçiren demokrat ve devrimci öğrenciler demokrasi düşmanı teröristler olarak tanımlanarak cezalandırılıyor.

* Türk İntikam Tugayı adında bir cinayet örgütü kurarak onlarca insanı katledenler "ideolojik" nedenlerle adam öldürdükleri gerekçesiyle serbest bırakılırken, Fatsa'da gerçek bir demokrasi örneğini yeşertmeye çalışanlar terörist olarak adlandırılarak tutuklu bırakılmaktadır.

İktidarın örnekleri çoğaltılabilecek bu çifte standart uygulamalarına karşı çıkılmadığı taktirde, yasallaştırılmaya çalışılan bu ayrım hayatın her hücresine kısa sürede nüfuz edecektir. Bir siyasal iktidar kendi dışındaki güçleri bu denli hesaba katmadan adım atmaya başladığında, varılacak nokta demokrasinin çok ötelerinde bir durak olacaktır.

Bugün aydın, demokrat ve ilerici olmanın gerçek bir demokrasi ve insan hakları savunuculuğu yapmanın bu "anti-terör ve cezaların tecili" yasasına karşı çıkarak ve onun gerçek yüzünü kamuoyuna deşifre ederek mümkün olacağına inanıyor ve sizlerin de bizim yanımızda olmanızı diliyoruz.

Bursa Cezaevi
Devrimci Yol Davası
Yargılananları

MUHALEFET PARTİLERİNİN YASA KARŞISINDAKİ TUTUMU

Parlementoda grubu olan ya da olmayan siyasi partilerin tamamı "Terörle Mücadele Kanunu"na karşı çıktılar. Bu karşı çıkışları şüphesiz çok farklıydı. Ne varki tüm partiler, ANAP'ın bu yasayla "barış ve huzuru" sağlayamayacağı, yasanın yeni sorunlara sebep olacağı fikrinde anlaşıyorlardı. Parlementoda grubu bulunan partilerden sağ görüşlü DYP'nin lideri eski Başbakan'lardan Süleyman Demirel. *"Terörle Mücadele Yasası'nın yeni terör getireceğini"* söylüyordu. Aynı partinin Zonguldak milletvekili Köksak Toptan ise şöyle diyordu: *"Bu yasada özellikle basın özgürlüğünü engellemeye yönelik maddeler var. Terörle ilintisi olmasa bile basının çalışması baskı altına alınabilecektir.* (Gazeteler)

Parlementoda ana muhalefet durumundaki Sosyal Demokrat Halkçı Parti (SHP) ise yasanın birçok maddesinin ve temel mantığının anti-demokratik olduğunu vurgüluyordu. Her ne kadar DYP ve SHP yasanın parlementoda görüşülmesi sırasında aktif bir mücadele vermemişlerse de (her iki parti de yasa parlementoda görüşülürken herhangi bir girişimde bulunmamışlardır, sanki her iki parti de –özellikle DYP– böyle bir yasanın çıkmasını istermiş gibi bir hava ve tutum içindeydi.) yasanın açık anti-demokratik hükümleri içermiş olması ve kamuoyunun tepkisi gibi nedenlerle yasaya karşı tavır almışlardır. Sol kamuoyundan gelen tepkiler yüzünden SHP yasanın iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurma kararı almıştır...

SHP grup başkan vekili ve İstanbul Milletvekili Hasan Fehmi Güneş Mayıs ayı başında yasanın iptali için Anayasa Mahkemesine başvuru dilekçelerini vereceklerini açıklamış SHP hukuk müşaviri ve parti meclisi üyesi Seyfi Oktay yasayla ilgili temel eleştirilerini şöyle açıklamaktadır:

"Bu yasa çok soyut hükümler taşıyor. Genel hükümleri Anayasalar koyar. Yasaların hele hele ceza yasalarının tamamen belli unsurları ana unsurları belirlemesi gerekir. Bu yasa terör suçlarını düzenliyor ama, somut hükümlerle değil, soyut hükümlerle dolu. Böyle olunca da Anayasa'nın 38. maddesinde düzenlenen "kanunsuz suç olmaz" ilkesine ve yine Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen Cumhuriyetin temel niteliklerinden hukuk devleti ilkesine aykırı.

Ceza suçla orantılı olmalı. Bu yasada tertiplenen cezayla suçlar arasında bir dengenin olmadığı kanısındayım.

Şartlı salıverme cezada indirim yapan bir uygulama. Cezada indirim yapıldığına göre cezalar arasında indirme yaparken ayrım yapmak doğru olmaz. Oysa bu yasayla böyle bir ayrıma gidiliyor. Sağ ve sol görüşlü sanıklar arasında ayrım gözetiliyor. Bu olgu Anayasa'mızın eşitlik ilkesine aykırı. Bir de biliyorsunuz, ülkemiz 12 Eylü 1980 sonrası olağanüstü bir rejim yaşadı. Ve bu dönemde olağanüstü koşullarda birtakım yargılamalar gerçekleşti. Bu yasa ile yargılamaların getirdiği olumsuzluklar giderilemedi. Bu dönemde yargılanarak mahkum olan kişilerden bazıları şartlı salıverme hükümleri uygulanarak serbest bırakılmalarına rağmen kamu haklarından hala yoksunlar. Yani yasayla ikinci sınıf vatandaş yaratma koşulları devam ettiriliyor. 12 Eylül'ün "bireye karşı devlet güçlüdür" anlayışı sürdürülüyor." (30 Nisan Milliyet)

YASANIN SİYASAL MANTIĞI: MUHALİFLİK TERÖRİSTLİKTİR

"Terörle Mücadele Kanunu", Dünya'da ve Türkiye'de ortaya çıkan bir dizi gelişmenin sonucu olarak gündeme gelmiştir. Yasanın mantığını bir yönüyle etkileyen uluslararası gelişmeler bilindiği için burada bunlar üzerinde durmayacağız. Özetle şu söylenebilir: Özal, bu yasayla ve başka bazı uygulamalarla Türkiye'yi şeklen, "Yeni Dünya Düzeni"ne uyarlamaya çalışmaktadır.

Yasanın içeriğini büyük ölçüde etkileyen iç politik duruma gelince:

12 Eylül 1980'deki darbeyle kurulan düzen 80'li yılların ortalarından itibaren tıkanmaya başlamıştı. Bu tıkanma, 80'li yılların sonunda ve 90'da bunalıma dönüştü: Hükümet partisi ANAP'ın oy düzeyi zayıflıyordu; ANAP oylarıyla Cumhurbaşkanı seçilen Özal, partiler tarafından meşru görülmüyordu; devlet iktidarının bazı odakları, (ordu, Anayasa Mahkemesi vb.) Özal'ın kişisel diktatörlüğe yönelmesinden (Markos vari bir idare şeklinden) rahatsız oluyorlardı; Kürt ulusal direnişi bastırılamıyordu; işçilerin ücret artışı için greve gitmeleri, çeşitli eylemlere yönelmeleri engellenemiyordu; ekonomi, Körfez Savaşı'nın da etkisiyle giderek kötüleşiyordu.

Yukarıda sayılanlar, devlet iktidarını ve ANAP Hükümeti'ni zor durumda bırakıyordu. 12 Eylül kanunları ve kurumlarıyla, düzeni ayakta tutmak, bunalımı atlatmak mümkün olamıyordu.

Öte yandan, Avrupa Topluluğu'nun ve topluluğa üye bazı ülkelerin işkence, temel hak ve özgürlükler alanındaki yapılanlar, Kürt sorunu gibi konulardaki eleştirileri devam ediyordu. Bu eleştiriler, zaman zaman Türkiye'nin AT üyeliği için bir engel olarak gösteriliyordu.

Körfez Bunalımı, Türkiye'yi ve Özal'ı işte böylesi ağır sorunlarla yakaladı. Körfez Bunalımı'nın yarattığı şartlar, Özal'a, politik süreçlerde daha fazla ağırlık sahibi olma imkanı verdi. Böylece Özal Kürtler'in koruyuculuğuna soyundu, komünist ve dinci partilerin kuruluşunu yasaklayan kanunları yumuşatmaya yöneldi. Ve bunları demokratikleşme olarak sundu.

Özal, içeriği tamamen boşaltılmış ve sadece şeklen demokrasiye benzeyen bir siyasal sistem yaratmak suretiyle içeride toplumsal muhalefeti resmi politikaya eklemlemek, dışarıda ise liberal bir Türkiye imajı yaratmak istiyordu. Adı geçen kanun, Özal'ın bu atakları gereğince hazırlanıp yürürlüğe konuldu. Yasa, görünüşte ve şeklen bir çok kısıtlamayı ortadan kaldırmakta; gerçekte ise Anayasa'da ve diğer yasalarda varolan, devlette kurumlaştırılmış bulunan anti-demokratizmi ve otoriter yönetim tarzını aynen korumaktadır.

Yasa, muhalif olmayı terörizimle eşitleyen bir mantığa sahiptir. Yasa, resmi devlet politikalarına uyarlanmış komünizmi, dinciliği, kürtçülüğü, solculuğu serbest bırakmakta, fakat devlet politikalarına karşı tavır almayı "terör suçu" haline getirmektedir.

Bu yasaya göre, Türkiye'de resmi söylemle uyuşmayan ideolojik–politik görüşler, devlet politikalarına muhalefeti temsil eden örgütlenme ve eylemler "terörrizm"dir.

Bu yasa, polis devleti mantığına göre hazırlanmıştır. Bundan böyle Türkiye'de, insan hakları için, gerçek bir demokrasi için, özgürlükler için mücadele edenler, karşılarında bu yasayı bulacaklardır.

Bu yasa, bazı Avrupa ülkelerindeki "terör" yasalarından her bakımdan farklıdır. Bazı Avrupa ülkelerinki "terör yasaları" anti-demokratikliğine rağmen bazı somut durumları "suç" saymaktadır. Oysa, Türkiye'de yeni çıkarılan yasa, halkın haklı ve meşru tüm taleplerini ve mücadelesini "terör suçu" saymaktadır. Yazıyı bitirmek üzereyken aldığımız bir haber, bu yasanın mahiyeti hakkında çarpıcı bir bilgi olması bakımından anlamlıdır: 12 Eylül Darbesi'nden sonra kurulan ve 870 kişilik Ankara Devrimci Yol Davası'na bakan Sıkıyönetim 2 Nolu Askeri Mahkemesi, 3173 sayılı "terörle Mücadele Kanunu"nun geçici maddelerinden bazılarının (ceza ertelemesiyle ilgili bölümler) eşitsizlik yarattığını iddia ederek iptali için Anayasa Mahkemesine başvurma kararı almıştır.

Sözde sivil ve liberal bir partinin hazırladığı bir kanun, Askeri Darbe Mahkemesi'nce anti-demokratik bulunmaktadır. Bu ilginç durum, yasayla ilgili tepkiler arasında en çarpıcı olanıdır. Şüphesiz, Askeri Mahkeme, bu tutumuyla demokratiklik özelliği kazanmayacaktır. Ne varki, bu kanun, olağanüstü yargılama kurumları olan ve atamayla oluşmuş askeri mahkemeler tarafından bile anti-demokratik bulunmaktadır.

Mantığı, kapsamı, biçimi itibariyle demokrasiyle, temel hak ve özgürlüklerle bağdaşmayan bu kanuna tavır almak, bu kanundan zarar görenlerle dayanışmak bugün bir insanlık görevidir.

"Anti-terör Yasası"nın ilk ürünleri

Toplumu köleleştirme operasyonunun bir parçası olarak devletin toplum üzerinde öteden beri terör yöntemlerine başvurduğu bilinen bir gerçek. Bugüne kadar uygulanan bu terör son çıkarılan "Anti-terör Yasası"yla resmileşti. Devlet terörünün yasallaşmasıyla birlikte faşist güçler toplum üzerinde terör yöntemlerini daha rahatlıkla ve pervasızca uygulamaya başladılar. Yasa çıktıktan sonra meydana gelen olaylarda sadece bir kaç örneğe bakmak bu yasanın nelere yolaçacağı ve hedeflerini iyice açığa çıkaracaktır.

Bu olaylardan biri İstanbul Hasanpaşa Necipusta sokakta yaşandı. Burjuva basını olayı: *"Hasanpaşa'da teröristlerle silahlı çatışmaya giren güvenlik güçleri biri kadın iki teröristi ölü olarak ele geçirdi."* şeklinde verdi. Oysa olayın basında yeralan haberle hiç ilişkisi yoktu. Öldürülen Hatice Dilek Aslan'ın 8 yaşındaki çocuğu Özgür Aslan'ın sözleri gerçeğin farklı oluduğunu anlatıyor:

"Annem iki adamın kolları arasındaydı. Adamlar beni görünce annemi bıraktılar. Annem çantasından 20 bin lira çıkarıp bana verdi. **Babana telefon et, gelsin seni alsın"** *dedi. Sonra başka bir adam beni alıp arabaya koydu. Annem orada kaldı"*

Polisler tarafından öldürülen gerek Hatice Dilek Aslan gerekse İsmail Oral'ın üzerinde yapılan otopside her ikisinin de ölümlerinin kafalarına isabet eden birer kurşun eseri meydana geldiğini gösteriyor.

Olay üzerinde yorum yapmayı gerektirmeyecek kadar açık. Polisin solcu olarak bildiği iki insan polis tarafından sağ olarak teslim alınıyor ve kurşuna diziliyor. **Son çıkarılan yasaya göre bu resmi görevli katillerin adlarının açıklanması yasak!** (Adlarını açıklayan gazeteye yüksek miktarda para cezası, gazeteye kapatılma cezası, sorumlu yazı işleri müdürü hakkında tutuklama ve terör örgütlerine destek sağlamaktan dolayı hapis cezası verilebilir.) **Bu Polislerin hakkında dava açılması yasak! Haklarında dava açılabilmesi için operasyon (öldürme) emrini veren amirlerinden izin alınması gerekiyor. Bu izin çıkıp haklarında dava açılsa bile tutuklanmaları yasak! Ve davada suçlu bulunana kadar bu katilleri görevden almak yasak!**

"Anti-terör Yasası"nın bir başka uygulaması:

Yıllar önce Sıddık Bilgin adlı bir öğretmeni işkencede öldürüp daha sonra kurşuna dizen yüzbaşı Ali Şahin'le ilgili açılan davanın mahkeme kararı çarpıcı bir örnek oluşturuyor. Ali Şahin hakkında kasten adam öldürme suçundan dava açılmıştı. (Dava, içinde milletvekillerinin de bulunduğu geniş bir kamuoyunun zorlaması sonucunda olmuştu.) Ali Şahin'i yargılayan mahkeme Ali Şahin'in Sıddık Bilgin'i işkence sonucu öldürdüğünü, Olayın işkenceyle adam öldürme kapsamına girdiğinden ve kasten adam öldürme kapsamına girmediğinden Ali Şahin'in beraatine karar verdi.

Eski yasalara göre mahkeme işkenceci katil Ali Şahin'i kasten adam öldürme suçundan davasını düşürse bile işkenceyle adam öldürdüğü sabit olması nedeniyle Ali Şahin'i bu suçtan dolayı mahkum edebilirdi. **"Anti-terör Yasası" nedeniyle mahleme bugün böyle bir uygulamayı yapamıyor. Ali Şahin hakkında dava açılabilmesi için amirlerinden izin alınması gerekiyor. Ali Şahin hala görevde ve işkenceyle daha fazla adam öldürmesi için "Bağımsız yargı organları(!)"nın da onayını almış durumda.**

"Anti-terör Yasası"nın ortaya çıkaracağı sonuçları açıklayan daha bir çok örneği sunmak mümkün. Ancak verilen örneklerin yasa konusunda bir fikre ulaşılması için yeteceğini düşünüyoruz.

●●●●

KAMUOYUNA

Hükümet tarafından gündeme getirilen tecil ve anti-terör yasaları eşi görülmedik eşitsizlik ve haksızlıklarla, anti demokratik baskı hükümleriyle doludur.

Bu tasarıya göre diğer bazı istisnalarla birlikte sol görüşlü kişiler bu yasanın kapsamı dışında kalmaktadır. Bu durumda, örneğin kamuoyunda Bahçelievler katliamı olarak bilinen TİP üyesi 7 genci öldüren veya Maraş katliamına katıldığı için idam vb. cezalar alanlar salıverilirken, on yıldır tutuklu bulunan ve 125–146. maddelere göre idam veya müebbet hapis cezası almış binlerce kişi bu yasadan yararlandırılmamaktadır.

12 Eylül mahkemelerinde adli hatalar, haksızlıklar ve eşitsizliklerle dolu ağır kararlar verildi. Hükümetin her zaman övünerek hatırlattığı uluslararası işkence sözleşmelerine aykırı olarak işkence belgeleri bu mahkemelerde delil olarak kullanıldı. 12 Eylül mahkemeleri, üstelik kendi getirdikleri 82 Anayasası hükümlerine de aykırı olarak sıkıyönetim kaldırıldıktan sonra da görevlerine devam ederek anayasal dayanaktan yoksun olarak hüküm verdiler.

İşte bütün bu nedenlerle, baştan sona adli hatalarla, haksızlıklar ve eşitsizliklerle dolu olan 12 Eylül hukukunun, 12 Eylül mahkemelerinin verdiği kararların hepsinin bütün hukuki sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırılması gerekir.

12 Eylül hukuku bütün halkımıza büyük haksızlıklar ve baskılar getirmiştir. Bizim özlemimiz de sadece hapishanelerden dışarı çıkabilmek değil, bütün halkımızın özgürlüğünü ve özlemlerini paylaşarak yaşayabilmektir.

Bu yüzden insanım diyen, demokratım diyen herkesi, bütün ilerici, demokrat ve devrimci güçleri,
12 Eylül hukukunun bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılması için mücadele etmeye,
Hükümetin gündeme getirdiği yeni baskı ve aldatmacalara karşı çıkmaya,
Tecil yasasıyla gündeme getirilen benzeri görülmemiş haksızlık ve eşitsizliklere karşı çıkmaya çağrıyoruz!

Devrimci Yol Davası Yargılananları Adına
Oğuzhan Müftüoğlu

İshak Yavuz'a yeni bir kalp

İSHAK YAVUZ'U YAŞATALIM

Bu yazının başlığını ve aşağıdaki duyuruyu okuyan okurun yakınmasını duyar gibiyiz...

"Yine para istiyorlar. Kardeşim on yıldır dayanışma adına toplanan paranın haddi hesabı yok. Bir de son zamanlarda üst üste gelen katliamlar, doğal felaketler... Gün geçmiyor ki dünyanın herhangibir yerindeki, ya da ülkemizdeki zor durumdaki insanlar için parasal yardım çağrısı ulaşmasın. Hangi birine yetişebileceğimize biz de şaşırdık..."

Ya da,

"Kardeşim tüm sosyal, kültürel, siyasal etkinliklerimizi bıraktık, benzeri dayanışma kampanyaları örgütlemekten, desteklemekten başka bir şey yapamaz olduk..."

Okur haklı.

Bizim kampanyanın da diğerlerinden farkı yok. Paranızı istiyoruz.

Doğrusu bu.

Bu ayki mutfak masraflarınız için, ya da cep harçlığı olarak ayırdığınız bir kaç yüz Mark'ın (ya da Frak'ın, Gulden'in, Poun d'un...) bir kısmına gözkoyduk.

Ayrıca emeğinizi istiyoruz, sadece para değil, ki duyurularımız çoğalarak bizi desteklemesi mümkün olan tüm kişilere tek tek ve örgütlere ulaşabilsin.

Bu sonuncusu da olmayacak, benzeri çağrıların. **Dünyada düzen böyle kaldıkça, yöneten–sahip olan sınıflardan olmayanlar ancak kendileri gibi olan diğerlerinin küçücük katkılarının dev toplamlarıyla ayakta kalabilecek. Diğerleri, bizim gereksindiğimiz miktarları bir gecelik eğlencelerde harcamaya devam ederken...**

Bir kısmınızla kampanyamızın ilk gününden itibaren haberleşiyoruz. Şu anda bu konuda ciddi adımlar atmış durumdasınız. Bir kısmınız, belki günlük basından izleyerek haberdar oldunuz kampanya hakkında. Bir kısmınız da şimdi.

Bize yardım edin. Bir arkadaşı, bir insanı hayatta kalma kavgasında destekleyelim, hepberaber.

Bir insanın yaşamı artık sadece bizlere, onun için koşturan insanların biraraya getireceği paraya, bu paralarla yapılabilecek ameliyata bağlı.

Bize yardım edin, biz de size yardım edelim, genç bir insanın, bizlerden birinin yaşam kavgasına desteğinizi en etkin bir biçimde o'na ulaştıralım.

Arkadaşımız İshak Yavuz'un yaşamını sürdürme kavgası geldi, sonunda 200 bin DM'ın biraraya getirilmesine dayandı.

İshak Yavuz 31 yaşında, kalp hastası, "kalp yetmezliği" deniyor hastalığına, kalbinin değişmesi gerekiyor.

Yoksa o'nun sevgili İshak'ın, yaşamının tehlikede olduğunu söylüyor tıp otoriteleri. Kalp nakli ameliyatı gerekiyor. Bir zamanların "olmaz'ı bilindiği gibi 1970'lerden sonra olağan bir tıp olayı olarak konuşuluyor. Prof. Barnard'ın 1967'de ilk kalp nakli ameliyatı yapmasından bu yana, 20 yıldan fazla zaman geçti. Dünyamızda binlerce insan artık, bu ameliyatı başarılı atlatmış, vucutlarında başkalarından "nakledilmiş" kaplerle dolaşıyorlar.

İshak'ın da bu şansı var.

İshak Yavuz

1960 Giresun doğumlu. İlkokulu Erzincan'da, liseyi İstanbul'da, yüksek öğrenimini önce Ankara'da sonra İstanbul'da sürdürdü. Ekonomi ve istatistik okudu. En son İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakultesi'ne girdi. Sonra hastalık geldi...

1980 sonrasında, 1980 öncesi ve sonrasındaki demokratik, devrimci tavrı yüzünden sorgularla, işkencelerle, DAL'la, Mamak'la tanıştı. Çalıştı, öğrenimine devam etti, takibata uğradı...

En son geçtiğimiz yıl Gayrettepe'de birkaç gün geçirdi, – hasta hasta 1 Mayıs'ı, 1 Mayıs Meydanı'nda kutlamaya kalkışanlardanmış...

İyi bir arkadaş, iyi bir insan üretken bir kafa, örnek bir dost...

Ama, hastalık geldi o'nu buldu. Ölümcül.

Mücadele etti. Direndi. Bilgilendi. Hastalık hakkında o'nu konuşurken duysanız, sanırsınız ki, bir hasta değil, bir tıp adamı konuşan.

Direndi. İki ay öncesine kadar Türkiye'deydi.

Biraz yanlış teşhis, biraz geç teşhis, biraz doktorların umutsuzluktan kaynaklanan baştansavmacılığı...

Şimdi Münih'te. Sağlık durumu istikrara kavuştu. Alman uzmanlar da, Türk meslektaşlarına katıldılar. Kalp nakli gerekiyor., yoksa...

Bekliyor. Parayı, ameliyat için gerekli 200 bin DM'ı toplamamızı bekliyor.

Bekliyor. Çünkü o'na dedik ki; "biz bu parayı toplayacağız"

Ayrıca bürokratik işlemlerin çözülmesini bekliyor. Bulunduğu eyaletin Kültür Bakanlığı'nın vereceği izni bekliyor. Böylece, bu bakanlığa bağlı bir üniversite kliniği'nde bir Alman'ın kalbi, bir diğer Alman'a değil de, bir yabancıya nakledilebilsin.

Arkadaşları, ailesi İshak'ın direnişini maddi olarak desteklemek için kolları sıvadı.

Bir dayanışma kampanyası başlatıldı. Önce Türkiye'de İshak, Nisan ayında Almanya'ya geldiğinde 50 bin DM'a yakın para vardı cebinde. Bu, ailesinin arkadaşlarının, ya da bunlardan hiçbiri olmayıp onunla dayanışmak isteyen dostlarımızın, kampanyanın ilk aşamasındaki katkılarının sonucuydu.

Düzenlenen konserler, yemekler, toplantılar, kişisel katkılarla, bu rakamı ikiye katlayacaklarını söylüyor. İstanbul'daki arkadaşlarımız.

Paranın geri kalanını toplamak bizlere düşüyor. Bize katılabilirseniz, sizlere de.

"İshak Yavuz'la Dayanışma Komitesi" kuruldu. (Initiative Yavuz)

Ailesi, arkadaşları, sizler ve tıp adamları oluşturdu bu grubu. Türkiye'de başlatılan bu kampanyayı, Avrupa'da da, doğallıkla ve özellikle Almanya'da da sürdürmeye çalışıyoruz.

Almanya dışında örgütlü bir çaba İngiltere'de de başladı. Diğer ülkelerde zayıf ve kişisel düzeyde girişimler sözkonusu.

Kampanya için, Alman Kalp Vakfı, Demokratik Doktorlar Birliği, Medico International gibi örgütler başta olmak üzere, birçok örgütün desteğini elde ettik.

Desteğini ilan ettiğimiz, ya da etmediğimiz birçok kişi ve kuruluş, şu anda verdikleri katkı sözünü gerçekleştirme sürecinde.

Sizleri de bekliyoruz.

Ahmet Arif'i kaybettik

Ahmet Arif, yaşamı boyunca kavgasından, kişiliğinden, mısralarında anlattıklarından, kısacası onurlu yaşamından en ufak bir ödün vermeden aramızdan ayrıldı. Nasıl ki, O işkence tezgahlarındaki çığlıkları, idam sehpalarındaki direnci, Türk ve Kürt halklarına yapılan zulmü yüreğinde ılık bir esinti gibi hissetmişse bundan sonra da dürüst her insan Ahmet Arif'in yokluğunu yüreğinde hissedecektir. Çünkü Ahmet Arif şiirimizde sayısı çok az bulunan köşe taşlarından bir tanesidir.

"Dağların kuytuluk bir boğazında vakitlerden bir sabah namazında" vurulanların günümüze taşıyıcısıdır. O ağızlardan düşmeyen sevda ve kavga türküleridir. ***"Engerek ve yılanlar"***'a yıllardan beri süzülüp gelen bir başkaldırıdır. Hoşgörüsüyle, ödünsüz onuruyla, sonsuz sevgisiyle, mütevazi ve dürüstlüğüyle örnek bir insan olarak da anılacaktır. Sözümona halka ait töreleri, Kürt ulusunun mücadelesini, zulmün karşısında direnenleri, vücudunun her hücresinde yaşamayıp da onu maddi bir çıkar olarak kendisine meslek edinen sahte yazar ve çizerlerin karşısında Ahmet Arif öfkeyi damıtan bir ozan olarak saygıyla anılacaktır.

Saygıyla anıyoruz.

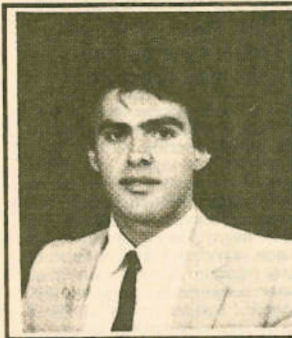
YAŞAMAK YAŞATMAKTIR

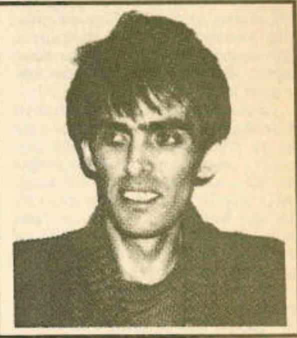
İSHAK YAVUZ'A YENİ BİR KALP DAYANIŞMA KAMPANYASI

Bir yaşam
200 bin DM'a bağlı

İshak Yavuz
(1960 Keşap/Giresun doğumlu)

"Bizlerden" biri

Şu anda Münih'te tedavisi süren ve kalp nakli için bürokratik ve parasal koşulların oluşmasını bekleyen genç bir arkadaşımızın yaşatılması için Türkiye ve yurtdışında süren imece kampanyamıza sizlerin katkılarınızı da eklemek istedik.

Bir hayatı dayanışmamızla kurtarabilirsek ne güzel, evet YAŞAMAK YAŞATMAKTIR aynı zamanda

Dayanışma hesap numaraları:

VDÄÄ (Verband demokratischer Ärzten e.V)
Konto–Nr: 471 500–606
Posgiroamt Ffm
BLZ: 500 100 60

İ. Yavuz
Konto–Nr: 529 149
Sparkesse Rosenheim
BLZ: 711 500 00

İ. Yavuz
Konto–Nr: 816 920 09
Türkiye İş Bankası
– Münih BLZ: 702 306 00

İ. Yavuz
Hesap–No: 153 296
Yapı Kredi Bankası
Kadıköy Şubesi
İstanbul Türkei

"ANTİ-EMPERYALİZM" TÜRK ŞOVENİZMİNİN KALKANI MI?

ABD ve Batılı müttefiklerinin Kuzey Irak'ta, Kürtler için bir "güvenli bölge" oluşturmasıyla kısa sürede yüzbinlerce Kürt'ün geri dönüşü sağlandı. Böylece, Türkiye, tedirginlik yaratan büyük bir yükten kurtarılmış oldu. Bu sonucun alınmasında, ABD ve müttefiklerinin "kurtarma" operasyonu adı altındaki girişimleri hayli etkili oldu. ABD ve müttefiklerinin kimi kurtardığı; Türkiye hükümetini büyük göç yükünün altında ezilmekten kurtarmak için mi, Kürtler'i bir devlete sahip kılmak için mi, yoksa Ortadoğu'da çıkarlarına uygun yeni bir düzenleme yaratmak için mi "kurtarma" operasyonuna başvurduğu daha bir süre tartışma konusu olmaya devam edecek gibi.

"Batılı güçlerin onay ve desteği çerçevesinde Kuzey Irak'ta gerçekleşecek muhtemel bir Kürt çözümünün, Kürt hareketlerinde yeni dalgalanmalara ve saflaşmalara neden olacağına kuşku yoktur. Bu alanda yaşanacak gelişmelerin, Kürtler'in geleceğini etkileyeceğini vurgulamak gerekiyor."

Irak yönetimi, Kürt liderlerle "özerklik" konusunda bir anlaşma – sağlayabilmek için görüşmeleri sürdürmektedir. Bu görüşmelerden nasıl bir sonuç çıkacağı merakla beklenmektedir. Kürtler, sıkışık anında tavizci görüntüler sergileyen Saddam'ın hiç de güvenilmez bir lider olduğunun bilincindedirler. Sözü edilen "özerkliğin uluslararası güvenceye bağlanması"nın Kürtler'e ne oranda ve nasıl güvence getireceği de henüz açıklık kazanmış değildir.

Kuzey Irak'ta **"güvenli bölge"** adı altında fiili bir işgal durumu yaratan ABD'nin ve müttefiklerinin de geleceğe yönelik hesapları tartışma konusudur. Kürtler'e **"insani yardım"** adı altında başlatılan girişimlerin nerede ve nasıl sonuçlanacağı henüz açıklık kazanmış değildir. Kürtler, yeniden bölge devletlerinin insafına terkedilme korkusuyla, güvenceli bir çözüm sağlanıncaya kadar Batılı güçlerin bölgede kalmasını istemektedir.

Son gelişmeler, Kürtler'in, Türkiye toprakları dışında kısmi haklar elde etme olasılığının bile, Türkiye'deki şoven çevreleri nasıl tedirgin ettiğini somut olarak gözler önüne serdi. ABD gibi, Türkiye'nin sadık müttefiki bir ülke tarafından oluşturulan **"güvenli bölge"** çözümüne karşı, bir nevi ulusal seferberlik ilan eden Türk şovenleri ise henüz kapıldıkları panik havasından kurtulabilmiş değildirler. Bu çevreler, Kürtler'in "özerklik" gibi son derece muğlak ve sınırlı ulusal haklar kazanmasının, ileride, Türkiye'nin üniter devlet yapısını bozabileceğini, Türkiye'nin bölünmesine neden olabileceğini öne sürmekteler.

Batılı güçlerin onay ve desteği çerçevesinde Kuzey Irak'ta gerçekleşecek muhtemel bir Kürt çözümünün, Kürt hareketlerinde yeni dalgalanma ve saflaşmalara neden olacağına kuşku yoktur. Bu alanda yaşanacak gelişmelerin, Kürtler'in geleceğini etkileyeceğini vurgulamak gerekiyor.

Bu tablo da gösteriyor ki, hayli karmaşık biçimler kazanan Ortadoğu kazanında, Kürt sorununun çözümü de hayli karmaşık olacaktır.

Tarihin kaydettiği büyük göç hareketlerinden olan Kürt göçünün dünya çapında yarattığı yankılar herkesin malumudur. Bu göç hakkında yapılan yorum ve değerlendirmeler, üretilen senaryolar ise oldukça kabarıktır.

Kürtler, Körfez savaşı günlerinde sessiz kaldı. Savaşın taraflarından birinin cebinde görünmekten kaçındılar. Onlar, savaşta aktif taraf olarak yeralmaktansa, savaş sonrası diplomatik süreçte etkin olmayı yeğlediler ve çalışmalarını, hazırlıklarını buna göre yaptılar. Ortadoğu sorunlarının görüşüleceği konferans gündemine Kürt sorununu da dahil etmek sürdürülen çabaların ağırlığını oluşturdu.

Oysaki, Saddam'ın beklenenin aksine, hızlı bir yenilgiye uğraması bekleyiş içinde olan Kürtler'i hızla harekete geçirerek iki-üç gün içinde bütün Kürt kentlerinde denetimin Kürtler'in eline geçmesi gibi beklenmedik bir durum ortaya çıkardı. Kürtler kazanılan zaferin tadını çıkarmaya bile fırsat bulamadan, ele geçirilen bölgeleri, aynı hızla, elden çıkardı ve bilinen büyük göç dalgası arkasından geldi. Kürtler'in belleğinde bütün tazeliğiyle yeralan Halepçe Katliamı, milyonların göç hareketinin oluşmasında büyük bir etken oldu.

Yıllardır, yaşadıkları topraklarda her türlü güçlüğü göğüsleyerek direnen Kürtler, bu kez yaklaşan soykırım tehdidini görerek bir nevi içgüdüyle çareyi evini, yurdunu terketmekte buldu.

Oluşan göç dalgası, Körfez Savaşı'nın doğrudan sonuçlarından biri olarak emperyalist savaş koalisyonunda yeralan güçlerin görmezden gelemeyeceği bir durumdu. Bu sorunun ortaya çıkmasındaki sorumlulukları herkesçe açıktı.

"Emperyalistler Ortadoğu'da bağımsızlıkçı bir politik odağın oluşmasından yana olmadıklarını, böyle bir gelişmeye izin vermemek için ellerinden geleni esirgemeyeceklerini gösterdiler. Yaşanan olaylar "yeni dünya düzeni" içinde ABD'nin tek düzenleyici güç olarak rol oynamak isteğini kanıtladı."

Irak'ta meydana gelen kitlesel Kürt göçü, Körfez Savaşı'nı kazanarak prestij kazanan ABD'nin bu prestijinin hızla aşınmasına neden oldu. Başta Kürtler gelmek üzere, Irak halkını, Saddam yönetimine karşı ayaklanmaya çağıran ABD yönetimi, ayaklanan ve Güney Kürdistan'ı kurtaran Kürtler'i ortada bıraktı. Saddam'ın uçak ve helikopterler kullanmasına rağmen, ABD yönetimi, Saddam'ın uçak, helikopter ve ağır zırhlı birlikler kullanarak Kürt yerleşim alanlarını yerlebir etmesine bir süre seyirci kaldı. Böylece ABD yönetiminin, Saddam'ı devirme çağrılarının aldatmacadan öteye gitmediği ortaya çıktı. Güney Irak'daki şii ayaklanması, öyle anlaşılıyor ki, Saddam'ın ehven-i şer olarak iktidarda bırakılmasını gerektirdi.

Bu noktada, ABD'nin emperyalist politikasının çirkinliği bir kez daha deşifre oldu. Saddam rejimini sona erdirme imkanı elde etmişken bunu kullanmayı çıkarlarına uygun görmedi. Güney'de şii radikalizminin yaratacağı tehlikeler, emperyalistler için Saddam rejiminden daha çok kaygı vericiydi. ABD'nin sürdürdüğü bütün karşı propagandaya rağmen, Saddam yönetimini ayakta tutma girişimleri, ABD politikasında öncelik kazanmaya başladı. Kürtler'i Saddam'la anlaşmaya ve yaşamaya mecbur bırakan taktik menevralar, bu politik tercihin bir gereği olarak gündeme getirildi.

Emperyalist devletlerin, Ortadoğu sorunlarına ilişkin taktik politikalarının uzun vadeli stratejik çıkarlarınca belirlendiğine kuşku yoktur. Emperyalistler, Ortadoğu'da bağımsızlıkçı bir politik odağın oluşmasından yana olmadıklarını, böyle bir gelişmeye izin vermemek için ellerinden geleni esirgemeyeceklerini gösterdiler. Yaşanan olaylar, "yeni dünya düzeni" içinde, ABD'nin tek düzenleyici güç olarak rol oynamak istediğini kanıtladı. ABD politikalarına uyum göstermeyen radikal hareketlerin tasfiye edilmesi ve tasarlanan **"yeni dünya düzeni"** içinde bu hareketlere yaşam hakkının verilmemesi ABD politikalarının temel hedefleri olarak iyice belirginlik kazandı.

Güney Kürdistan'daki ayaklanma hareketine ABD yaklaşımı ancak bu çerçevede açılık kazanabilir. Kürtler, ulusal varlıklarıyla tarih sahnesine çıkacaksa, bu ancak, ABD'nin desteği ve himayesinde olabilir. Bunun da Kürtler tarafından iyice anlaşılması için, bir süre için ayaklanma günlerinde ABD'nin "tarafsız" kalarak **"Irak'ın içişlerine karışmama"**sı yetmişti. Saddam'ın kimyasal silahları karşısında çaresiz göç eden Kürtler için, ABD ve Batılı güçlerin bir "kurtarıcı" rolü oynaması artık kolaydı.

Türkiye sınırına göç eden yarım milyon kürdün yeniden kendi evlerine geri dönüşünü sağlamak üzere ortaya atılan "güvenli bölge" çözümü, Türkiye'de özellikle, Kemalist aydın çevrelerde, Kürt karşıtı bir kampanyanın sürdürülmesine neden oldu. Oluşturulması düşünülen, statüsünün ve işlevinin ne olacağının henüz yeterince açıklık kazanmadığı "güvenli bölge" Irak topraklarındaki sınırlı bir bölge için öne sürülmesine rağmen, felaket tellallığına soyunanlar, Türkiye'deki sözde **"anti-emperyalist", "ilerici-demokrat"** geçinen yazar ve politikacılar oldu. U. Mumcu bir bozuk plak gibi tekrarlaya geldiği, İngiliz işbirlikçiliği teranelerini yeniledi. PKK ve ASALA işbirliği konularını işleyerek Kürt direniş hareketini gözden düşürmeye çalıştı. "Kürt şovenizmi" demogojisine sarılarak Türk şovenizminden beslenen anti-Kürt tavrını gizlemeye ve Kürtler'e karşı bir hava yaratmaya çabaladı. *"ABD destekli Kürt şovenizminin bölgede büyük sorunlar doğuracağı"* şeklinde uyarılar yaparak, Özal iktidarını uyarmaya çalıştı.

Mümtaz Soysal, Milliyet'teki köşesinde, Güney Kürdistan'da "güvenli bölge" adı altında oluşturulan statünün ileride bağımsız bir Kürt Devleti'ne dönüşeceğini vurgulayarak, Özal'ı bu konuda sürekli uyarmayı özel bir iş edinen koroya katıldı.

Şöyleki:

"Öyle anlaşılıyor ki, Batı bu konunun uzun vadeli macerasını bölgede bağımsız bir Kürt devletinin kurulmasıyla noktalamak istemektedir." (27 Nisan, 91 Mil.)

"Önce özerklik: Uluslararası güvenceye bağlanmış.

Ama asıl kritik dömün noktası sonra geliyor: Bağımsız Kürt devletinin kurulması."

"Kürtler'in yazgısına yönelik içten bir ilgiden mi kaynaklanıyor, yoksa Sevres'te yarım kalmış bir işi, Türkiye'yi küçültmek, zayıflatmak, Türkler'e "boyunlarının ölçüsünü vermek" amacını mı güdüyor, pek belli değil." (agy)

"Tehlike TC.'nin yıkılmasıdır." "(Özal) tek başına çok tehlikeli kumar oynamaktadır." (24 Nisan, Mil.)

"İngiltere'nin yüzyıllık rüyası gerçekleşmekte, Ortadoğu'da bir Kürt devletinin kurulması için ilk adımlar atılmaktadır." (agy)

"M. Kemal'in yırttığı Sevr, yeniden hortlatılmıştır. (21 Nisan, Mil.)

"Türkiye Cumhurbaşkanı eliyle kendi başına çorap örmektedir."

Bu süreçte, Kürt karşıtı politikalarıyla ilgi çeken politikacılardan biri de B. Ecevit oldu. Ecevit, Özal'ın emperyalist devletlerle işbirliği yapması "güvenli bölge" çözümüne destek vermesini şiddetle eleştirerek ABD ile işbirliği yerine, Saddam'la işbirliği yapılmasını ve Kürt sorununun bu çerçevede ele alınmasını istemektedir. Ecevit'e göre "güvenli bölge", Türkiye toprakları bitişiğinde "karşı bir devlet veya fiili devlet" oluşturma anlamına gelmektedir. Bu Türkiye'nin bölünmesine yolaçacak büyük bir tehlikeydi. "Bu fiili devlet, yalnız Irak yönetimi üzerinde değil, Türkiye ve İran üzerinde de bir baskı unsuru olarak kullanılabilecekti. Yalnız Irak'ın değil, Türkiye'nin de bölünmesine yolaçabilecekti" (Ecevit, 30 Mayıs, Mil.)

"Türk milliyetçiliğinin ırkçı-şoven karakteri üzerine oturtulan geleneksel Kemalist yaklaşım gelinen noktada, artık, Türkiye tekelci kapitalizminin gelişmesi önünde engeldir."

İlhami Soysal, *"Sevr!.. Gazetemiz, Lozan'ın "hudut ve hukukunu" çok derin bir kanaat ve imanla savunmaktadır."* diyerek koroya iman tazeleyerek girdi.

İlhami Soysal da Milliyet'teki köşesinde:

"Kuzey Irak'ta "çekirdek bir Kürt devleti"nin tohumları atılılıyor."

"Sığınmacılar için "Tampon bölge" diye adlandırılan alan, eninde sonunda yeni bir "yapay devlet"in sınırları olacak."

"Sevr'in gerçekleştiremedikleri kimi hükümlerini, günümüzde yeniden diriltiler ve burnumuza dayadılar."

Kuzey Irak'ta yaratılmak istenen yeni devletçik, ileride başımıza çok dert çıkarabilir."

"İşin inanılmaz ve anlaşılması güç yanı da... Türkiye Cumhuriyeti'nin günümüzdeki yöneticilerinin Sevr'i yeniden burnumuza şöyle ya da böyle dayamış olanlara yardımcı olmalarıdır." (29 Nisan, Mill.)

Bu beyanları, Kürtler'i emperyalizmin oyununa gelmemeye çağıran Ali Sirmen'den, *"Bizi kullanarak bir Kürt devletinin alt yapısını hazırlıyorlar"* diyen Güngör Mengi'ye; En doğru sözü *"Ne mutlu Türküm diyene"* sözüdür diyen Oktay Akbal'a kadar uzatmak mümkündür.

Bütün bu hezeyanlar neyi gösteriyor?

Birincisi, Kürt sorunu karşısında, Türk aydınları arasındaki geleneksel sağ-sol ayrımı ortadan kalkıyor. "Milli birlik ve bütünlük" içinde yekpare bir vücut oluveriyorlar. Kürtler'in ulusal kimlikleriyle tarih sahnesine çıkma ihtimalinin olduğu her durumda, koyu bir şoven ve ırkçı tavırda bütünleşmektedirler. Kürt varlığının Türkiye sınırları dışında ortaya çıkışına bile tahammülleri yoktur.

İkincisi özellikle ilerici, demokrat geçinen U. Mumcu, İlhami Soysal, Mümtaz Soysal, Ali Sirmen gibi kemalist aydınların, Kürtler'e "emperyalistlerin oyunlarına alet olmayın" çağrılarını yaparken içine düştükleri komik durumdur. Bunlar, bir yandan hızlı Lozancı'dırlar; öte yandan, sözde anti-emperyalisttir. Oysaki, Kürt ulusunun ve Kürdistan'ın bölünüp parçalanması anlamına gelen Lozan'ın Kemalist iktidar ile emperyalist devletlerin işbirliği ve anlaşması sonucu ortaya çıktığı artık bir sır değildir. Bir yandan, Kürtler'e anti-emperyalst tavır öneren bu kemalist aydınların, öte yandan Kürtler'in ulusal haklarının sözkonusu edildiği her durumda şoven bir tavırla Lozan kalkanına sarılmaları tutarsızlık değilse nedir? Bu çağrılarda ifade bulan tavrın arka planında bir aldatmacanın yeraldığını vurgulamak gerekiyor. Kemalist hareketin emperyalistlerle işbirliği yapmış ol-

masını bugüne kadar sorgulama gereği duymayan, Kemalizmin emperyalizm ile işbirlikçi karakterini deşifre eden çevrelere karşı savaş açan bu aydınların gerçek niyetlerinin ne olduğu bellidir.

Bu niyetin Kürtler'in dış destekler sağlayarak tarih sahnesine bağımlı biçimlerde de olsa çıkma girişimlerini engellemek olduğuna kuşku yoktur.

Türkiye'de Kemalistler ve cümle Türk şovenleri bu nedenledirki, ABD ve İngiltere'ye hiddetle saldırmaktalar. Irak topraklarında özerk bir Kürt varlığına bile tahammül göstermeyenler, "çekirdek Kürt devleti kuruluyor" yaygaralarıyla bir yandan Türk şovenizmini ayağa kaldırmaya çabalarken, öte yandan keskin anti-emperyalist pozlara bürünerek Kürtler'i "mandacılık"la suçlamaktalar. Bu sahtekarlıkların nedeni çok açık.

"ABD politikasına yedeklenen Kürt hareketleri ile devrimci anti-emperyalist Kürt hareketleri arasındaki mücadele kızışacak, ulusal hareketin sınıfsal plandaki ayrışması ve saflaşması hızlanacaktır. ABD yanlısı Kürt hareketleriyle radikal devrimci Kürt hareketleri arasındaki ideolojik kamplaşmanın bu hareketler arasında çatışmaya yolaçması muhtemeldir ve bu durum Kürt hareketinin başarıya ulaşmasını büyük ölçüde etkileyecektir."

Mevcut konjonktürde, Kürtler'in kendi özgüçleriyle sonuç alıcı çözümler gerçekleştiremeyeceği bilinmektedir. Göç olayı ile birlikte, uluslararası kamuoyunda Kürtler lehine oluşan havanın ve bunun yarattığı politik desteklerin farkındalar. Kürtler'in dış destekleri de yanına alarak bir takım ulusal haklar elde etme olasılığı da var. O halde, bu gelişmeyi engellemek için öncelikle Kürtler'i yalnızlığa sürükleyecek çözümlere doğru bilinçli bir çaba ve yönlendirme isteği sözkonusudur.

Üçüncüsü: Kürt sorununa yaklaşım noktasında, Özal ile geleneksel Kemalist yaklaşıma bağlı güçler arasında ortaya çıkan anlayış farklılığıdır. Güney Kürdistan'da (Kuzey Irak) Kürtler için bir "tampon bölge" kurulması önerisini sahiplenen Özal, ülkenin bölünmesi ve parçalanmasına yolaçacak girişimleri desteklemekle suçlanmakta ve Kürtler konusunda izlediği politika ile "vatana ihanet" noktasına geldiği öne sürülmektedir.

Bu durum, Türk siyaset çevrelerinde, Kürt sorununa yaklaşım konusunda bir yol ayrımına gelindiğini gösteriyor. Geleneksel devlet politikası, Kürdistan'ı paylaşan ülkelerle anlaşmak ve işbirliği yapmak suretiyle Kürtler'e ulusal hakların tanınmaması ve mevcut statikoyu bozmalarına izin vermemek şeklindedir. Bu geleneksel devlet politikasının devamından yana olan Ecevit, Demirel, İnönü gibi politikacılar ve yazarlar, Özal'a emperyalist devletler yerine Saddam'la işbirliği yapmasını önermekteler, Özal'ı izlediği Batı ile işbirliği politikasından vazgeçirmeye çabalamaktadırlar. Türk siyaset sahnesi garip olaylara ve gelişmelere sahne oluyor.

Öyleki, bugüne kadar, Kürtler'i ezme politikasını sürdüren Özal, Kürt göçüyle birlikte Kürtler'in "hamiliğine" soyundu. Kuzey Irak'ta federasyon şeklinde bir Kürt varlığına bir itirazları olmayacağı yolunda mesajlar verdi. Bu hızlı değişim heyin nesiydi?

Devletin geleneksel Kürt çözümünden ve bunun devamından yana olanlar, Özal'ı ABD'nin "Kürt çözümü"nü benimsemekle, bu çözüme destek vermekle eleştirmekte ve "ulusal bütünlüğü" bozmakla suçlamaktadır.

Acaba Özal, izlemeye başladığı yeni Kürt politikası ile Türk egemen güçlerinin çabalarına ve Türkiye'nin bütünlüğüne çomak mı sokmaktadır?

Yoksa, yeni yönelişin derinde yatan nedenleri mi sözkonusudur?

Özal, Türk egemen güçlerinin desteği ve onayı olmadan bu açılımı yapabilir miydi?

Bu hızlı değişimi, Türkiye kapitalizminin geldiği noktada aramak gerekir.

Türkiye tekelci kapitalizminin uzun vadeli çıkarları gözetilerek hazırlanan ve Özal eliyle uygulamaya sokulan Kürt planı bu hızlı değişimin temel nedenlerinden biridir.

Türk milliyetçiliğinin ırkçı-şoven karakteri üzerine oturtulan geleneksel Kemalist yaklaşım, gelinen noktada, artık, Türkiye tekelci kapitalizminin gelişmesi önünde bir engeldir. Kürt halkının yükselen ulusal demokratik mücadelesi, politik istikrar isteyen sermaye düzeninin önünde büyük bir tehdit ve sürekli bir istikrarsızlık unsuru olmaktadır. Resmi ideolojiyi belirleyen şoven milliyetçilik, Türkiye tekelci kapitalizminin Batı kapitalizmiyle bütünleşmesi önünde olduğu kadar, Ortadoğu pazarlarında düzenleyici bir rol oynaması önünde de engeldir. Türkiye tekelci kapitalizmi bu ayak bağlarından kurtulmak istiyor. Türk şovenizmi bayrağı dalgalandırılarak kapitalist enternasyonalde yeralmanın gerçekçi bir politika oluşturmadığı artık bilinmekte ve kavranmaktadır.

Özal'ın "Kürt reformu" denen yeni açılımlarının arka planında Türkiye tekelci kapitalizminin, kapitalist enternasyonalin gereklerine kendini uyarlama çabalarının yeraldığına kuşku yoktur.

" Devletçilik, "laiklik" gibi bir çok noktasında tasfiye sürecine sokulan Kemalizmin, şoven milliyetçi anlayışının da tasfiyesi gündemdedir. Tekelci Türk burjuvazisi, Cumhuriyet dönemine damgasını vuran devletin bu ideolojik yapısıyla devam edemeyeceğini anlayarak onu bir kenara bırakarak kapitalist enternasyonal ölçüleri içinde kendine yeni bir ideolojik kimlik oluşturma çabasındadır.

Çünkü, artık ulusal kimlikler, ulusal kültürler bujuvazinin ilgi alanına eskisi kadar girmiyor. Milliyetçi koruyucu politikalar, izlenen ekonomik model gereği zaten terkedilmiş durumda. Eski ideolojik yapının da değişim geçirerek yeni modele uyum sağlaması gerekmektedir. Ayrıca, Türkiye tekelci kapitalizminin Ortadoğu pazarından pay kapmak ve bölgede etkin bir politik güç olarak rol oynamak düşüncesi, uzun vadeli yeni çözüm ve düzenlemeleri gerekli kılmaktadır.

"Kürt sorunu da dahil, bütün Ortadoğu sorunlarının çözümünde bölge halklarının mücadele birliğinde ifadesini bulacak gerçek bir enternasyonal dayanışma, bölgede devrimci, anti-emperyalist bir gelişmenin vazgeçilmez koşuludur."

Özal, tekelci burjuvazinin uzun vadeli çıkarlarınca belirlenen bu değişimin gereklerine tercüman olmaktadır. Türkiye kapitalizminin kapitalist enternasyonalle bütünleşme doğrultusundaki politikasına karşı çıkan muhalefet güçleri ise, Kemalizmin miadı dolmuş geleneksel politikalarına sarılmaktadırlar. Ve bu durum, Özal'ın muhaliflerinin Özal'dan daha geri bir konuma düşmesine neden olmaktadır. Özal eliyle uygulanan Kürt planına karşı "ihanet" tellallığına çıkanların çırpınışları Türk şovenizmini körüklemekte ve bu durum ülkede milliyetçi bir kapışmanın tehlikesini de doğurmaktadır.

Kemalist aydınlar, politikacılar, bilinçli bir şekilde, emperyalist devletlerin Ortadoyu'ya ilişkin çıkar hesapları ile, mazlum Kürt ulusunun tarih sahnesine çıkış eylemini birbirine karıştırıyorlar. Oysa ki, bunlar farklı konulardır. Kürtler'in ulusal hak ve taleplerine karşı şovence tutum alanlar, bu tutumlarını anti-emperyalizm demogojisi yaparak yumuşatmaya ve gizlemeye çalışıyorlar. Anti-emperyalizm, Türk şovenizmini perdeleyen koyu bir örtü haline getirilmek isteniyor.

Bu tür sahte anti-emperyalizm çığlıklarını deşifre etmek, ulusların ve halkların arasında eşitlik ve özgürlük esasları üzerine oturan devrimci içerikli gerçek bir anti-emperyalizm için vazgeçilmez görevdir.

Elbette ki, ABD Kürt halkını kendi çıkarları için kullanmak isteyecektir. ABD'nin desteğine ve TC:'nin himayesine muhtaç bir Kürdistan (veya özerk bir Kürt bölgesi) ABD'nin olduğu kadar Türkiye egemen güçlerinin de bölgedeki uzun vadeli çıkarlarına aykırı düşmez. Geçen her gün kendi çözümlerini dayatan Kürt ulusal kurtuluş mücadelesinin yarattığı güçlü dinamikleri denetim altına almak, bu dinamiklerin bağımsızlık doğrultusundaki oluşumlara yönelmesini engellemek, elbetteki Batılı güçlerin ve bölgedeki gerici güçlerin değişmez hedefi olmaya devam edecektir. ABD'nin **"Kürt planı"** çerçevesinde gündeme getirilen "güvenli bölge" çözümü, Kürt hareketlerinde yeni dalgalanma ve çözülmelere neden olacaktır. ABD politikasına yedeklenen Kürt hareketleri ile devrimci anti-emperyalist Kürt hareketleri arasındaki mücedele kızışacak, ulusal hareketin sınıfsal plandaki ayrışması ve saflaşması hızlanacaktır. ABD yanlısı Kürt hareketleri ile radikal devrimci Kürt hareketleri arasındaki ideolojik kamplaşmanın bu hareketler arasında çatışmaya yolaçması muhtemeldir ve bu durum Kürt hareketinin başarıya ulaşmasını büyük ölçüde engelleyecektir. Bu konu ayrıca ele alınması ve değerlendirilmesi gereken bir konudur.

Kürtler'in ulusal varlıklarıyla tarih sahnesine çıkması gerekli ve zorunlu ise, bu çıkış kapitalist dünya tarafından belirlenen ve onaylanan bir çıkış olmalı. Kürtler, bulundukları devletlerde iktidar süreçlerine bir biçimiyle katılmak durumunda olacaksa bu katılım, Kürt hareketleri içindeki Batı yanlısı güçler aracılığıyla olmalıdır. Radikal-devrimci Kürt hareketinin tasfiyesi bu politikanın doğal sonuçlarından biri olacaktır. Kürtler'i bugünkü konumlarına razı etmenin artık mümkün olmadığı, mutlaka bazı ödünlerin verilmesi gerektiği, hem Batılılar'ca hem de Kürdistan'ı paylaşan devletlerce çok iyi anlaşılmış bulunmaktadır. Bastırılması engellenmesi artık mümkün olmayan hareketlerin sistem içine çekilerek amacından ve hedefinden saptırılması konusunda uluslararası burjuvazi hayli deneyimlidir. İşbirlikçi Kürtler'i ön plana çıkararak, Kürt devrimci dinamiğini engellemek için Batılı güçlerin ve bölgedeki işbirlikçilerinin büyük olanaklara sahip bulunduğunu vurgulamak gerekiyor.

Emperyalist ülkelerin, Kürt hareketlerini kendi çıkarları doğrultusunda kullanmak isteminden hareketle, Kürtler'in ulusal hak ve taleplerinin sınırlı da olsa gerçekleşmesine devrimcilik ve anti-emperyalistlik adına karşı çıkılabilir mi? İşte bizce önemle üzerinde durulması gereken ayrım noktası budur.

Doğu Perinçek, "Kürt Kemalizmi" başlıklı 2000'e Doğru Dergisi'nde yayınlanan yazısında, Kürt örgütlerini mandacılıkla suçlamaktadır. M. Kemal'in anti-emperyalist tavrını örnek almakla, Kürt milliyetçiliğinin "dünyanın anti-emperyalist ve sosyalist güçlerinde sıcak bir ilgi yaratmadığını" belirtmektedir. Söz konusu yazıda Doğu Perinçek şu görüşleri savunmaktadır:

"Paris Konferansı'ndan Körfez Savaşı sonrasına uzanan gelişmelere bakınca, Kürt milliyetçiliğini "ulusal" sorunu Batılı emperyalistlerin himayesinde ve onların Ortadoğu politikalarıyla uyum halinde çözme çizgisini görüyoruz."

"Kürt milliyetçiliği, "sömürge" teorisi yüzünden emperyalizmi değil, bölgenin küçük ülkelerini baş düşman alıyor. Böylece Kürt milletinin bir baş düşmanı olmuyor, dört ayrı Kürt halkının dört ayrı baş düşmanı oluyor. Bu durumda, milli bir Kürt stratejisi geliştirmek olanaksızlaşıyor, dört ayrı strateji, Kürt milletinin parçalanmışlığını derinleştiriyor ve Kürt milliyetçiliğinin çıkmazını yansıtıyor."

"Kürtler'in dört ülkeye bölünmesine tek bir cevap olabilir. o da, anti-emperyalizmdir. Bir milli stateji de, ancak kararlı bir anti-emperyalizmle yaratılabilir. Hedef emperyalizmdir, bölge ülkeleri de emperyalizmle işbirliği ettikleri oranda hedeftirler."

Yüzyıl dergisi'nde, Körfez krizi günlerinde "ABD'nin üçüncü bir israil yaratma planı'ndan sözedilmiş ve anti-emperyalist tavrı nedeniyle Saddam'ın desteklenmesi savunulmuştu.

Bir takım Kürt örgütlerinin, özellikle Güney Kürdistan'daki Kürt örgütlerinin, Batılı emperyalistlerin himayesinde ve onların desteğinde Kürt sorununa çözüm arama politikaları herkesin malumudur. Ancak, Kürt örgütlerinin eleştirilmesi gereken bu yönlerine vurgu yaparken, Kürt hareketlerine hedef şaşırtıcı önermeler yapmak, Türkiyeli sosyalistlere yakışmaz. Doğu Perinçek, bu yakışıksız tavır içinde gözükmektedir. Perinçek Kürtler'e, *"Kürdistan'ı paylaşan ülke yönetimleriyle mücadele etmeyin, onları değil, emperyalizmi baş düşman seçin ve mücadelenizi emperyalizme karşı sürdürün"* çağrısında bulunmaktadır. *"Bölge ülkelerini emperyalizmle işbirliği yaptıkları oranda hedef seçin"* demektedir. Bu çağrının bir gereği olarak Iraklı Kürtler'in, anti-emperyalist" tutum içinde olan Saddam'a karşı mücadele etmesi yanlıştır. Çünkü, Saddam değil emperyalizmle işbirliği yapmak, onların hışmına uğramış bir liderdir. Güney Kürtleri'nin baş düşmanı, Kuzey Irak'ta "çekirdek Kürt devletinin temellerini atan" ABD ve Batılı güçlerdir.

Türkiye Kürtleri de, Türkiye'deki faşist rejime karşı mücadeleyi bırakmalı, okun sivri ucunu emperyalizme çevirmeli. Emperyalizmle işbirliği yaptığı oranda da ülkedeki iktidarla mücedele etmelidir. Kürtler emperyalizmi baş düşman ilan etmez de bölge devletlerine karşı mücadele ederlerse milliyetçi olurlar, milli bir strateji oluşturamazlar, düşmanlarını da çoğaltmış olurlar.

Bu ne gaflet!

Kürdistan'ı paylaşan devletler, ne zamandan beridir Kürtler'in dostudur da Kürtler bunları kendilerine düşman ilan etmesin? Kürtler'in demokratik hak ve özgürlüklerini engelleyen, bunların kullanılmasını ağır yaptırımlara bağlayan kimdir? Emperyalizm mi, bölge devletleri mi? Kürtler'e milli zulüm siyaseti uygulayan, dilini, kültürünü ve ulusal varlığını ortadan kaldırmak için yoğun devlet terörü altında onları ortadan kaldırmaya çalışan kimdir? Bütün bunlar, bölge ülkelerinin bilgisi dışında emperyalizmin ajanları tarafından mı gerçekleştiriliyor?

Elbette ki, Kürdistan'ın bölünüp parçalanmasında, Kürtler'e karşı uygulanan ulusal baskı politikalarının sürdürülmesinde emperyalist devletler de suç ortaklarıdır.

Doğu Perinçek, Kürdistan'da suç ve cürüm işleyen somut düşmanları, Kürtler'in mücadele hedeflerinden çıkartma gayretini gösterirken acaba kimin hesabına politika yapmaktadır? Asıl suçluları değil, suç ortaklarını hedef göstermektedir.

Türkiye'de Kürt düşmanlığı noktasında birleşen sağcısından solcusuna kadar bütün Türk şovenlerinin, "Sevr hortlatılıyor", "bağımsız Kürt devletinin ilk adımları atılıyor" yaygarasını kopararak kamuoyunun dikkatini "ABD'nin Kürt planı" üzerine çekmeye çalıştığı bir dönemde, bu yaygaralara soldan Doğu Perinçek'in de katılması kimseyi şaşırtmamalıdır. Tarihin garip cilvesi, bir kez daha Doğu Perinçek ile Türk şovenlerini, "ABD'nin Kürt politikasına" karşı olma adı altında bir araya getiriyor.

Türkiye'de anti-emperyalizmin Kürt karşıtı politikalarda bir manevela olarak kullanılmasının tarihi hayli gerilere; Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar gider. 1920 ve 30'lu yıllarda, Kemalist hareket, anti-emperyalist niteliği vurgulanarak içte TKP tarafından, dışta ise 3. Enternasyonal tarafın desteklenmiştir. Oysa ki, aynı yıllar, Kürtler'in ulusal talepler öne sürerek isyan ettiği ve bu isyanların da Kemalist iktidar tarafından soykırım yöntemlerine başvurularak bastırıldığı yıllardır. Bu yıllarda da, anti-emperyalizm ile gerekçelendirilen politikalar Kürtler'e karşı, Türk şovenizminin yanında hüküm icra etmişti. Denebilir ki, tüm cumhuriyet tarihi boyunca, bir nevi Türk mülliyetçiliğinin koltuk değneği haline getirilen anti-emperyalizm, sürekli Kürtler'e karşı işlev gören bir olgu haline getirilmiştir.

Bu sakat anti-emperyalizm anlayışlarıyla hesaplaşmadan tutarlı bir anti-emperyalizm ortaya konulamaz.

Doğu Perinçek, Kürtler'e anti-emperyalist içerikli politikalar önermeden önce kendi çizgisinde bu sorgulamayı yapmalıdır.

Doğu Perinçek'in Kürtler için yaptığı "baş düşman" tesbiti, Kürt ulusal kurtuluş mücadelesinin hedefini saptırmaktan başka bir anlama gelmiyor. Kürtler'e, Kürdistan'ı paylaşan, Kürt halkına milli zulüm uygulayan devletleri değil, emperyalizmi hedef alın diyor. Kürdistan'ın somut gerçekliği, Kürt halkının yaşamı üzerine ipotek koyan bölge devletlerinin somut politikaları gözönüne alındığında, D. Perinçek'in önermelerinin ince hesaplarla Türk şovenizmini destekleme manevrası olduğu ortaya çıkmaktadır. Oysaki, Kürdistan'ın gerçekliği, D. Perinçek-'in "baş düşman" önermesinin tersine çevrilmesini gerektirmektedir. Kürtler'in baş düşmanı, Kürdistan'ı paylaşan, Kürtler'in ulusal varlığını yok sayan bölge devletleridir; emperyalizm bölge devletleriyle işbirliği yaptığı oranda, Kürt hareketinin devrimci çizgideki gelişimini engellediği oranda Kürt mücadelesinin hedefidir.

Kürtler'in birinci hedefi, ülkelerini bölge devletlerinin gaspından kurtarmak, Kürt halkı üzerindeki milli zulme son vermektir. Emperyalizme karşı mücadele, Kürdistan'ı paylaşan bölge devletlerine karşı sürdürülecek mücadeleyle bağlantılı ikinci bir sorundur. Burada temeltali ayrımı yapıldığında, Kürt mücadelesinde bölge devletleri ön plana geçiyor.

TC.'nin emperyalizme her yönüyle bağımlı bir ülke oluşu nedeniyle, Türkiye'de devlete karşı sürdürülen sınıfsal ve ulusal mücadele anti-emperyalist karekter taşır.

Devamı sayfa 11 de

DİLLERDEN DÜŞMEYEN TARİH:

1992

(4)

SINIRSIZ AVRUPA'DA SINIRSIZ IRKÇILIK

"Sözleşme tarafları, vize politikalarını ve ülkelerine giriş koşullarını uyumlu hale getirmek için çaba sarfedeceklerdir. Gerekli görüldüğü ölçüde yabancılar yasalarını uyumlulaştırmak için de düzenlemeler yapacaklardır." (1)

"Özgürlük idealinin tarihsel kalesi Avrupa 1993 yılına sermayenin, metanın ve insanların sınırsız dolaşım özgürlüğünü gerçekleştirmiş vaziyette girecektir." (2)

Evet ***"özgürlük idealinin tarihsel kalesi Avrupa",*** 1992 yılının son aylarına kadar AT ülkeleri arasındaki gümrük duvarlarını yıkmanın hazırlıklarını yapıyor. AT içerisindeki sınırları kaldırıp sınır koruma görevlilerini kışlalara, ***gümrük*** memurlarını ise işsizliğe terk edebilmek için önemli bir önkoşulu yerine getirmek gerekiyor: **AT içerisinde tüm üye ülkeler açısından geçerli olacak ortak bir yabancılar yasasına ulaşılması ve Avrupa'ya "mülteci akınına" karşı, üye ülkeler arasındaki sınırlardan sökülen taşlarla, AT sınırlarının aşılması mümkün olmaya yüksek duvarlarla çevrilmesi...**

Bu yazıda büyük ölçüde kısaltarak özetleyeceğimiz sözleşme ve gelişmeler de gösteriyor ki, gerek AT üyesi devletler, gerekse giderek yetkileri arttırılan Avrupa Topluluğu hem mülteciler hem de göçmenler "sorununa" ağırlıkla "polisiye bir vaka" gibi yaklaşıyorlar.

Artık bir toplumsal azınlık ve gerçeklik haline gelen yabancı kökenli işçileri ve ailelerini, "yabancılar polisinin" yürütücülüğünü üstlendiği "Yabancılar Yasası" ile kuşatıp terörize eden AT ülkeleri, dünya üzerindeki kendi egemenlik/sömürü ilişkilerinin ve bu ilişkilerin yarattığı krizlerin doğrudan bir sonucu olarak cereyan eden "mülteci akını" karşısında da "zengin Avrupa'yı mülteci talanından" korumaya yönelik politikalar geliştiriyorlar.

Bu politikalar henüz daha tek tek AT ülkelerinin iç süreçlerini tamamen etkileyip belirleme aşamasına erişmemiş olsalar da, eldeki bugünkü veriler dahi gelecekteki AT'nun yabancılara ve mültecilere karşı ne tür uygulamaları gündeme getireceği konusunda bir fikir oluşturmak için yeterlidir.

Bu yazıda tek tek AT ülkelerinin yabancılar/mülteciler politikalarıyla değil, ağırlıkla AT'nun ortak yabancılar ve mülteciler politikasını oluşturmaya yönelik adımlarla ilgilenilecek.

Ortak yabancılar politikasına doğru Avrupa Topluluğu

Yabancılar politikası ve Yabancılar Yasası henüz daha Avrupa Topluluğu'nun yetki alanına girmiyor. Ancak AT henüz daha ortak bir yabancılar yasası oluşturamamış olsa da, sınırlardaki gümrük duvarlarını ve kimlik kontrollarını kaldırabilmenin bir önkoşulu olduğu için, yabancılar ve mültecilerle ilgili ortak uygulamalara yönelmiyor da değil.

Avrupa Topluluğu içerisinde üye ülkeler arasındaki sınırların tamamen kaldırılması isteniyor. Avrupa Komisyonu'nun ünlü Beyaz Kitabı'nda bu konuda şöyle deniliyor: *"1992 yılına kadar topluluk içi sınırlardaki polis ve gümrük formaliteleri olağan bir işlem olmaktan çıkacaktır."* (3)

Yine Avrupa Komisyonu tarafından 28.10.1986 tarihinde Londra'da oluşturulan "Göçmenler sorunu" çalışma grubu yukarıdaki hedefle ilgili şu sınırlamaları yapıyor:

"Avrupa Komisyonu

1- yabancıların denetimsiz dolaşımını engellemek üzere ortak bir vize politikası,

2- iltica hakkının kötüye kullanılmasına son verecek yasal düzenlemeleri oluşturmalıdır." (4)

Yukarıdaki hedeflere ulaşabilmek için, bugüne kadar bir taraftan İçişleri ve Adalet Bakanları çeşitli girişimlerde bulunurken, diğer taraftan Avrupa Topluluğu'nun bel kemiğini oluşturan devletler arasında da kimi sözleşmeler yapıldı. Bu sözleşmelerde yazılı olarak belirlenen politika ve uygulamaların, AT'nun gelecekteki yabancılar politikasının köşe taşlarını oluşturacağına kesin gözüyle bakmak gerekiyor.

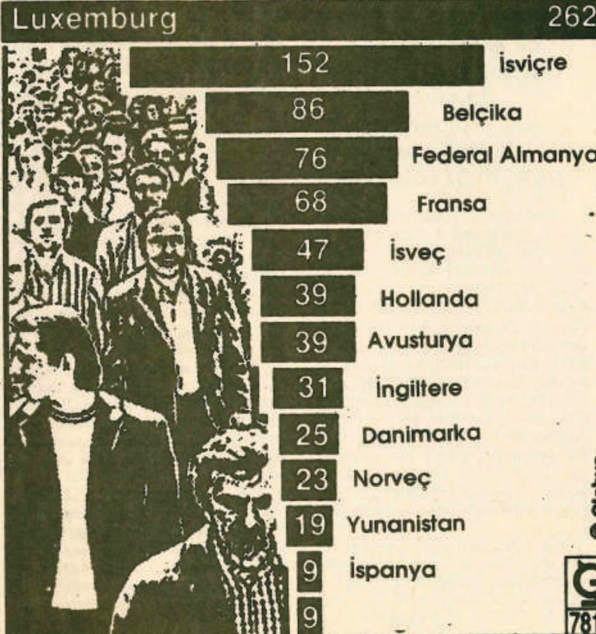
En önemlisi **"Schengen 1-2"** diye bilinen bu sözleşmelerle yabancılar politikasının Avrupa Topluluğu düzeyinde genelleştirilmesi süreci hızlandırılmak isteniyor. Tüm bu çabaların başını önemli ölçüde Federal Almanya çekiyor. Kohl/Genscher hükümetinin istemi üzerine Eski Yabancılar Yasası'nın daha gerici, anti-demokratik ve ırkçı bir Yeni Yabancılar Yasası'yla yer değiştirmesi ve tam da bu sırada "Schengen 2" sözleşmesinin imzalanması hiç de tesadüf olmasa gerek. Bu sözleşmenin gerek zamanlaması gerekse içerikleri, Federal Almanya'nın ırkçı Yeni Yabancılar Yasası'nın, diğer Avrupa Topluluğu ülkelerine örnek teşkil edeceğinin de güçlü bir göstergesidir.

Schengen 2 ve yeni yabancılar tanımı

Sınırsız Avrupa'da sınır kontrolleri hiç de kalkmayacak. Yapılan propagandaların aksine sınır kontrolleri, Schengen sözleşmesinin 3. maddesi uyarınca, daha da sıkılaştırılarak iç sınırlardan Avrupa Topluluğu'nun ortak dış sınırlarına aktarılacak. Bu şekilde Avrupa Topluluğu sınırları içerisinde **"yabancılar polisinin koruduğu bir iç pazara"** ulaşılmış olunacak. Avrupa Topluluğu'nun ortak dış sınırlarında, **"ulusal güvenlik ve düzenlemelerini korumak üzere",** kişiler, taşıma araçları ve metalar geniş çaplı kotrole tabi tutulacak. AT'nun dış sınırlarını geçerek Avrupa'ya ulaşmak prensip olarak yasak olacak. **Schengen 2 sözleşmesi bu konuyla ilgili bir açık kapı bırakmış: Özel izin ile Avrupa Topluluğu sınırlarını aşmak mümkün olacak.**

Schengen 2 sözleşmesinin önemli özelliklerinden birisi de şu: Bugüne kadar Avrupa Topluluğu ülkelerinin ulusal düzeyde yaptıkları "yabancılar tanımının" yerine, bu sözleşme ile, yeni bir merkezi kavramsal kategori oluşturulmuş: **"Üçüncü yabancılar."**

Schengen 2 sözleşmesi, "üçüncü yabancılar" kategorisini, **"Avrupa Topluluğu üye ülkelerinin vatandaşı olmayan her birey"** olarak tanımlıyor. Yakından ilgilenildiğinde görülecektir ki, bu tanım da aslında yeni değil. Federal Alman Yabancılar Yasası'nın **"Avrupa - Topluluğu vatandaşı olan/olmayan yabancılar"** tanımının Schengen 2 sözleşmesine ve yabancılar politikasının Avrupa düzeyinde ifade bulmasına yansımasıdır sözkonusu olan.

Sözkonusu kategoriye giren yabancılar için Avrupa Topluluğu'na girebilmenin koşulları şunlar:

* **Geçerli pasaport**
* Geçerli vize
* **Geliş gerekçesi ve geçimini kendisinin sağlayabileceğini gösteren belge**
* Güvenlik ve düzen açısından bir tehlike teşkil etmemesi...

Son maddenin bu şekilde oldukça genel ifade edilişi, keyfi uygulamalara kesinlikle kapı aralamaktadır. Avrupa Topluluğu ülkelerinin vize uygulamasıyla ilgili yönelimleri ise, vizeye tabi tutulan ülkelerin sayısını hızla arttırmak şeklinde belirmektedir.

BIG BROTHER IS wATCHING YOU

Schengen 2 sözleşmesi, "Schengen Enformasyon Sistemi" adı altında uluslararası bir "takip bilgisayarının" oluşturulmasını öngörüyor. Sözkonusu "takip bilgisayarının" görevleri, işlenilen suçların takip edilmesini kolaylaştırmak, terörizme karşı mücadele ve "yabancılar yasasının yürütülmesi" olarak belirlenmiş. (Schengen 2, Madde 92)

Oluşturulmasına hızla başlanılan "takip bilgisayarına" "şüpheli" yabancılarla ilgili tüm bilgiler AT ülkeleri tarafından kaydedilecek. "Schenge Enformasyon Sistemi'ne" kaydedilen bu bilgileri en hızlı elektronik metodlarla şu kurum ve kuruluşlar elde edebilecek:

Sınır koruma daireleri, polis ve gümrük teşkilatları, yabancılar polisi ve tüm üye ülkelerin vize vermekle sorumlu kosolosluk ve temsilcilikleri.

"AT içerisinde tüm üye ülkeler açısından geçerli olacak ortak bir yabancılar yasasına ulaşılması ve Avrupa'ya "mülteci akınına" karşı, üye ülkeler arasındaki sınırlardan sökülen taşlarla, AT sınırlarının aşılması mümkün olmayan yüksek duvarlarla çevrilmesi..."

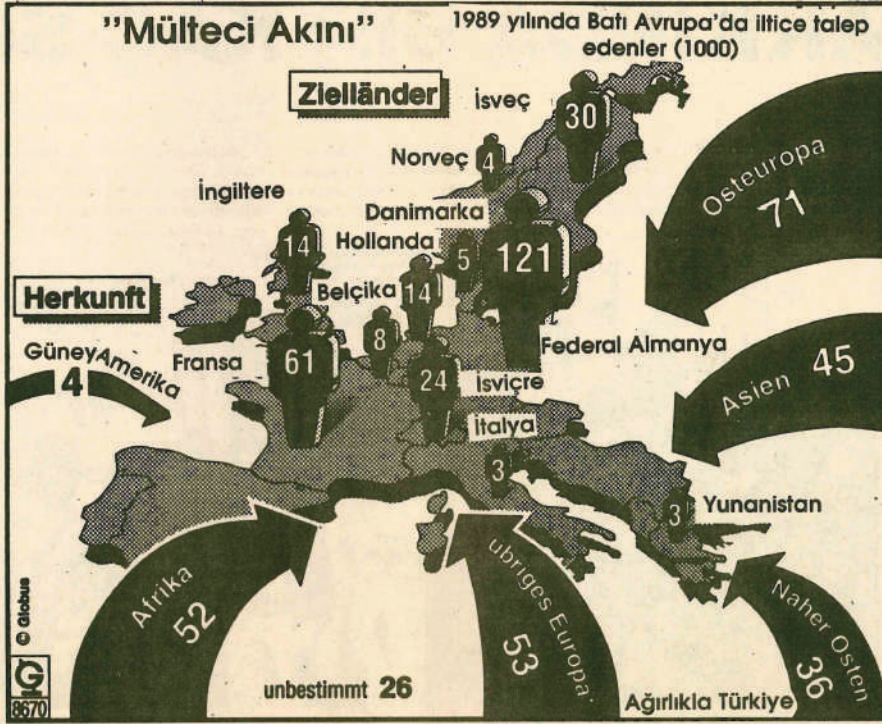
Ve bu kurumlar, hızla elde ettikleri bilgilere dayanarak, oturma izninin reddedilmesi, vize verilmemesi, sınırlara ulaşabilen insanların geri çevrilmesi gibi yöntemlerle, Avrupa Topluluğu'nu istenmeyen yabancılardan koruyabilecekler. Schengen 2 sözleşmesi, yukarıda sayılan yöntemlere, Federal Alman Yabancılar Yasası'nın öngördüğü tüm sınırdışı gerekçelerini de eklemeyi unutmamış. Örneğin, Almanya'ya ulaşabilen ve AT ülkelerinin herhangi birisinde "düzen ve güvenliği" tehlikeye düşürecek bir eyleme gireceğinden "şüphe edilen" bir yabancı sınırdışı edilmek zorundadır.

Avrupa Topluluğu düzeyinde görev yapacak "Schengen Enformasyon Sistemi'nin", Federal Alman "Merkezi Yabancılar Arşivi'ni" örnek aldığı bilinen bir gerçek. Daha önce yasal bir dayanağı olmayan, ancak Yeni Yabancılar Yasası ile birlikte gündeme gelen bir kanun taslağı ile yasallaştırılması planlanan "Merkezi Yabancılar Arşivi", uzun yıllardır tüm yabancılar hakkında bilgi toplayarak, bu bilgileri gerekli makamlara aktarmıştı. Federal Alman İçişleri Bakanlığı'na doğrudan bağlı olarak faaliyet gösteren bu arşiv, kanun taslağında da öngörüldüğü gibi, yeni oluşturulacak "Schengen Enformasyon Sistemi'ni" bilgiyle donatmak ile de yükümlü olacak.

Kısacası, "Büyük Birader'in" gözü sürekli yabancıların üzerinde. Hem de **"özgürlük idealinin kalesi Avrupa'da"...**

Avrupa Topluluğu ve mülteciler

Avrupa Topluluğu çerçevesinde çeşitli kurumlar, çeşitli AT ülkelerinde farklı hukuki ve sosyal statülere sahip olan mülteciler karşısında da ortak ve uyumlu politikalar geliştirmek için uğraşıyorlar. Avrupa düzeyinde çok sayıda kurumun sonuçta aynı konuyla ilgilenmesinin sebebi, henüz daha bu kurumların

yetkilerinin tam olarak belirlenmemiş olmasından, yani iltica sorunlarıyla ilgili AT'nun tek bir kuruma ulaşmamasından kaynaklanıyor. AT üyesi kimi ülkeler, AT'nun iltica hakkı ile ilgili konularda yetkili olmadığını düşünüyor ve söylüyorlar. Bu nedenle iltica hakkıyla ilgili tüm AT ülkeleri için geçerli olacak ortak bir uygulamaya ulaşma çabaları, AT'nun ortak çabaları olmaktan çok, AT üyesi kimi ülkelerin kendi aralarındaki sözleşmeleri şeklinde gündeme geliyor.

Sınırsız Avrupa'da sınır kontrolleri hiç de kalkmayacak. Yapılan propagandaların aksine sınır kontrolleri, Schengen sözleşmesinin 3. maddesi uyarınca, daha da sıkılaştırılarak iç sınırlardan Avrupa Topluluğu'nun ortak dış sınırlarına aktarılacak."

Aşağıda tek tek anacağımız – farklı kurumlar tüm farklılıklarına rağmen ortak özellikler de gösteriyorlar. En belirgin ortak özellikleri ise şunlar:

1– Farklı kurumlarda genellikle aynı konu üzerine aynı kişiler (ülke temsilcileri) tartışıyor.

2– Tüm bu kurumların toplantıları kamuoyundan mümkün olduğunca gizli tutuluyor.

3– Tüm kurum ve çalışma grupları demokratik meşruiyetten yoksun, parlementoların "biçimsel" onayına dahi sahip değiller.

Bu tür ortak özelliklere sahip mülteci sorunu ve iltica yasasıyla ilgili AT kurum ve çalışma gruplarının en önemlileri ise şunlar:

CAHAR

Bu komite henüz daha 1977 yılında Avrupa Konseyi Bakanlar Kurulu tarafından atanmıştı. Avrupa Konseyi üyesi 21 ülkenin hükümet temsilcilerinin yanısıra, toplantıları izleme statüsüna sahip Finlandiya, Kanada, Avusturalya ve ABD'nin oluşturduğu bu komite, dünya çapındaki "mülteci akınını" tartışıyor ve mültecilerin sanayi devletlerine ulaşmasını engelleyici tedbirler konusunda kararlar alıyor. CAHAR'ın bütün önemi, yetki ve sorumluluklarından çok, tüm büyük sanayi devletlerinin bu kurumda temsil edilişinde yatıyor.

GÖÇMENLER ÇALIŞMA GRUBU

Daha önceki bölümlerde kısaca değindiğimiz bu çalışma grubu, 28.10.1986'da Londra'da Avrupa Konseyi Bakanlar Kurulu tarafından oluşturulup, **"iltica hakkının kötüye kullanılmasına son vermekle"** görevlendirildi. Bu grup, ayrıca AT ülkelerinin vize politikalarının koordinasyonu ve AT'nun dış sınırlardaki kontrollerin sıkılaştırılmasından da sorumlu

AT KOMİSYONU

Avrupa Topluluğu 1988 ilkbaharında ilk kez iltica hakkı ve mülteci statüsü ile ilgili uygulamalara ulaşabilmek için bir rapor hazırlattırdı. Özel olarak görevlendirilen bu komisyonun raporu üye ülkelerin onayını alamadığı için buza yatırıldı. Bunun üzerine AT komisyonu, "Göçmenler" Çalışma Grubu'na Schengen toplantılarına gözlemci olarak katılmaya başladı.

AVRUPA PARLEMENTOSU

Eski DGB Başkanı H. Oskar Vetter'in "İtica hakkı ile ilgili sorunlar" başlıklı raporundan hareketle Avrupa Parlementosu, ilk kez 1987 yılında iltica hakkıyla ilgili bir karar aldı. Ancak henüz daha gerekli yetkilerle donatılmamış olduğu için Avrupa Parlementosu'nun bu kararı, daha çok ulusal parlemento ve hükümetlere tavsiye düzeyinde kaldı ve göstermelik bir karar olmaktan ileriye gidemedi.

TREVİ

Trevi, Schengen gibi, AT'nun mülteciler ve göçmenler politikasının uyumlulaştırılması konusunda en yetkili kurumlardan. Trevi, 1975 yılında Hollanda'nın girişimi sonucu oluştu. Trevi'nin asli görevi, terörizme karşı mücadele vb.'nin yanısıra, mülteciler ve göçmenler sorunuyla ilgili Avrupa düzeyinde polis işbirliğinin geliştirilip pekiştirilmesidir.

Şu ana kadar Trevi Grubu'nun konumuzla ilgili şu alanlarda çalışmaları var:

Vize politikalarının uyumlulaştırılması

Vizesiz mülteci taşıyan taşıma firmalarına karşı (uçak firmaları vb.) para ve diğer cezaların belirlenmesi.

Aynı mültecinin AT'nun çeşitli ülkelerinde ayrı ayrı iltica dilekçesi vermesinin önlenmesi.

İltica hakkı alamayacağı "açık" olan ilticacıların hızla sınırdışı edilmelerinin kolaylaştırılması.

Sahtesi yapılamayacak belgelerin çıkarılması vb.

SCHENGEN

Lüxenburg'un küçük bir kasabası olan Schengen'de Almanya, Fransa ve Benelüks ülkeleri 14.6.1985 tarihinde ünlü Schengen antlaşmasını imzaladılar. Bu antlaşmanın genel hedefi, Ortak Pazar içerisindeki serbest dolaşımın "güvenliği ve düzeni" tehdit etmeyecek şekilde gerçekleştirilebilmesi için gerekli düzenlemelerin yapılmasıydı. Schengen sözleşmeleri bu nedenle mülteciler ve göçmenler sorununa ağırlıkla polis stratejileri noktasından yaklaşıyor. Schengen sözleşmesi şu alanlarda önlemleri öngörüyor: **Ateşli silahlar, uyuşturucu, üçüncü ülke vatandaşı olan yabancıların statüsü (sınırdışı uygulamaları), vize sorunu, sınır kontrollerinin sıkılaştırılması ve iltica yasası.**

Sonuç

Avrupa Topluluğu, diğer alanlarda olduğu gibi, yabancılar ve mülteciler "sorununda" da henüz daha ortak hukuki, politik ve sosyal standartlara ulaşabilmiş değil. Ancak bu yazıda kısaca özetlediğimiz "uyum sağlama" çabaları, dahi, biz yabancı kökenli insanlar açısından yeterince ürkütücü olsa gerek.

Dipnotlar:

(1) 1. Schengen sözleşmesi, madde 20.

(2) Jacques Delor, Avrupa Topluluğu Komisyonu Başkanı, EG-Magazin 1,1989

(3) weikbual, 1985, Sy.15

(4) Ausländerrecht in Europa, 1987, Sy.149

Yararlanılan kaynak:

Thomas Geisen/Roland Röder, widerspruch, Bonn 1989

Baştarafı sayfa 13–15 de

Laiklik ve tarihçesi

Bugün sonuçtan yani islam ülkelerinin durumundan yola çıkılarak laiklik sorununun çözülememesini islamın özgünlükleriyle açıklamak yaygın ama görüldüğü gibi yanlış bir görüştür. Bir diğer yanlış görüşte islam toplumlarının çarpık kapitalist ilişkiler bağlamında da olsa tedrici bir laiklik sürecini yaşamakta olduklarını yok saymaktır. İstisna–i örnekler dışında bütün islam ülkelerinde gelişen kapitalizmin niteliğiyle belirlenen bir nevi çarpık laikleşme süreci yaşanmaktadır. Bu ülkelerdeki bu değişimi yok saymak klasik "islami devleti" tanımlamasına yönelmek doğru bir yaklaşım değildir. Bugünün Mısır, Suriye, Irak, Tunus ya da Cezayir'in şeriatçı devlet yapılanmalından hayli farklılaştığı, laik ögelerin belli ölçülerde yerleştiği ülkeler olduğu gözardı edilmemelidir. Evet bu ülkelerde radikal bir kopuş yaşanmamıştır. Bugünde hala islam devlet ve toplum yaşamında etkili bir olgudur. Ama bu ülkeler birer "islam devleti" değildir. Bugün bu ülkelerde islami hareket oldukça güçlüdür ve geniş yığınlardan destek görmektedir. Çoğu kezde islami hareketler islami söylemi batı–hıristiyan karşıtlığı olarak kullanmaktadırlar. Bu durum sorunu daha da karmaşıklaştırmıştır. Geniş halk yığınlarında ulusal bilincin gelişmemesi, kimlik sorununda dini yani islamlığı ön plana çıkartmıştır. Bir anlamda kapitalizm ve onun değer yargıları dinsel bir olgu, sömürgecilik olarak görüldüğü için laikleşme ve kurumlarıda yabancı islamla çatışan ögeler olarak değerlendirilmiş ve yadsınmıştır. Toplumsal dinamiğin çarpılması her alanda oduğu gibi kültürel planda ve değerler sisteminde de derin çatışmalara yol açmıştır. Bir yandan gelişen çarpık kapitalizm tedrici olarak toplumsal–kültürel yapıyı sancılı bir şekilde dönüştürürken bir yandan geleneksel toplum ve değerleri bu gelişmeye karşı reaksiyonlarını islami temelde dile getirmeye kimlik krizini bu çerçevede aşmaya çalışmaktadırlar. İslam ülkelerinin sömürgeleşmeleri ve çarpık kapitalistleşme süreçlerinin doğal bir sonucudur bu. Laiklik olgusu da bu gerçeğin bir parçası olarak algılanıp değerlendirilmek durumundadır.

● ● ● ●

Baştarafı sayfa 8–9 da

"Anti emperyalizm" Türk şovenizminin kalkanı mı?

TC faşizminin arkasında bir güç olarak etkin rol oynayan emperyalizmin, TC'nin geleneksel Kürt politikasıyla bir bütünlük içinde olduğu söylenemez. ABD'nin 60'lı yıllardan beri TC'ne farklı Kürt politikası önerdiği bilinmektedir.

Irak ve İran'da Kürt mücadelesi açısından emperyalizmin konumu çok daha farklıdır. Bu ülke yönetimlerinin emperyalizm karşısındaki konumlanışları TC'den daha değişiktir. Bu nedenle farklı devletlerde yaşayan Kürtler için ortak bir anti–emperyalizm stratejisi de milli bir strateji için sağlam bir zemin oluşturmaz.

Diğer bir konu, Kürtler'in birden fazla düşmanla mücadele etmekten kurtulması için, bölge devletlerinin "baş düşman" hedefinden çıkarılması gerektiği yolundaki mantık yürütmedir. D. Perinçek'in kendi niyetine göre "baş düşman" tesbiti yapma alışkanlığı 70'li yıllardaki çizgisinden bilinmektedir. Baş düşman, tesbiti, insanların isteklerine ve iradelerine bağlı olarak yapılacak bir tesbit değildir. Bu anlamda, Kürtler'in birden fazla düşmanla (devletle) mücadele etmek zorunda olması, Kürtler'in istek ve iradelerine bağlı tercihi değildir; Kürdistan'ın ve Kürt ulusunun bölünüp parçalanmasının sonucu olarak ortaya çıkan kaçınılmaz bir durumdur. Bu somut gerçekliği, Kürtler isteklerine bağlı olarak değiştiremezler. Kürtler, diyelim ki, kendilerime karşı zulüm ve yoketme siyaseti izleyen TC gibi bölge devletlerini baş düşman saymaktan vazgeçtiler ve bu devletlere karşı sürdürmekte oldukları mücadeleyi durdurdular; bu durumda Kürtler'in yaşamakta olduğu gerçekliğin kendisinde bir değişme olacak mı? Bölge devletlerinin Kürtler'e karşı sürdürmekte oldukları imha ve yoketme politikası kendiliğinden ortadan kalkacak mı? Sorusuna nereden bakılırsa bakılsın, Doğu Perinçek'in önerisi, dönüp dolaşıp Türk şovenizmine destek – sağlamaktan öteye gitmiyor.

Kürt sorunu da dahil, bütün Ortadoğu sorunlarının çözümünde, bölge halklarının mücadele birliğinde ifadesini bulacak gerçek bir enternasyonal dayanışma, bölgede devrimci, anti–emperyalist bir gelişmenin vazgeçilmez koşuludur. Türk, Kürt, Fars ve Arap halklarının ve bölgede yaşamakta olan diğer azınlık halklarının eşitlik ve özgürlük temelleri üzerine oturtulan ortak devrimci mücadelesi Kürtler'i de bugünkü "ehven-i şer" ikileminden kurtaracak bir çözüm olacaktır.

Ancak soykırım tehditi altında yaşamakta olan bir ulusun mücadelesi, böylesi devrimci bir enternasyonal dayanışma ve mücadelenin oluşmadığı/oluşturulamadığı bir dönemde, ister istemez, bölgede etkili olan güçlere yaslanabilmektedir. Bunun suçu bütünüyle Kürtler'e ait değildir. Kürt ulusunu ezen ulus devrimcileri, Kürt mücadelesine destek vemeyi "ayrılmama" şartına bağladıkları sürece, bölge halkları arasında güven verici bir birlik ve dayanışma ortamı gelişmeyecektir.

Herkes, her çevre, öncelikle kendi pozisyonunu sorgulamak durumundadır. Gerçek bir anti–emperyalist birliğin çıkış noktası da budur.

● ● ● ●

AUSLÄNDERBEIRAT (Yabancılar danışma meclisi) HAKKINDA BİR KAÇ SÖZ

İlk olarak 1972 yılında Almanya'nın wiesbaden şehrinde ve 1973 yılında Nürnberg'de kurulan Yabancılar Danışma Meclisi daha sonraki yıllarda Almanya çapında yaygınlaşarak hemen hemen bütün şehirlerde oluştu.

Pek yaygın tanınmayan bu kurumun bazıları seçim ile kurulurken önemli bir kısmı atama usulü ile kişiler görevlendirilerek kurulmuş ve uzun yıllar böyle devam etmiştir. Örneğin Münih'teki yabancılar kurulu yoğun eleştiriler sonucu ilk olarak 1991 yılında seçim yöntemine başvurdu. Şimdiye kadar kişiler atama usulü ile görevlendiriliyorlardı.

Yetki ve görevleri

Bugün değişik eyalet ve şehirlerde Ausländerbeirat'ların oluşum ve görevleri farklılıklar taşımaktadır. Ancak hepsinde ortak olan belirleyici özellik "yabancılar" hakkında karar verme yetkisine sahip olmamalarıdır. Somut herhangi bir olay hakkında ne yapabileceklerinin kararını alabilirler ve belki aldıkları karar doğrultusunda çalışmaya da başlayabilirler, fakat aldıkları karar makamların hiçbirisi karşısında yaptırım gücüne sahip değildir. Yaptırım gücüne sahip olabilmesi icin şehir meclisine öneride bulunabilir. Sonuçta karar şehir meclisinden çıkar. Adındanda anlaşılacagi gibi sadece danışma görevi olan yabancılar hakkında yaptırım gücüne sahip hiçbir karar alma sürecine katılamayan bir kurumdur.

Görevleri konusunda her kurulun belirledigi görevleri vardir. Bunlar, örneğin: Yabancıların'bu ülkedeki hukuki, eğitim, konut vb. sorunları ile ilgilenmeyi önüne koyar. Bunların ne kadarını yaptığı da ayrı bir soru.

Yukarıda kısada olsa yabancılar kurulu hakkında bilgi verdikten sonra bu vb. kurumlara nasıl bakmamiz gerektiğine değinmek istiyoruz.

Hemen her seçme ve seçilme hakkı konusunda sıradan Alman-lar'la girdiğimiz tartışmalarda sıkça rastladığımız ***"biz kendi meclisimizi, sizde yabancılar danışma kurulunuzu seçin"*** oluyor. Bu yalnız sıradan bir Alman'ın düşüncesi değil, tabi aynı düsünce Alman Devleti'nin savunduğu ve yaygınlaştırdığı bir düşüncedir.

Her alanda bizleri eşitsiz bir konumda gören ve hiç bir sosyal ve siyasal hak tanımak istemeyen Alman Devleti bizim eçme ve seçilme hakkımızı hiç bir karar ve yetkiye sahip olmayan "Ausländerbeirat'-larla" sınırlamaya ve bizi bununla avutmaya çalışmaktadır.

Kuruluşundan günümüze kadar her yönü ile belediye meclislerine sadece ihtiyaç duyulduğunda danışmanlık görevi yapan Ausländerbeirat bulunduğu şehirde yaşayan "yabancı"ların yasal temsilcisi sayılmaktadır.

Buradanda Alman Devleti'nin yabancıları nasıl gördüğünü en açık bir biçimde görmek mümkündür. Almanya'nın yaklaşık 20 yerinde bulunan yabancılar danışma kurulları (Ausländerbeirat)nın önemli bir kısmı yukarıda da değindiğimiz gibi atama usulü ile kurulmuş ve günümüze kadar böyle devam etmiştir. Kendilerinin belirlediği kişiler nasıl bizim temsilcimiz olabilirler? Bu bizlere yapılan büyük bir saygısızlıktır.

Bu türden atamalarla "yabancılar"ın temsilciliğine soyunan "yabancılar"a ne demeli, onu okurlarımıza bırakıyoruz.

Ausländerbeiratlar ister atama ister seçim usulüyle olsun temelden red edeceğimiz kurumlardır.

Biz buradaki sosyal, siyasal, ekonomik, ekolojik vb. bu ülkede yaşayan hepimizi direk ilgilendiren konularda asıl önemlisi kendi sorunlarımız ve geleceğimiz hakkında SÖZ KARAR VE YETKİ sahibi olmak istiyoruz. Ausländerbeiratlar gibi hiç bir işleve sahip olamayan kurumları seçme hakkını değil, genel seçme ve seçilme hakkını istiyor ve her alanda eşit haklara kavuşma mücadelesi veriyoruz.

Göçmenlerin eşit haklar mücadelesini verecek demokratik bir örgütlenmeye ihtiyaçları vardır. Ancak böylesi bir örgütlenme gerçek anlamda göçmenlerin temsilcisi olabilir.

Gerek göçmen örgütlenmesi yaratma sürecinde ve gerekse bugün çeşitli boyutlarda sürdürülen eşit haklar mücadelesi sürecinde bazı kurumların içine girmeyi temelden reddetmiyoruz. Ancak önemli olan bu kurumlar içinde izlenecek politikalardır.

Bugün bizim arkadaşlarımız dahil olamak üzere birçok ilerici-demokrat, Ausländerbeiratlar'a seçilmiş durumdadır. Bu arkadaşlara düşen görev göçmenlerin eşit haklara kavuşması konusunda taviz vermeksizin mücadele vermesidir. Bunun gereği olarak da Yabancılar Danışma Kurulları'nın (seçilmiş olmalarına rağmen) gereksiz ve aldatmaca olduğunu, bunların kaldırılıp göçmenlere seçme ve seçilme hakkını savunmaları gerekmektedir.

Herhangi bir yaptırım gücüne sahip olmamasına rağmen, bu kurumun "yabancılar"ın resmi olarak muhatap alındığı bir platform olduğu da unutulmamalıdır. Ausländerbeirat'larda çalışan ilerici, demokrat kişiler bu platformu, taleplerimizin doğrudan dile getirileceği; sorunlara doğru çözüm önerilerinin tartışılacağı bir platforma dönüştürmek için çaba göstermelidirler, – gösterebilme olanakları vardır. (Bu olanakların tıkandığı noktada Yabancılar Danışma meclisi seçimlerinin boykot edilmesi bir yöntem olarak gündeme getirilebilir) Bu nedenle alternatif kurumlar oluşuncaya kadar Ausländerbeirat'lar ilerici, demokrat olmayan insanlara terkedilmemeli, yararlanılacak bir platform olarak görülmelidir.

Önümüzde duran önemli görevin, göçmenlerin iradesini temsil eden, çıkarlarını gerçek anlamda savunan, doğru çözümler öneren DEMOKRATİK ÖRGÜTLENMELERİN YARATILMASIDIR.

İsviçre'den Haberler

YABANCILARIN AYLIKLARINDAN % 7 KESİNTİ

Çalışan ilticacıların aylıklarından, sosyal yardım ve geri gönderme giderlerini karşılamak için, % 7 kesinti yapılacak. Federal İlticacılar Dairesi Başkanı Peter Arbenz, bu uygulamanın 22 Mayıs'ta uygulanacağını açıkladı... İltica kararlarının ön hazırlıkları da kantonlardaki görevliler tarafından yapılacak.

Federal İlticacılar Dairesi'nin tasarrufuna tahsis edilecek olan %7'lik kesintiler , işverenler tarafından tüm ilticacıların aylıklarından kesilerek bir teminat hesabına yatırılacak. İlticacı İsviçre'yi terkederse ya da mülteci olarak kabul edilirse; kendisi için yapılan masraflar düşüldükten sonra geri kalan para kendisine iade edilecek.

* Nisan ayında 64 bin iltica başvurusu

1991 yılının, Nisan sonuna kadar 15909 kişi İsviçre'ye iltica talebinde bulundu.

Bu sayı, 1990 yılının aynı dönemine göre %84'lük bir artışa tekabül etmektedir. Bunları %25'inden fazlası Yugoslavya'dan... 64 bin kişi yaptıkları başvurunun sonuçlanmasını beklemektedir. Bu gidişle yıl sonuna kadar 50 bin kişi iltica talebinde bulunacak. Eğer biriken dosyalar 100 bini aşarsa; her dosyanın incelenip incelenmeyeceği belli değil. Türkiyeliler'in iltica talebi, Sri Lankalılar'dan sonra % 13'le üçüncü sırada... 246 kişinin ilticası kabul edildi. (Geçen yıl 176) iltica başvurusu reddedilen 3829 kişiye insanı nedenlerle oturum verildi. 2396 kişi red kararı aldıktan sonra ortadan kayboldu. Yetkililer bunların yarısının İsviçre'de kalmaya devam ettiğini belirtiyorlar.

Mayıs sonunda 35 bin işsiz

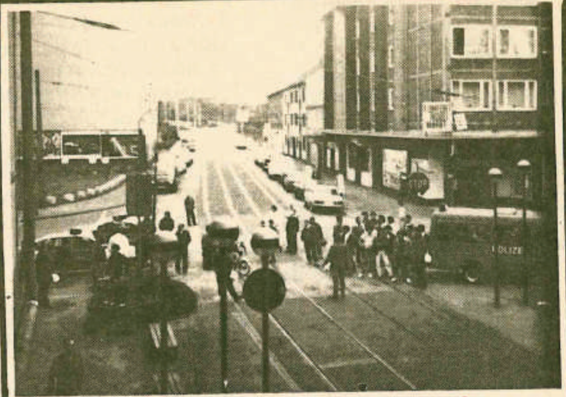
Mayıs ayında da işsizlerin sayısı artmaya devam etti. Geçen yıla göre 19068 kişilik bir artışla, işsiz sayısı iki katına çıktı. Buna karşılık 10937 işyeri açık bulunuyor. Geçen Ekim ayından beri işsizlik oranı sürekli yükseliyor. Sene başında 17261 olan açık işyeri sayısı da düşmektedir. Ticaret açığı (İhracat 82 Milyar ile ithalat 90 milyar İsviçre Frankı 1990 yılında) Nisan ayında 846 milyon Franka yükseldi. (Ocak ayında 547 milyon Frank'tı) İşviçre'de işsizlik oranı % 1,1, pahalılık oranı % 5,9 dur.

Bu durumda İsviçre'de gelir dağılımı bozukluğundan etkilenenlerin geçim sıkıntısı daha da artacak. 1987 yılında yapılan bir araştırmaya göre, vergiye tabi nüfusun % 21'i fakirdir. Bunların geliri ortalama aylık gelirin %50'sinden daha fazladır. Bu kategoride özellikle kadın işçiler bulunmaktadır. Nitekim 14 Haziran'da tüm İsviçre'de kadınlar tarafından "Kadın isterse herşey durur" parolası ile grevler ve direnişler gündeme geldi. Heryerde olduğu gibi işsizlikten en çok etkilenenler yabancı işçiler...

Turgut Kazan ve Koray Düzgören konferanslar verdiler

"Terörle Mücadele Kanunu"na ilişkin, 17 Haziran'da Zürih'te, 18 Haziran'da Neuhatel'de ve 19 Haziran'da Cenevre'de konferans ve basın toplantıları düzenlendi. Zürih ve Basel'de daha önce "Demokrat'la Dayanışma Günleri" gerçekleştirilmişti. Yapılan etkinliklere katılım ve kitlenin ilgisi büyük oldu.

İsviçre Devrimci İşçi

"Yabancılar"a yönelik saldırılara son

Almanya'nın "yabancılara" yönelik saldırıları sürüyor. Yabancılar Yasası, mültecilerin sınırdışı edilmesi politikalarının yanı sıra "yabancıların" demokratik hak ve özgürlüklerinin kazanılması ve korunması için kurmuş oldukları demokratik kitle örgütleri de bu saldırılardan nasibini alıyor. Yabancıların demokratik kitle örgütlerinden biri olan ATİF çeşitli bahaneler öne sürülerek kapatılma tehlikesiyle karşı karşıya. Geçtiğimiz Mart ayı içerisinde ATİF üyesi Duisburg Derneği savcılığın emriyle polis tarafından basılmış, polis derneğin üye defterine el koymaya çalışmış ve dernek eski yönetim kurulu üyesi olan hamile bir kadının evi basılarak arama yapılmıştı.

Şu sıralar Karlsruhe'deki Federal Savcılık tarafından ATİF'e yönelik bir soruşturma yürütülüyor.

Faşist Cunta'nın lideri olan Kenan Evren'in Almanya'yı ziyareti sırasında protesto eylemlerine katılan ATİF Derneği NRw Anayasayı Koruma Örgütü Başkanı tarafından Hürriyet Gazetesine verilen bir demeçte tehlikeli bir örgüt olarak değerlendirilmişti. Soruşturmanın faşist bir generali protesto eden bir örgütü tehlikeli olarak nitelendiren bir kuruluşun yürüttüğü gözönünde bulundurulunca konunun vehameti daha iyi anlaşılıyor. Bu ve benzeri saldırılara bütün gücümüzle karşı koymak bir görev olarak önümüzde duruyor.

LAİKLİK VE TARİHÇESİ

''Tarihin her döneminde, biçimi ne olursa olsun, iktidarlar, iktidarlarını, kural koyma yetki ve haklarını kişilerin üstünde bir değere dayandırmalarından almışlardır. Bu gerçek günümüzde de değişmiş değildir. Belirtilen gereksinme, devletlerin doğumuyla ortaya çıkmış ve sonsuz bir süreç içinde gelişmiştir. Fransız, burjuva demokratik devrimine değin, iktidara kaynak bulma gereksinimini ''kutsal'' değerler karşılamıştır. Burjuva devriminden sonra ise bu kaynak soyut ''millet'' kavramıyla onun egemenliği olmuştur. Ilk çağlarda devlet birliğini sağlamak küçük insan topluluklarını birleştirmek, daha otoriter ve daha dinsel bir iktidar türünü gerektirdiği için, din kurallarını, hukuk kuralları olarak da geçerlilik kazanmıştır. Bu açıdandır ki, ilk çağ devletlerinde genellikle ''başkan; tanrı ya da ''tanrı iradesi'' ile eş anlama gelerek dinsel ve siyasal iktidar kaynaşmıştır. (Çetin Özek Devlet ve Din syf 2)''

Laiklik en özet ifadesiyle ''İktidar'ın kaynağının ''Tanrı'dan, bilimin, hukuk ve sanatın ''Din'' den bağımsızlaşması olarak tanımlanabilir.

Laiklik bu anlamıyla hıristiyanlığın egemen olduğu Avrupa'da doğup gelişmiştir. Laikliğin Hıristiyanlığın egemen din olduğu bir coğrafyada gelişmiş olması çeşitli yorum ve tartışmalara neden olmuştur. Bazı çevreler bu sonuçtan yola çıkarak Hıristiyanlığın doğuştan itibaren laik bir din olduğunu ve laiklik sistemiyle çatışmadığını ileri sürmüşlerdir. Bu düşüncelerin de hıristiyanlığın doğuş koşullarını ve total önermelere başlangıçta sahip olmayışını dayanak olarak göstermişlerdir. Hıristiyanlığın özgün yönleri olduğu doğrudur. Ancak hıristiyanlığın bu özgünlüğünü onu laik bir din olarak göstermekte kullanmak anlamlı ve içeriği dolu bir yaklaşım değildir.

Bu konudaki yanılsamaları açıklığa kavuşturmak için hıristiyanlığın ortaya çıkışı ve özgünlükleri üzerinde kısaca duralım.

''Kilisenin bin yıllık egemenliği ve Ortaçağ sürecinin kendisi; hıristiyanlığın başlangıçtan itibaren laik bir din olduğu savlarının ne derece dayanaksız olduğunu ortaya koymaktadır. Keza aynı dönemde hıristiyanlığın–kilisenin oynadığı rol ona ilerici din sıfatını ekleme çabalarının anlamsızlığını da sergilemektedir.''

Hıristiyanlık laik bir din değildir

Hıristiyanlığın başlangıçtan itibaren laik bir din olduğunu ileri sürenler, bu iddialarını İsa'nın *''Sezar'ın hakkını Sezar'a, Tanrı'nın hakkını Tanrı'ya verin.''* Sözüne dayandırmaktadırlar. Bu söz hıristiyanlığın ''dünyevi'' yaşama ve devlet düzenine karışmama, yalnızca ''dünyevi olmayan'' yani ''tanrısal'' olanla ilgilendiği dolayısıyla da laiklik olgusunu başlangıçtan itibaren içerdiği şeklinde yorumlanmaktadır. Keza aynı çevreler bu noktadan hareketle hıristiyanlığın ''ilerici'' bir din olduğunu, gelişmenin önünü tıkamadığını da ileri sürmektedirler. Ancak hıristiyanlığın tarihsel gelişimi incelendiğinde ortaya çok farklı bir tablo çıkmaktadır. Bu tarihsel gelişimi ve Ortaçağ da hıristiyanlığın oynadığı rolü Çetin Özek şöyle özetlemektedir.

''Hıristiyanlığın, Roma imparatorluğunda kazandığı zafer ve egemenlik, Germenler'in Romalılar'ı yenerek Avrupa'da tekelleşmiş siyasal iktidarı çökertişi feodal ilişkilerin belirmesiyle tümden pekiştirilmiştir... Bu olgu, hıristiyanlığın temel kuramlarının siyasal iktidar kurallarını içermekle birlikte, kilisenin siyasal iktidara egemen olması, tanrı adına kilisenin verdiği ve geri alma hakkının bulunduğu savına dayanan düşünün belirmesine yol açmıştır. Böylece, kuramında bulunmasa bile, Hıristiyanlık siyasal iktidara sahip olduğu gibi, siyasal güçlerin yasallık kaynağının kendisinden geldiğini kabul ettirebilmiş, etkin bir Hıristiyan iktidar teorisi oluşturabilmiştir. İslam kurallarından değişik nitelikte olsa bile, kaynağı dinsel olan siyasal güçler, doğal olarak teokratik siyasal yapıyı oluşturmuşlar, siyasal-dinsel iktidarı bütünleştirmişlerdir.'' (Çetin Özek ve Din syf 692)

Çetin Özek'in çok açık ortaya koyduğu bu tablo aralıksız bütün Ortaçağ boyunca Avrupa'da hüküm sürmüş ve Kilise Avrupa'nın bu dönem de başlıca egemen odağı olmuştur.

Kilise'nin yaklaşık bin yıllık bu egemenliği ve Ortaçağ sürecinin kendisi; hıristiyanlığın başlangıçtan itibaren laik bri din olduğu savlarının ne derece dayanıksız olduğunu ortaya koymaktadır. Keza aynı dönemde hıristiyanlığın–kilisenin oynadığı rol ona ilerici din sıfatını ekleme çabalarının anlamsızlığını da sergilemektedir. Hıristiyanlığa peşinen laik ya da ilericilik sıfatlarını ekleme çabaları hıristiyan–batı merkezli ideolojik–politik açılımlardır. Tarihsel gerçekler bu propaganda karekterli açılımları yadsımaktadır. Konunun bu boyutu üzerinde ileride duracağız. Burada bu tür yorumlara dayanak olarak kullanılan ve hıristiyanlığın islamdaki gibi siyasal kuram içermediğinin kanıt olarak sunulan İsa'nın sözü üzerinde duralım.

İsa'nın *''Sezarın hakkını Sezar'a, Tanrı'nın hakkını Tanrı'ya verin''* sözü kimi batılı–hıristiyan ideologlarının sunduğu gibi hıristiyanlığın laikliğinin kanıtı olarak değil, hıristiyanlığın doğduğu zaman ve Coğrafya'nın ortaya koyduğu koşulların özgül bir sonucu olarak değerlendirilmek durumundadır. Hıristiyanlık'ta islam gibi bütün dünyaya egemen olmak nizam vermek iddiasındadır. Bütün Ortaçağ boyunca da bu iddiasını eylemli olarak büyük bir güç ve otorite ile yürütmüştür. Ancak sosyo–ekonomik değişimlerin Avrupa coğrafyasında gündeme getirdiği değişiklikler, uzun bir evrime tekabul eden çalkantılı gelişmeler hıristiyanlığı laikliği kabul etmeye zorlamıştır. Hıristiyanlık laikleşmemiş laikliği kabul etmek zorunda kalmıştır. Hıristiyanlığın bu sürece uyum sağlaması zorunlu bir gelişmenin bir sonucu olmakla beraber kendisinin ortaya çıkışında taşıdığı bazı özgünlükler de bu gelişime ayak uydurabilmesinde bir ön–zemin yaratmıştır. Bu nedenle bu özgürlükler önemlidir. Kısaca bu nokta üzerinde de duralım.

Hıristiyanlığın ortaya çıkışındaki özgünlük nedir?

Hıristiyanlık, devletin çoktan beri varolduğu bir coğrafyada, devlet dışı bir çevrede doğmuştur. Hıristiyanlık gücünün doruğundaki köleci Roma imparatorluğu içinde yahudi cemaati çevrelerindeki aşırı sınıfsal farklılaşmaya tepki duyan, aşağı tabakalar arasında kendine yaşam alanı bulmuştur. Bu nedenle de Roma imparatorluğu'nun birkaç yüzyıl süren yoğun baskılarına maruz kalmıştır. okuma–yazması bile olmayan İsa'nın çağının en güçlü ve modern devleti olan Roma'nın devlet felsefesi–hukuku ve kurumlarına karşı ortaya koyabileceği ne bir devlet anlayışı ne de yasalar, ticaret, ordu, vergi sistemi vb. hakkında değişik görüşleri olabilirdi. Zira gelişmiş bir devlet–hukuk–ordu kurumlarının varlığı bu alanda bir ihtiyaca gerek bırakmamıştır. Böylesi bir zaman ve coğrafyada şekillenen ve daha çok aşağı sınıfların Roma'nın köleci baskısından doğa eşitlik özlem ve ihtiyaçlarına yanıt veren hıristiyanlığın o günün koşullarında ''Sezar'ın hakkını Sezar'a Tanrı'nın hakını Tanrı'ya verin? demesi son derece anlaşılabilir bir olgudur. Bu sözden anlaşılması gereken Roma'nın gücü ve otoritesi karşısında hıristiyanlığın başlangıçta devletle–(Romayla) çatışmaktan kaçınan bir tutumu benimsemek zorunda kaldığıdır.

''Hıristiyanlık devletin çoktan beri varolduğu bir coğrafyada, devlet dışı bir çevrede doğmuştur. Hıristiyanlık gücünün doruğundaki köleci Roma imparatorluğu içinde yahudi cemaati çevrelerindeki sınıfsal farklılaşmaya tepki duyan tabakalar arasında kendine yaşam alanı bulmuştur.''

Hıristiyanlığın ortaya çıkışındaki bu özgül koşullar, onun başlangıçta dünya düzenine toplum ve devlet yaşamına ilişkin önermeler getirmemesinin başlıca nedenidir. Çünkü bu düzenleme Roma devletince gerçekleştirilmektedir.

Hıristiyanlığın doğ duğu zaman ve coğrafyada Roma devletinin baskısına maruz kalması onun eşitlik özlemlerinin sözcüsü olma ve aşağı sınıfın istemlerini kısmende olsa dile getirmesindendir. Bu durum hıristiyanlığı bir kaç yüzyıl Roma'ya karşı ideolojik bir muhalefet odağı yapmış bu nedenle de hıristiyanlık başlangıçtan itibaren devletin dışındaki bir alanda örgütlenip–, kurumlaşmak durumunda kalmıştır. Hıristiyanlığın özgün yanlarından birisi de budur. Hıristiyanlığın temel kurumu olan Kilise bu koşullarda devlet–iktidar alanı dışında örgütlenip kurumlaşmış ve kendi hiyaraşisini oluşturan bağımsız bir kurum halini almıştır. Doğal olarak kilisenin bağımsız bir kurum olarak örgütlenmesi, kilise mensubu durumundaki din görevlilerinde bir ruhban sınıf olarak ayrışmasını ve örgütlenmesini doğurmuştur. Hıristiyanlık bu özgül yönleriyle kavrandığında ve bu durum tarihsel gelişimi içinde değerlendirildiğinde daha sonraki süreçlerin algılanıp yorumlanması daha sağlıklı olur. Hıristiyanlık köleci üretim tarzının çöküşüne paralel olarak tüm toplumu fethedip resmi devlet dini haline geldiğinde bile, Devlet ile Kilise arasındaki ayrılık sürmüştür. Devletle kilise ne kadar iç içe geçerse geçsin, devlet ile din aygıtı arasında hep bir ayrım, dolasıyla da hep bir çelişme varolmuştur. Bir bütün Ortaçağ boyunca krallar hiç bir zaman aynı zamanda rahip olmamışlardır. Ortaçağ tarihi devlet ile Kilise, Kral ile Papa arasındaki mücadelelere konu olmuştur. Bu mücadele iktidarın laik ya da teokratik olması sorunundan kaynaklanmamıştır. Siyasal iktidarın dinsel, teokratik olması tartışılmaz kabullenilen bir durumdur. Sorun bu dinselliğin oluşturulmasında kilisenin rolü–yani egemen olup–olmama konusunda belirmiştir.

Hıristiyanlığın bu özgün yönleri ve bu özgünlüklerin tarihsel gelişim içerinde oynadığı rol bugün batıda bilinen anlamıyla laikliğe ulaşılmasında gözönünde bulundurulması gereken faktörler olarak algılanmalıdır. Ancak hemen burada bu noktadaki bazı yanılsamalara da değinmekte yarar var.

Batı'yı laikliğe götüren esas faktörler hıristiyanlığın bu özgünlükleri değildir

Kimi çevreler hıristiyanlığın yukarıda değindiğimiz kilise–devlet ayrılığı şeklindeki özgünlüğünü batıda laikliğe ulaşılmış olmasının başlıca nedeni saymaktadırlar. Bu özgünlüğün bildiğimiz batıdaki laikliğin gelişmesinde karmaşık toplumsal–ekonomik, kültürel ilişkiler bağlamında toplumsal–tarihsel evrim sürecinde olumlu bir işlev gördüğü söylenebilir. Ancak bu olguyu başlı başına laik gelişimin nedeni saymak tarihsel gerçeklerden ve toplum biliminden habersiz olmak demektir. Tarihsel süreçte toplumsal gelişimin temel dinamiği ekonomik–toplumsal güçlerdir. Din sosyal bilincin bir biçimidir. Ve toplumsal gelişmenin belli bir anında ortaya çıkmıştır. Bu tarihsel bilimde gerçeklik göz önünde tutulduğunda şu yada bu dinin şöyle yada böyle bir özelliğe sahip olmasını belirleyen faktörler tarihsel sosyo–ekonomik faktörler olarak algılanır. Doğal olarak toplumsal–ekonomik süreçte dinin özgünlükleri değişim ve dönüşümlerde bu temel faktörlerin itici gücüne bağlı olarak bir anlam kazanabilir. Yoksa dinin kuram ve özelliklerinin kendi başına toplumsal değişimi belirleyen–yönlendiren fonksiyonları yoktur. Bu anlamda hıristiyanlığı laikliğe götüren koşullar, kendi doğasındaki özelliklerin doğal bir sonucu değil, toplumsal–ekonomik değişimin zorlamasının ürünüdür.

''İdeolojik–felsefi akımlar belli tarihsel koşullarda toplumsal–ekonomik değişimlerde önemli ve etkileyici rol oynarlar. Aralarında grift bir bütünlük vardır. Ancak bu denklemde ideolojik–felsefi gelişmenin kaynağının son tahlilde sosyo–ekonomik dinamikler olduğu gözardı edilmemeli onlara tarihsel nesnellikten kopuk özel egemen roller verilmemelidir.''

Benzeri yanılgılar laikliğin gelişiminde ideolojik, felsefi alandaki oluşumların etkisine belirleyici roller atfeden yaklaşımlarda da görülür. Bazı çevreler toplumsal–ekonomik değişim ve dönüşümlerin ifadesi olan siyasal–felsefi–ideolojik gelişmeleri kaynağından bağımsız dinamikler olarak ele almaktadırlar. Aydınlanma felsefesi diye özetleyebileceğimiz felsefi düşünsel açılım ve reform hareketleri olarak bilinen gelişmelerin doğrudan laik düşüncenin gelişip yerleşmesine yol açtığı şeklindeki yaklaşımlar temel toplumsal gerçekliği bir anlamda gözardı etmektedir. Oysa gerek reform hareketi gerekse aydınlanma felsefesi toplumsal–ekonomik dönüşümün belli bir zamanda belli coğrafyalarda ortaya çıkardığı düşünsel–felsefi oluşumlardır. Elbette düşünsel felsefi alanda kilise otoritesine ve dinin doğmalarına karşı yükselen hareketler toplumsal sürecin ileriye doğru devinimine itici bir güç olarak katkıda bulunmuş daha büyük atılım ve dönüşümlere zemin hazırlamıştır. Bu anlamda düşünsel–felsefi alandaki gelişmeleri–reform hareketini yalnızca toplumsal değişimin etkisiz bir yansıması olarak görmek yanlıştır. İdeolojik–felsefi akımlar belli tarihsel koşullarda toplumsal–ekonomik değişimlerde önemli ve etkileyici bir rol oynarlar. Aralarında grift bir bütünlük vardır. Ancak bu denklemde ideolojik–felsefi gelişmenin kaynağının son tahlilde sosyo–ekonomik dinamikler olduğu gözardı edilmemeli, onlara tarihsel nesnellikten kopuk özel egemen roller verilmemelidir.

Batı'daki laik gelişmeye hangi faktörlerin yol açtığı noktasında özellikle hıristiyan dininin özelliklerine dayanılarak geliştirilen bu yanlış değerlendirmeler üzerinde durduktan sonra, şimdi bu gelişmeyi gerçekte mümkün kılan nedenleri açıklayalım.

Laiklik yükselen kapitalizmin–burjuvazinin ürünüdür

Bu açıdan ''laiklik'' kavramının yalnızca belli bir siyasal düşünsel nedene bağlanması yüzeyde bir açıklama biçimi olur. Gerçekten bu yorum biçimi sınıfsal bir gelişimin ürünü olan nedenleri savsaklayıp, yüzeysel etkenleri ''neden'' saymaktadır. Laikliğin nedenleri sayılan düşünce ve olaylar, gerçekte çok daha temeldeki gelişimin ürünü olunca, laiklik de o gelişimin bir sonucu olarak belirmiştir. Bu gelişim de burjuvazinin sınıf olarak gelişip, siyasi iktidara yönelişidir. Ekonomik temellere dayanan burjuvazinin sınıfsal gelişimi, her zaman olduğu gibi, yeni bir felsefeyi, yeni bir ekonomik toplumsal görüşü de birlikte getirmiş, yeni bir dünya görüşü olarak ortaya çıkmıştır. **Nasıl ''tabii hakteorisi'', ''klasik demokrasi kavram ve sistemi'' ''1789 Fransız Devrimi'' burjuvazinin dünya görüşünün ürünü olan doktirinler ve olaylarsa, laiklik de bu dünya görüşünün bir parçasıdır. Bu açıdan, burjuvazinin sınıfsal gelişimi ile laikliğin doğuşu arasında şaşmaz bir bağlantı bulunmaktadır.** (Çetin Özek Devlet ve Din syf 47)

Çetin Özek'in çok açık olarak vurguladığı gibi laiklik olgusunu kavramakta burjuvazinin sınıf olarak doğup gelişmesi anahtar konumundadır.

Hareket noktası ne hıristiyanlık dini ne düşünsel, felsefi alandaki açılımları, ne de reform, rönesans hareketleridir. Elbetteki doğup gelişen bir dinin ya da düşünsel, felsefi akımın doğup geliştiği toplumsal zeminden bağımsız kendi bir etki gücü vardır. Bu nedenle reform, rönesans akımlarının, aydınlanma felsefesi diye özetlediğimiz düşünsel–felsefi gelişmelerin dünya ölçeğinde bir etki ve yayılma gücü olmuştur. Bu etki ve yayılmanın değişik coğrafya ve toplumsal dokularda farklı sonuçlar ürettiği ve bunların bir anlamda sosyo–ekonomik düzlemle bire bir çakışmadığı bir gerçektir. Ancak bu gerçekliğin altının çizilmesi bu akımların kaynağında gelişen kapitalizmin ve yükselen burjuva sınıfının bulunduğu gerçeğini gözardı ettirmemelidir.

Nitekim Ç.Özek Devlet ve Din adlı eserinde bu noktayı açıklıkla ortaya koymaktadır.

"Dinde reform olgusuna yolaçan gelişme kapitalist ilişkişkilerin gelişiminin ürünü olarak ulusal krallıkların doğması ve papaya karşı bağımsızlık kavgasına yönelmesidir."

"J.Z. Rousseou, Voltaire, Diderot ve Ansiklopedistler gerçekte, yeni bir dönemde, Burjuva demokratik düzeninin temellerini atan, teorisini kurarken, doğal olarak laik bir sistemi de savunmak durumundaydılar; ***laiklik şaşmaz bir biçimde burjuva dünya görüşünün amaçlanmasına yönelik nitelik taşıyordu."*** (Çetin Özek Devlet ve Din syf.50)

Batı'da gündeme gelen dinde reform olgusu ve bu çerçevede başlayan gelişmelerin ürünü olan protestanlık vb. mesheplerde bu gerçeğin ışığında kavranmalıdır.

Dinde reform olgusuna yol açan gelişme kapitalist ilişkilerin gelişiminin ürünü olarak ulusal k ırallıkların doğması ve papaya karşı bağımsızlık kavgasına yönelmesidir. Keza kiliseye karşı bu baş kaldırı, İsveç, İngiltere, Norveç, Danimarka, İsviçre gibi ülkelerde yükselen burjuvazinin Kiliseye ve Feodal aristokrasiye ait toprakların ele geçirilmesi eyleminin bir sonucu olarak algılanmalıdır. (1)

"Protestanlık İsa'nın doğmundan 15 yüzyıl sonra ortaya çıkmış ve esas olarak Hıristiyan, öğretisinin yeni ve farklı bir yorumudur. Yani protestanlığın neden 15 yüzyıl bek ledikten sonra, hangi koşulların etkisi altında ortaya çıktığını incelemek gerekmektedir. Buna göre Protestanlığın tarih sahnesine çıkışını, belli toplumlarda ortaya çıkan belli, köklü ve kapsamlı sosyo-ekonomik değişimlere bağlamak bir bakıma akla daha yatkın gözükebilecektir. Başka bir deyişle Protestanlığın doğuşuna yol açan temel etkinin, tarihin belli bir döneminde ve belirli toplumlarda baş göstermiş olan kapitalist dönüşüm olduğu ileri sürülebilecektir. (G.Şaylan İslamiyet ve Siyaset syf. 10)

Kısaca, son tahlilde "keramet" Hıristiyanlıkta Voliter, Rousso yada Luther–Calvin'de değil öncelikle kapitalizm ve burjuvazidedir.

Laiklik hıristiyanlığın egemen olduğu bütün ülkelerde zamandaş ve aynı biçimlerde gerçekleşmemiştir

Laikliğin gelişim tarihinin kapitalizmin ve burjuvazinin yükselmesiyle yakından bağlantılı olduğunu yukarda açıklamaya çalıştık.

Bu gerçeklerin ışığında şu noktaları da vurgulamakta yarar var.

Laiklik, hıristiyanlığın egemen din olduğu Avrupa'da aynı zamanda aynı özellikleri taşı yan süreçlerde aynı kapsamlarda gelişip, yerleşmiş değildir. Avrupa coğrafyasının taşıdığı farklı sosyo-ekonomik örgütlenmeler, kültür çeşitlilikleri ve diğer faktörler hıristiyanlığın Avrupa'da yayılıp kurumlaşmasında da çeşitlenmesine ve işlevinin belli boyutlarıyla farklılaşmasına yol açmıştır. Örneğin: Batı Roma'da ve Batı Roma'nın yıkılmasından sonra hıristiyanlığın örgütlenmesi ve kurum olarak işleviyle Bizans (Doğu Roma) ve Rusya'da hıristiyanlığın kurumsal işlevi farklı olmuştur. Doğal olarak bu durum sosyo–ekonomik dönüşümün farklı coğrafyalarda farklı zamanlarda farklı biçimlerle kapitalizme evrilmesine parelel olarak laikleşme sürecinin kendine özgü biçimler kazanmasında da gözlemlenebilir. Örneğin: Feodal sürecin en özgün şekillerde yaşandığı Kuzey ve Kuzey batı Avrupa kapitalistleşme sürecini merkezi çok uluslu devletlerin hüküm sürdüğü Doğu Avrupa'dan daha öncel ve farklı yaşamıştır.

Kapitalist gelişmenin ve burjuvazinin siyasal iktidara egemen oluş süreci ve biçiminin göstediği farklılaşmalar laik bir sistemin yerleşme süreç ve özelliklerini de iki boyutta etkilemiştir. Ayrıca kapitalist sürecin taşıdığı evrensel karekter ve ideolojik–düşünsel planda gelişen yeni akımların bu süreci zamandaş yaşamayan diğer coğrafyalar üzerinde çok çeşitli etkiler yarattığı da gözden uzak tutulmamalıdır. Nitekim Fransız burjuva Demokratik Devrimi burjuvazinin siyasi iktidar açısından en uç örneği simgelediği gibi laik düşünce ve sistemin gelişip kurumlaşması açısından da en ileri örnek olmuştur. Bu noktada Fransız Devrimi ve aydınlanma felsefesi Fransa sınırlarının çok ötesinde evrensel boyutlarda etkilere kaynaklık etmiştir. Artık Avrupa ve hatta dünya coğrafyasını bu gelişmelerden bağımsız değerlendirme olanağı kalmamıştır.

Nitekim kapitalist gelişmenin geciktiği burjuva siyasal iktidarın ve ulusal devlete ulaşma sürecinin oldukça karmaşık ve sancılı yollar izlediği İtalya–İspanya gibi Güney ülkelerinde ve çok uluslu İmparatorlukların (Avusturya–Rusya) hüküm sürdüğü Orta ve Doğu Avrupa'da laik bir sistemin en olgun anlamıyla gelişip kurumlaşmasının hayli uzun bir zaman dilimine yayıldığını ve Fransız devriminin derin izlerini etki–tepkilerini taşıdığını gözlemlemek mümkün.

— Hıristiyanlık inancı birçok Latin Amerika ülkesinde politik ideoloji durumuna geldi. Diktatörlüklere karşı savaşan yoksul halk kitleleri çarmıha gerilmiş İsa'dan güç alıyorlar.

Burada önemli bir başka konuyu vurgulamakta yarar var. Kapitalist gelişme ve burjuvazinin siyasal iktidar eylemi laik gelişmenin temel dinamiği olmakla beraber onu sürekli ileri taşıyan bir olgu değildir. Burjuvazinin laikliği siyasi iktidara egemen olma, kendi egemenliğini kurumlaştırma noktasına kadardır. Bu süreç belirginleştikten sonra durumun farklılaştığını görürüz. Kısaca bu noktanın da üzerinde durmakta fayda var.

"Laik gelişmenin anahtarının kapitalizm ve burjuvazi olduğunu saptamak yetmez. Kapitalizmin nasıl geliştiği, yükselen burjuva sınıfının niteliği de laik gelişme sürecinin özelliklerini belirlemede oldukça önemlidir."

Burjuvazi ihtiyacı kadar laiktir

Siyasal iktidara ulaşmak için din–kilise ile çatışmak durumunda kalan burjuvazinin siyasal iktidara yerleştikten sonra mevcut düzenini kurumlaştırıp sürdürme noktasında dini kullandığı bilinmektedir. Avrupa Kıtası da burjuva devrimlerinin yükselme çağından sonra bu gelişmelere sahne olmuş, burjuva ile kilise arasında kapitalist sistemin yerleşip kurumlaşması konusunda bu uzlaşma oluşmuştur. Her ülke özelinde farklı özellikler gösteren bu süreç bir yönüyle ulusal burjuvazinin egemen olduğu ülke sınırları çerçevesinde bir çeşit "ulusal hıristiyanlığın" oluşumunada yol açmıştır. Burjuvazi ile kilisenin her ülke zemininde ki bu özgül uzlaşması, özellikle burzuvazinin iktidarının, yükselen işçi–emekçi sınıfların eylemi karşısında korunması konusunda önemli ve ilginç örnekler ortaya koymuştur. Burjuvazinin otoriter, faşist yönetimlere başvurduğu ülkelerde laiklikten oldukça uzaklaşan devlet–din kaynaşması ve dinin politik planda etkili olarak kullanılması örnekleri Avrupa'da hayli yaşanmıştır. Bu nedenle batı ülkelerinin kapitalizmle birlikte hemen laikleştikleri ve laikliğin sürekli en olgun anlamıyla bu ülkelerde kesintisiz olarak yaşana geldiği gibi bir düşünce tümüyle bir yanılsamadır. Daha ötesi günümüzde bile idealize edilen laik sistemin tam anlamıyla işlemediği, laiklik adına eleştirilere konu edilebilecek bir çok olumsuz uygulama ve kurumlara sahne olan Avrupa ülkeleri vardır. Örneğin: İsveç, Norveç, İspanya, Potekiz, İngiltere gibi ülkeler de en azından dinler mezhepler arasında devletin tam yansızlığının sağlanabildiği söylenemez. Hatta tanrı tanımazlık, veya hıristiyanlığa karşı olmak bu ülkelerin bazılarında örgütlü eylemsel bir etkenliğe dönüştürüldüğünde yasaların pekte eşit laik/laiklik güvencesi altında değildir.

Bu olgulara karşın bir anlamda kapitalizm ve burjuvaznin Anavatanı durumundaki bu ülkelerde laiklik oldukça ileri boyutlarda gelişip kurumlaşmıştır. Bu nokta da gözardı edilmemelidir. Ayrıca laikliğin bu iki boyutta gelişip kurumlaşmasında da yıllar boyunca mücadelesinde önemli bir güç olarak yer alan işçi sınıfının rolü unutulmamalı, bu gelişme yalnızca burjuvaziye mal edilmemelidir. Değindiğimiz bu konuları Prf. Çetin Özek Devlet ve Din adlı eserinde şöyle vurgulamaktadır.

"Batı'nın toplumsal gelişmelerinin yarattığı kapitalistleşme ve endüstrileşme, laik demokratik ulusal siyasal yapılara yol açarken, kilisenin siyasal iktidar üzerindeki dinsel gücü ve kaynaşması kırılmıştır. Buna karşılık - "din"; insanların zihinlerindeki bir ideoloji olarak kavranmış toplumsal ve ekonomik ilişkilerden soyutlanmıştır. Bu soyutlama, siyasal biçim açısından bağlayıcı emredici otorite olmaktan çıkartılan dinin, kişisel davranışlar, ilişkiler, tercihler açısından etkinliğini sürdürmesi sonucunu yaratmıştır. Bu nedenledir ki, batının tümden laik olduğu, salt aklın yönetiminde ve etkinliğinde olduğu savı gerçekçi değildir. Yalnızca ekonomik gelişmenin yarattığı yeni kültür, uygarlık gelişimi açısından dinsel bağnazlığın ve engelleyiciliğin yok edilmesi değilse de en büyük ölçüde sınırlandırılması sonucunu doğurmuştur. ....Özellikle karşıtlarıyla karşılaştıkça, laik burjuvazinin yığınları etki altına alabilmek açısından "demokratik" düzenden saparak, dinselliğe dayanan otoriter siyasi biçimleri denediği de tarihsel olgularla kanıtlanmaktadır." (Ç.Özek Devlet ve Din syf.647)

Sonuç

Bu gerçeklerden çıkarılacak başlıca sonuçlarda böylece belirginleşmektedir.

Laik gelişmenin anahtarının kapitalizm ve burjuvazi olduğunu saptamak yetmez. Kapitalizmin nasıl geliştiği, yükselen burjuva sınıfının niteliği de laik gelişme sürecinin özelliklerini belirlemede oldukça önemlidir. Bu nokta gerek hıristiyanlığın egemen olduğu ülkelerdeki laik gelişmenin farklılıklarını, gerekse islamın egemen olduğu ülkelerdeki laikleşme sürecinin sorunların özelliklerini anlayıp değerlendirmede belirleyici bir role sahiptir.

Ayrıca bu belirlemelerden çıkarılacak temel bir sonuçta şöyle özetlenebilir.

Burjuvazi devrimci kimliğini yitirdiği oranda laiklikten uzaklaşmakta, laikliği sulandırmakta ve onu sadece din–devlet işlevi ayrılığı gibi dar bir alana hapsederek dinle uzlaşmaktadır. Gerçek anlamıyla laikliğin tüm toplumsal ilişkilere yayılması "kutsal" olanın insan ilişkileri ve değerler sisteminin dışına çıkarılması bir noktadan sonra esas olarak burjuvazinin değil, işçi sınıfının ve geniş emekçi yığınların mücadelelerinin konusu ve ürünü olmaktadır. Avrupa ülkelerindeki laikleşmenin bugün geldiği boyutlar değerlendirilirken de bu gerçeklik göz önünde tutulmalı ve laikleşme yalnızca burjuvaziye mal edilmemelidir.

Bütün bu olguların ışığında; islamda laiklik ve ülkemizdeki laiklik uygulamalarına ilişkin tartışmalarda da önemle gözönünde bulundurulması gereken bir başka gerçeğin daha altını çizmek gerekir.

Laikleşmenin evrensel, bütün zamanlar için geçerli burjuvazi ve işçı sınıfı için değişmez bir modeli yoktur. Laikliği tarihsel–toplumsal bir katagori, sınıf mücadelesinin bir ürünü, aldığı bir boyut olarak değerlendirmek gerekmektedir. Farklı dinlerin egemen olduğu ülkelerde dinlerin toplumsal–siyasal yapılanmayla bütünleşme özgünlükleri ve dinin toplumsal–siyasal sistem açısından üstlendiği işlevlerde ki farklılaşmalar, laiklik açısından oldukça önemlidir. Ancak bu olgular kapitalizmin gelişmesinin boyutlarından bağımsız başlı başına laiklik olgusunu belirleyen konular olarak incelenmemelidir.

İSLAM DİNİ VE LAİKLİK

Laiklik olgusunun batıda, hıristiyan dininin egemen olduğu ülkelerde ortaya çıkması ve tarihsel süreç içerisinde bilinen anlam ve içeriğe ulaşmasına karşın böylesi bir gelişmenin islam dininin egemen olduğu ülkelerde aynı düzlemde gerçekleşemeyişi toplum bilimciler ve araştırmacılar açısından çeşitli tartışmaların konusu olmuştur. Günümüzde de bu konu aktüel tartışma konusu olma özelliğini sürdürmektedir.

Gündeme getirilen görüşlerin her birisi üzerinde ayrıntılıca duracak değiliz.

"İslam dini hıristiyanlığın aksine devlet örgütlenmesinin henüz tam oluşmadığı bir coğrafyada Arabistan Yarımadası'nda devlete geçiş sürecinde doğmuştur. Yani islamiyet bir din olmasının yanısıra doğrudan bir devlet örgütlenmesi olarak şekillenmiştir."

Ancak yazının yukardaki bölümlerinde laikliğin tarihsel gelişimini incelerken ortaya koyduğumuz çerçeve ışığında bu tartışmalar üzerinde duracağız. Aslında hıristiyan dininin laikleşmenin nedeni ve itici gücü olmadığını belirleyen tartışmamız, islam dini–laik tartışmalarının da çerçevesini belirlemektedir. Sadece burada, kurulan ters ilişkinin de doğru olmadığı ortaya konacaktır. En özet ifadeyle söylersek kimi çevrelerin iddia ettiği gibi Avrupa'nın laikleşmesinin kaynağında hıristiyanlık olmadığı gibi, Doğu'nun yada islam dininin egemen olduğu ülkelerin laikleşememiş olmalarının kaynağında da islam dini yoktur. Din olarak bu iki dinin ortaya çıkış koşullarından ileri gelen ve yayıldıkları coğrafyanın kültürel sosyo–ekonomik yapılarıyla girdikleri ilişkiden doğan özgünlükler laikleşme sürecinde şöyle yada böyle işlev gören faktörler olmaktan öte belirleyici bir özelliğe sahip değillerdir.

İslam dininin anayasası kabul edilen Kuran'ın yalnız bireyin Allah'a karşı görevlerini değil, günlük yaşamını, siyasi, ticari, medeni, hukuk konularını ve aile ilişkilerini de içeren hükümler taşıması genellikle islam dininin reformasyona ve laikliği reddetmesinin nedeni olarak yorumlanmıştır. Hatta bazen islam dininin egemen olduğu ülkelerin laikliğe ulaşamamış olması, islamın bu bütüncül yapısıyla izah edilmeye çalışılmıştır. Gerçekte yukarda hıristiyanlık dini ve laiklik olgusu üzerinde dururken bu yanılsamalara bir ölçüde açıklık getirilmişti. Ançak yine de islam dini açısından konunun bu yönü üzerinde burada da kısaca duralım.

İslam dininin egemen olduğu ülkelerin hiç birinde (Türkiye'nin özgün durumu hariç) batıdaki bilinen anlamıyla bir laikleşmenin gelişip kurumlaşmamış olması laiklikle islam dini arasındaki ilişkilerin çeşitli araştırma ve tartışmalara konu olmasına neden olmuştur. Bu sonuçtan yola çıkan kimi uzman ve araştırmacılar islam ülkelerinde laik sisteme ulaşılamamış olmasının temel nedenlerini islam dininin ken disinde aramışlar ve sorunu bu noktada islam dininin özgünlükleriyle izah etmeye çalışmışlardır. çok geniş bir çevrede etkili olan bu görüşler islamın laikliği yadsıyan özelliklere sahip olduğu bu nedenle islamın egemen olduğu ülkelerin laikleşemediğini içermektedir.

Gerçekte dinlerin hiçbirisinin laik olmadığını vurgulamıştık. Bu nedenle *islam dininin de laik olmadığı* ve onunla çatıştığı açıktır. Ancak bir başka gerçek te laikleşmenin dinamiklerinin dinin kendisinde değil toplumsal–ekonomok değişimde yattığıdır. Dolayısıyla hıristiyanlık yada islamlığın laikleşmemiş olmasının esas nedenleri bu dinlerin kendisinde aranamaz. Elbette islam dininin çeşitli özellikleri laikleşmeyi kolaylaştırıcı veya zorlaştırıcı bir ön zemini oluşturur. Bu hıristiyanlık içinde sözkonusudur. Nitekim yukarıda hıristiyanlığın özelliklerinin laikleşme açısından olumlu bir ön zemin yarattığını belirtmiştik. İslam içinde olsa olsa bu ön zemin laikleşmeyi zorlaştırıcı olduğu söylenebilir. İslamın doğup–geliştiği zaman ve ortamın özellikleri ve gördüğü işlevin özgünlüğü hıristiyanlıktan belli farklılıklar göstermektedir. Ancak bu farklılıklar laikleşememiş olmanın başlıca nedenleri olarak gösterilemez. İslamın egemen olduğu ülkelerde laik bir sistemin gelişip kurumlaşamamasının nedenleri öncelikle islam dininin kendisinde değil, bu dinin egemen olduğu coğrafyanın sosyo–ekonomik yapılanması ve dönüşümünün karekterinde aranmalıdır. İslamın kendi taşıdığı özgünlüklerin değerlendirilmesi de ancak böyle bütünsel ve sağlıklı bir yaklaşımın parçası olarak ele alınırsa yararlı olur.

İslam dini hangi tarihsel koşullarda ortaya çıkmış ve nasıl bir işlev üstlenmiştir?

İslam dini hıristiyanlığın aksine devlet örgütlenmesinin henüz tam oluşmadığı bir coğrafyada Arabistan yarımadasında devlete geçiş sürecinde doğmuştur. Yani islamiyet bir din olmasının yanısra doğrudan bir devlet örgütlenmesi olarak şekillenmiştir. Bu anlamda islamiyet başlangıçta aynı zamanda hem devlet dini, hem de bir din devleti olma özelliğini kazanmıştır. Din ve devletin aynı anda iç içe gelişip şekillenmiş olması, hıristiyanlıkta olduğu gibi özerk bir "kilise" kurumunun ve ruh-

banlar sınıfının gelişip, kurumlaşmasına olanak vermemiştir.

İslam dininin ortaya çıkışındaki bu özgün durum doğal olarak onun kuramına da olduğu gibi yansımıştır. İslam dini kuram olarak bir devlet örgütlenmesinin ihtiyaçlarını karşılayacak insan ve toplum ilişkilerini düzenleyen bir karakter taşımıştır. Keza islam dini tarihsel olarak ortaya çıktığı koşullarda Arabistan yarımadasındaki sosyo-ekonomik yaşamın ve kabile federasyonunun istikrarlı bir devlet düzenine evrilme ihtiyacının derin izlerini taşımıştır. İslamın kuramı ortaya çıktığı tarihsel koşulların ışığında değerlendirildiğinde çok daha iyi anlaşılabilir. Bu konu islamın tarihsel gelişimi ve laikleşme sorunsalını değerlendirme ve kavramakta da oldukça önem taşır.

İslamın ortaya çıktığı dönemde Arabistan yarımadasındaki koşulları ve islamın gördüğü şlevi Halil Berktay şöyle özetlemektedir.

"İslamiyet, aynı anda hem devlet dini, hem din devleti olarak doğduğu için oldukça uzun bir süre, din aygıtı ile devlet aygıtı arasında hiç bir farklılık oluşmaz; özerk bir "islam kilisesi" hiç bir zaman ortaya çıkmaz... Tüccar, kervancı, savaşçı ve örgütçü Muhammet bütün bir Arap toplumunu yeni bir "dünya nizamı"na sokmak devletli kılmak için ileri atılırken, Kuran'ı sadece din alanıyla ilgili bir kitap olarak değil, adeta hem kendi "parti"sinin tüzüğü, hem Arap-islam devletinin "Anayasa temel yasalar toplamı olarak ortaya çıkar....Kuran, kime karşı nerede, ne zaman savaşılacağından, ganimetin nasıl paylaşılacağına, dar anlamda dini yükümlülüklerden vergi ve ticaret esaslarına, aile yapısından veraset kurallarına kadar her şeyini düzenler Arap-Müslüman cemaatinin ve onun, İmam'ın hem baş rahip, hem devlet reisi Ordu komutanı ve hakim olduğu tek-hiyeraşili bir örgütlenme içine sokar." (H.Berktay İslamiyetin "Dünya Nizamı" iddiası Saçak Dergi syf. 22)

İslam dininin doğuşundaki tarihsel koşulları ve bu koşulların onun kuramına yansıyışını açıkladıktan sonra, islam dinini kısaca hıristiyanlıkla karşılaştırıp taşıdığı en temel farklılıkları da özetlemekte yarar var.

Görüldüğü gibi islam, hıristiyanlıktan farklı olarak devletin varolduğu bir coğrafyada değil, devletleşme sürecinde Arap toplumu içinde doğmuş ve doğrudan hem bir din hem de bir devlet olarak örgütlenmip kuramlaşmıştır. Yaygınlaşması da devletin fetih politikasıyla olmuştur.

Bu Özelliği nedeniyle de islam dini yalnızca **"öteki dünya"** ile ilgilenmemiş doğrudan doğruya **"bu dünya"** ile de ilgilenmiştir. Böylece islam yaşamın tüm alanlarına ilişkin önermeler sunan total bir din özelliğini başlangıçta kazanmıştır.

İslam dini sınıfsal farklılaşmanın yoğunluğuna bir tepki olarak aşağı sınıfların eşitlik özlemine bir yanıt olma kimliğiyle ortaya çıkmamış, bir anlamıyla Mekke egemen tüccar kastına yakın duran orta sınıfların sosyo-ekonomik yaşamı daha adil düzenleme işlemlerine yanıt olma niteliğini taşımıştır. Bu özelliği nedeniyle de köklü ve uzun süreli bir ideolojik muhalefet odağı olmamış 10 yıllık gibi kısa bir sürenin sonunda doğrudan Mekke egemen kastlarıyla bütünleşmiş, onlarca benimsenmiştir.

İslamın başlangıçtan itibaren hem bir din hem bir devlet olarak örgütlenmesi, hemde egemen kastla kısa sürede bütünleşerek, muhalif bir konumda kalmayışı, islamda bağımsız bir ruhban sınıfı ve hıristiyanlık benzeri bir "kilise" kurumlaşmasına olanak vermemiş din olgusu devletle iç içe gelişip kurumlaşmıştır. İslam'ın kutsal ibadet yeri sayılan camilerin bir ibadet yeri olmaktan öte devletten bağımsız özerk bir kurum olma özelliği hiç olmamıştır.

İslamın belli başlı özgünlükleri bunlardır. Bu özgünlükler islamın tarihsel süreç boyunca gelişip-yayılması sırasında çeşitli dönem ve coğrafyalarda belli dönüşümlere ve farklılaşmalara uğramıştır. Aslında bu farklılıkların evrim içerisinde incelenip tartışılması oldukça önemlidir. Örneğin her ikisi de islami devlet olarak tanımlanan Emevi ve Selçuklu imparatorluklarında islamın oynadığı rol ve devlet-din ilişkileri önemli farklılıklar içerir. Aynı durumu Osmanlı imparatorluğu içinde

gözlemlemek mümkündür. O nedenle klasik bir islam devleti teorisi somut durumların özgünlüğünü yadsıyan sorunlara yol açan bir yaklaşımdır. İslamın her somut tarihsel koşulda ve değişik coğrafyalarda şekillenen devletlerdeki işlev ve konumunun gösterdiği farklılaşmaların incelenip değerlendirilmesi bir anlamda tarihçilerin işidir. Biz önemli ve kısmen konumuzla bağlantılı olmakla beraber konuyu uzatıp dağıtmamak açısından bu konuya burada girmeyeceğiz. Sadece laikleşme süreci ve islam – bağlantısı noktasında bu aykırılıkların da gözönünde bulundurulması, öyle genel islam devleti soyutlamaları ve islamın özellikleri nedeniyle laikleşemediği türünden yaklaşımlardan kaçınılması gerektiğini belirtmekle yetineceğiz. Şimdi konumuz açısından oldukça önemli olan bir başka nokta üzerinde duralım. Evet, islam dininin egemen olduğu coğrafyada laikleşme neden gelişip kurumlaşamadı? Ya da bu coğrafyada laikleşmenin temel sorunsalı nedir? Bu soruların yanıtlarının islam dininin özelliklerinde aranmasının yanlışlığı üzerinde durduk. O halde bu soruların yanıtını nerede hangi faktörlerde arayacağız?

İslam dininin egemen olduğu coğrafya kapitalizmle Avrupa'dan çok farklı tarihsel koşullarda ve farklı bir biçimde tanıştı

Batı'da hıristiyan dininin laikleşmesi sürecini incelerken belirleyici unsurun gelişen kapitalizm ve yükselen burjuvazi olduğunu belirtmiştik. İslam dininin egemen olduğu coğrafya açısından da kapitalizm olgusu temel bir öneme sahiptir. Batıyı laisizme taşıyan kapitalizm ve burjuvazi, islam toplumlarını niçin taşıyamadı? İslam toplumlarının kapitalizmle batıdan (Avrupa'dan) çok sonra tanıştığını ve ve tanıştığı kapitalizminde kolonyalist giderek emperyalist kapitalizm olduğunu özellikle vurgulamak gerekiyor. Bu nokta islam toplumlarının laikleşme sorunsalını değerlendirmekte anahtar bir role sahiptir. Evet, tabir yerindeyse "Tanrı'nın" çok erken geldiği Ortadoğu'ya kapitalizm çok geç geldi ve doğrudan dış bir sömürgeci olarak geldi. Kapitalizmle geç tanışma önemli bir konudur. Ancak, tanışılan kapitalizmin niteliği ve bu sürecin ürünü olan burjuvazinin karekteri daha da önemlidir.

İslam ülkeleri açısından gecikmiş bir kapitalistleşmeden söz edilemez. Kapitalist gelişme de gecikme esas olarak kapitalist gelişmeyi kendi iç dinamiği ile yaşamak ancak bunu kapitalistleşme sürecinin ilk yaşandığı ülkelerle zamandaş yaşayamamak anlamında kullanılır. Özellikle Orta ve Doğu Avrupa'daki süreç bu durum için örnek teşkil eder. İslam ülkelerininki böylesi bir kapitalist gecikme değildir. Doğrudan doğruya kapitalist sömürgecilik sisteminin yayılması koşullarında kapitalizmle bir tanışma söz konusudur. Tanışılan kapitalizm bir iç dinamiğin ürünü olmayıp dış kapitalist sömürge ilişkilerinin iç pazardaki bir uzantısı olarak gelişmiştir.

"İslam dini yalnızca "öteki dünya" ile ilgilenmemiş doğrudan doğruya "bu dünya" ile de ilgilenmiştir. Böylece islam, yaşamın tüm alanlarına ilişkin önermeler sunan total bir din özelliğini kazanmıştır."

Doğal olarak gelişen kapitalizmin bu sömürgeci, karekteri öncelikle ürettiği burjuva sınıfın işbirliği karekterini de beraberinde getirmiştir. Kapitalist gelişme bu sömürgeci dıssal karekteri ve cılızlığına karşın islam toplumlarının, toplumsal yapısına girdiği andan itibaren tedricen geleneksel toplumsal yapılanmayı kültür ve değer yargılarını sarsmaya, bozmaya başlamıştır. İslam toplumlarının iç gelişme dinamikleri bu süreçten sonra önemli ölçüde emperyalist-kapitalist sömürge sisteminin ekonomi-politikaları çerçevesinde çarpılarak şekillenmeye yönelmiştir. Kapitalistleşme sürecinin bu karekteri islam toplumlarının bir bütün sosyo-ekonomik siyasal-kültürel yapılanmasına yansımıştır. Doğal olarck laikleşme sorunu da kapitalist gelişmenin bu karekterinin derin izlerini taşımıştır.

Bu nedenle böyle olmuştur; Yani islam toplumları kapitalistleşme sürecini neden yaşayamamış ve sömürgeleşmek durumunda kalmışlardır? Bu soru ve yanıtının incelenip tartısılmasınemli bir konudur; Ancak konumuzun dışındadır. O nedenle konunun üzerinde duramayacağız. Ancak burada kapitalist sürece kendi iç dinamiği ile ulaşamayan ve sömürgeleşmek durumunda da kalan islam toplumlarının neden laikleşme sorunlarını çözemediklerini belirleyen faktörleri kısaca vurgulamakla yetineceğiz.

Laikleşmek bir anlamda uluslaşmaktır. İslam toplumlarına ulusal bilinç oldukça geç gelişmiştir ve hala zayıftır

Kapitalist gelişmeyi kendi iç dinamiğiyle yaşamayan islam toplumlarında, kapitalist gelişmenin doğal sonuçları sayılan ve laikleşme için temel öneme sahip iki olgu pek yaşanmamıştır ya da çok farklı biçimde yaşanmıştır. **Ulusal bir burjuvazi gelişmemiştir. Ulusal bilinç ve ulusal devlet olgusu gerçekleşmemiştir.**

Doğal olarak ulusal burjuva sınıfın ve ulusal bir kapitalizmin yaşanmaması kapitalizm öncesi sosyo-ekonomik güçlere ve kültür-değer sistemlerine karşı güçlü ideolojik-felsefi mücadeleleride söz konusu kılmamıştır. Gelişen burjuvazinin işbirlikçi-komprodor karekteri ve güçsüzlüğü onu devrimci çözümlerinde ulusal pazar-ulusal devlet taleplerinden hep uzak kılmış, yerleşik egemen güç ve değerlerle uzlaşmak yoluna gitmiştir. Emperyalist sömürü sisteminin ekonomik-politik çıkarları ile uyum içinde olmak zorunda olan işbirlikçi burjuva sınıfının Avrupa ulusal kapitalizminin ürettiği ulusal devrimci burjuva rolünü oynaması, ulusal devlet talebine yönelmesi, egemen güçlere, yerleşik değerlere karşı kendi bayrağını yükseltmesini beklemek zaten eşyanın tabiatına aykırı bir durum olurdu.

Kapitalizm, emperyalizm aşamasına geçişinde islam dininin egemen olduğu cağrafyaya şöyle bir göz attığımızda, Osmanlı İmparatorluğu ve İran'nın dışında geri kalan islam toplumlarının yani islamın çoğunluk dini olarak yaşandığı ülkelerinin tümünün sömürge durumunda olduğunu görürüz. Birinci paylaşım savaşı sonrası sömürge olmayan yalnızca iki müslüman ülke vardır. Türkiye ve İran. Aslında bu tablo bile islam toplumlarındaki laiklik sorunsalının neden çözümlenememiş olduğunu bir ölçüde anlatmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu daha sonra Türkiye ve İran'ın bu süreci ise biraz daha farklı ama yine önemli ölçüde sömürgeleşerek yaşamışlardır. Bağımsız bir devlet olgusuna sahip olmaları yarı-sömürge bir statüde sınıflandırmalarına başlıca nedendir. Bu ülkelerin özel durumunu, özellikle Türkiye'nin durumunu laiklik ve Türkiye başlığı altında ayrıca inceleyeceğimiz için burada üzerinde durmayacağız.

İslam anti-batı söylemde ulusallık kimliğinin yerini almıştır

İslamın, egemen olduğu toplumlarda kapitalizmin içsel bir süreç olarak yaşanmayışı ve bu toplumların sömürgeleşmeleri yukarda vurguladığımız iki temel olgunun yanısıra çok daha başka gelişmeleri de gündeme getirmiştir. Kısaca bu olgulara da değinmekte yarar var

Kapitalizmin emperyalist sömürgeci bir olgu olarak bu toplumlara nufuz etmesi ve ulusal burjuvazinin gelişmediği bir zeminde işbirlikçi burjuvazi ve yerel egemenlere dayanması, ulusal bilinen gelişmesini çarpıttığı, engellediği gibi, kapitalizmin batı ve hıristiyanlıkla özdeş görülmesine ve ulusal bilincin zayıflığında batı kapitalizmine-hıristiyan kültürüne karşı müslüman bilincinin canlanmasına, ulusal kimliğin yerini dinsel bir söylemin almasına yol açmıştır. Anti-sömürgeci yaklaşımlar halk katmanlarında tümüyle islami bir kimlik kazanmıştır. Yani islam dini ulusal bilincin bir anlamda yerine geçmiştir. Bu durum özellikle Arap toplumlarının tümünde görülen çok yaygın bir olgudur. Batıda ulusal kapitalizmin ve ulusal burjuvazinin bileşiminin bir türevi olarak gelişen laikliğin islam toplumlarında karşılaştığı bu paradox islamın kendi özgünlükleriyle de bütünleşince, islam toplumlarının laik bir sisteme ulaşamamaları daha anlaşılır bir olgu olmaktadır.

Bu paradoxsa karşın islamın egemen olduğu ülkelerde gerçekte bir laikleşme yaşanmıştır ve yaşanmaktadır. Bu ülkelerin bir çoğunun anayasasında islam devleti yasa da, bu ülkelerde islam dini ve kuralları gerek devlet düzeninde gerekse geleneksel anlamda toplum ve insan ilişkilerinde etkin bir olgu olsa da bu ülkelerin bir çoğunu teokratik-şeriatçı bir ülke olarak algılamak pek mümkün değildir. İran ve Suudi Arabistan hariç tutulursa diğer ülkelerin bir çoğu tedrici bir laikleşme süreci içerisindedirler. Son yıllarda islam hareketlerinin canlanması bu gelişmeleri geriye itmiş ya da duraklatmışta olsa bir gelişme yaşanmıştır ve yaşanmaktadır. İslami hareketlerin neden canlandığı ayrı bir konudur. Bu dizimizin sonunda bu olguyada değineceğiz. Burada şu noktayı vurgulayalım bu ülkelerdeki laikleşme süreci ve özellikleri elbetteki laikliğin Avrupa'da gelişmiş olgunlaşmış kunumundan hayli uzak ve epeyce farklıdır. Ancak Avrupa'da yaşanılan kapitalistleşme sürecinin ve uluslaşma olgusunun yarattığı bir farklılıktır bu kapitalizmin islam ülkeleindeki gelişme biçim ve niteliği doğal olarak farklı bir dönüşümü yaratmıştır. Ulusal bir dinamizmden yoksun, devrimci bir karekteri olmayan işbirlikçi bir burjuvazinin ve emperyalist sömürgeciliğin eliyle gelişen kapitalizmin yarattığı laikleşme bu kadar olabilir. Bu ülkelerdeki laiklik emperyalist güçlerin ve yerli işbirlikçilerin çıkarlarını zedelemeyen tedrici bir laikleşmedir. Uluslaşma sürecini çarpık yaşamış, ulusal burjuvaziden yoksun, kendi aydınlanma hareketini yaratamamış toplumlar için başka bir sonuç düşünmek te herhalde doğru olmazdı.

Endonezya'dan ezayir'e uzanan bir kuşak üzerinde etkin bir din olan islamın değişik boyutlarda bir laikleşme süreci yaşadığı ancak devlet ve toplum ilişkilerinde radikal bir laik kurumlaşmanın oluşamadığı açıktır. Bunun nedeni de islam dininin reformu reddetmesi ya da total bir din olması değil, içsel bir kapitalizmin burjuva devrimini yaşayamamış olmasıdır.

İslam dini radikal bir düzeyde reforma zorlayacak onu laikleşmek zorunda bırakacak toplumsal-ekonomik dinamikler, yani kapitalizm ve burjuvazi olabilirdi. Nitekim hıristiyanlık kendi dinamiği ile reforma ve laikliğe ulaşmamış toplumsal dinamiğin zorlamasıyla reformu ve laikliği kabullenmek zorunda kalmıştır.

Devamı sayfa 11 de

ŞEHİTLERİMİZ

Veysel Güney
Malatya doğumlu
11 Haziran 1981
G.Antep'te idam

Mehmet Emin Kutlu
19 Temmuz Ankara işkence

Necmi Kara Gülle
21 Haziran 1984'de
Ünye'de çatışma

M. Ali Sağrt
Mayıs 1984'de
Denizli'de çatışma.

Orhan Keskin
4 Mayıs 1984
Diyarbakır Cezaevinde
Ölüm orucunda şehit düştü.

Mustafa Gülnar
22 Temmuz 83'de Antalya
Tekirova'da çatışma

Arif Turan
1962 doğumlu
12 Haziran 81'de
Borçka'da çatışma

Selim Martin
1956 doğumlu
27 Mayıs 1981 İzmir'de
Faşist Cunta
güçleri tarafından öldürüldü.

Ahmet Pehlivan
1953'de artvin doğumlu
1984 Tokat'ta çatışma

Sinan Cemgil
31 Mayıs 1971

Deniz Gezmiş
6 Mayıs 1972

Yusuf Aslan
6 Mayıs 1972

Hüseyin İnan
6 Mayıs 1972

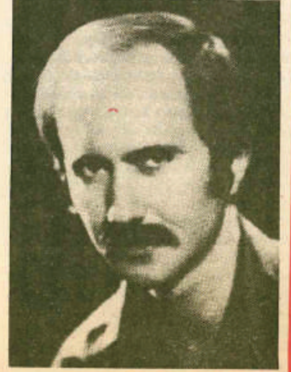

Fikri Sönmez
1938 Fatsa doğumlu
4 Mayıs 1985'de
Amasya cezaevi.

İbrahim Kaypakkaya
18 Mayısd 1972

Alpaslan Özdoğan
31 Mayıs 1971

Kadir Manga
31 Mayıs 1971

İbrahim Levent
23-24 Haziran
Ünye'de çatışma

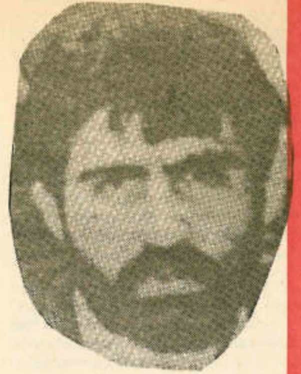
S. Şahin Dokuyucu
1940 doğumlu
17 Haziran 1982'de
Ankara E. Müdürlüğü işkence.

Alabey Yılmaz
1956 doğumlu
23 Haziran 1982'de
Gölcükte işkence

HÜSEYİN CEVAHİR

Ayhan Gökvelioğlu
1956 Tokat doğumlu
Haziran 1984 Tokat çatışma

Abdullah Gülbudak
1946 Fatsa doğumlu
15 Mayıs 1983
Mamak'ta işkence

Habil İrgül
21 Haziran 1984
Ünye'de çatışma

Kenan Aydın
1959 Şavşat doğumlu
Mayıs 1981'de
Şavşat Pınarlı'da Çatışma

Hasan Gök
1960 Hozat doğumlu
6 Haziran'da Ovacık'ta
çatışma

Gürsel Morgan
Ardanuç doğumlu
7 Temmuz 1981'de
Ardanuç'ta çatışma

Süleyman Ölmez
Reyhanlı doğumlu
17 Temmuz 1982'de
Antakya çatışma

Ensar Karahan
1953 Şavşat doğumlu
31 Mayıs 1981
Artvin'de işkence